

PREFACE.

In introducing the following selections to the general public and the students especially interested in the Māgadhi literature I deem it necessary to add that my endeavours have been guided by two principal motives, viz. to present a readable volume of interesting and instructive series of Māgadhi texts to the public and to meet the requirements of the Matric candidates of the Indian Universities.

The principal sources of the selections mentioned above are *Jātaka*, *Rasavāhinī*, *Suttanipāta* and *Dīpavamsa*. It may be mentioned here that the selections prescribed by the Calcutta University from Andersen's, Pali Reader as well as from *Dīpavamsa* hardly suit the purposes for which they are intended. The reason being that in the first place the stories selected from *Jātaka* are not written in chaste Māgadhi and in the second place they are rather too monotonous to interest the young minds. With the object of removing this defect I have made the present selections which represent a number of choicest tales from *Rasavāhinī* and *Jātaka* besides a series of sublime and beautiful verses from other Māgadhi literatures.

The poetical portion contain four pieces from *Suttanipāta*, five chapters from *Dīpavamsa* and a number of other selections from *Dhammapada*. I am fully confident that the selections from *Rasavāhinī*, *Dhammapada*

and *Suttanipōta* will more than counteract the dullness and monotony of those from *Jataka* and *Dīpavamsa*

It may also be pointed out that *Rasavāhinī* is a very popular primer which is extensively used in all the monastic schools of Ceylon. It is divided into two parts. The first part deals with Indian tales and the second part is replete with Ceylonese tales. The book was originally written in the Singhalese language and was subsequently translated by Venerable Ratthapāla Thera. It is very desirable that the young students of the Indian Universities should not go without an acquaintance with this interesting and instructive book.

I should also note here that in compiling these selections I have generally followed the Ceylonese printed texts and consulted all available texts printed in Roman character. Regarding the difference of text here and there I have to say that I have inserted only the correct readings where there are different readings in different texts.

In conclusion, I shall deem my labour amply rewarded if these selections go to serve even partially the purposes for which they have been made.

6, NURSINGH LANE }
CALCUTTA }
6th December, 1916 }

Samana Punnānanda

CONTENTS

	PAGE
<i>Ratanattayavandanā</i>	1
<i>Prose.</i>	
* <i>Kataññu Sunakho</i>	3
* <i>Yakkhavañcita Vatthu</i>	5
* <i>Sahāyassa Jīvitapariccāgaṃ</i>	7
✓ <i>Sumsumāra Jātaka</i>	10
✓ <i>Vānarinda Jātaka</i>	12
✓ <i>Baka Jātaka</i>	14
<i>Nigrodhamiga Jātaka</i>	17
✓ <i>Sihacamma Jātaka</i>	22
✓ <i>Ufuka Jātaka</i>	24
<i>Kuruṅgamiga Jātaka</i>	26
<i>Javasakupa Jātaka</i>	29
<i>Sasa Jātaka</i>	31
✓ <i>Matakabhatta Jātaka</i>	35
<i>Bāveru Jātaka</i>	38
<i>Valāhassa Jātaka</i>	40
<i>Catudvāra Jātaka</i>	43
<i>Suppāraka Jātaka</i>	46
<i>Silānisamsa Jātaka</i>	52
<i>Cammasāṭaka Jātaka</i>	55
<i>Vedabbba Jātaka</i>	57
<i>Dadhivāhana Jātaka</i>	61

		PAGE.
* Mahāsenarañño Vattu	...	67
* Kapapassa Vatthu	...	70
* Migapotakassa Vattu	...	72
* Māluta Jātaka	...	73
Mahāsīlva Jātaka	...	74
Ucchaṅga Jātaka	...	81
	<i>Poetry</i>	
* Kasibhāradvājasutta	...	83
* Parābhavasutta	...	84
* Vasālasutta	...	85
* Ālavakasutta	...	86
Dīpavaṁsa	...	88
* Selections from Dhammapada	...	...

* Intended for students taking up Additional Pali in the Matriculation Examination.

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀSAMBUDDHASSA.

Ratanattayavandanā.

Jitamārūrisamaram,
ñeyyasāgarapāraguṇi,
lokekalocanam Buddhāṃ,
vandeham vandanāraham.

Bhavaṇṇavatarantānam
tarīva saraṇam sadā,
sirasū paṇame sammā -
Dhammam mohavidhamsakam.

Karaṇīyam katham sabbam,
puññakkhettamanuttaram,
aṭṭhāriyagaṇam suddham,
vandeham sugatorasam.

Sammā Sammābhisaṃbuddham,
Dhammam dhammappakāsanam,
Saṅgham saṅghuttamam loke,
vandeham vandanāraham.

KATAÑÑU SUNAKHO.

Jambudīpe Candabhāgā nāma gaṅgātīre homagāmanā
nāma atthi. Tasmīm eko Marutto nāma Brāhmaṇo
paṭivasati. Tadā so vohāratthāya Takkasilaṃ gantvā
gehaṃ āgacchanto antarāmagge ekāya sālāya kuṭṭharogā-
turaṃ sunakhaṃ disvā tasmīm kāruṇṇeṇa nilavallīṃ
takkambūlena madditvā pāyesi.

Sunakho vūpasantarogo pākātiko hutvā Brāhmaṇeṇa
attano katūpakāraṃ sallakkhento teṇeva saddhim
agamāsi. Aparabhāge Brāhmaṇassa bhariyā gabbhaṃ
paṭilabhi. Paripuṇṇagabbhāya taya vijāyanakāle dārako
tiriyaṃ patitvā antogabbheva mato. Tadā taṃ satthena
khaṇḍākhaṇḍikaṃ chinditvā nīharimsu. Atha Brāhmaṇo
taṃ disvā nibbīṇṇahadayo gharāvāsaṃ pahāya isipabba-
jjaṃ pabbajitvā araṇṇe viharati.

Athassa bhariyā aṇṇeṇa saddhim saṃvasanti "ayaṃ
maṃ pahāya pabbajito'ti Brāhmaṇe paduṭṭhacittā 'bho,
Brāhmaṇaṃ mārehi"ti sāmikena saddhim mantesi. Tesāṃ
mantanaṃ sunakho sutvā Brāhmaṇeṇa saddhim carati.
Athekadivasāṃ tassā sāmiko tāpasāṃ māressāmiti
dhanukalāpaṃ gabetvā nikkhami.

Tadā Tāpaso phalāphalatthāya araṇṇaṃ gato. Sunakho
asameva ohīyi. Puriso Tāpasassa āgamanamaggaṃ
olokento gacchantaṇe nilīno acchi. Sunakho taṇṇa pama-
daṃ oloketvā dhanuno gaṇaṃ khādितvā chindi. So puna
gaṇaṃ pākātikaṃ katvā āropesi. Evaṃ so āropitaṃ
āropitaṃ khāditeva.

Atha so pāpa puriso tāpasassa āgamanāṃ hotvā taṃ

māressāmiti dhanunā saddhim agamāsi Athassa sunakho
pāde dasitvā pātetvā tassa mukham khādītva dubbalam
katvā bhunkāram akāsi

Evamhi sappurisa attano upākārakānam paccupākāram
karonti Vuttamhi

Upakāram karonto so sunakho katavediko
sattūpaghātakam katva isinō dāsi jivitam
tīracchanapi jananti gunamattani katam sada
iti hātva na medhavi kataññū hontu pānino

Tato tapaso sunakhassa saddena āgantvā tassa tam
vipakaram disva kāruṇīyena pati jaggitvā vupasantavanam
balappattam posetvā tattheva vasanto jhanabhiññam
nibbattetva ayupariyosane, Brahmālokaparāyano ahoṣiti

Sutvana sadhu sunakhena katūpakāram
mettā disassa pakatam isinā ca sutvā
sammā karoṭha karuṇā ca parūpakaram
tam sabbadā bhavati vo bhavabhogaḥhetūti

YAKKHAVAÑCITA VATTHU.

Bhagavati parinibbutamhi Kosalarañño kira janapade tuṇḍagāmo nāma ahosi. Tattheke Buddhadāso nāma manusso yāvajīvaṃ Buddham saraṇaṃ gacchāmi, Buddho me saraṇaṃ, tānaṃ, leṇaṃ, parāyaṇanti evaṃ jīvitapariyantaṃ Buddham saraṇaṃ gato paṭivasati.

Tasmiṃ samaye eko Janapadavāsiko tattha tattha āhiṇḍanto taṃ tuṇḍagāmaṃ patvā tasseva ghare nivāsaṃ kappesi. Tassa paṇa Jānapadikassa sarīre eko yakkho āvisitvā piḷeti. Tadā tassa gāmassa pavisanakāle yakkho Buddhadāsopāsakassa gūṇatejena tassa gehaṃ pavisitumasakkonto taṃ moṇcitvā bahigāme sattāhaṃ aṭṭhāsi tassāgamaṇaṃ olokento. Tato so Jānapadiko satta divasaṃ tattha vasitvā sattame divase sakaraṭṭhaṃ gantukāmo gāmaṃ nikkhami.

Atha taṃ tathā nikkhantaṃ disvā yakkho aggahesi. Atha so taṃ "ettakaṃ kālaṃ kuhiṃ gatosi" ti pucchi.

Yakkho "bho tavatthāya ettha vasantassa me sattāhaṃ atikkantaṃ" ti.

Tato so "ko te unyā attho, kiṃ te dammi" ti?

Atha yakkhena "so ahaṃ khudāya piḷito, bhattena me attho" ti vutto so evaṃ sati "kasmā maṃ anto gebe vasantaṃ na gaṇhī" ti āha.

Yakkhena 'tasmiṃ ghare Buddham saraṇaṃ gato eko upāsako atthi. Tassa sīlatejena gehaṃ pavisituma-sakkonto aṭṭhāsi' ti vutto Jānapadiko saraṇaṃ nāma kinti ajānanto'kiṃ vatvā so saraṇaṃ aggahesi' ti yakkhaṃ pucchi.

Yakkho Buddham saranam gacchāmi ti vatvā saranam
aggahesitī āha

Tam sutva Janapadiko idani imam vañcessāmi ti
tenahi yakkha anampi Buddham saranam gacchāmi ti
aha

Evam vuttamatteyeva yakkho maha saddam karonto
bhayena bhamanto palāyi

Evam Sammā Sambuddhassa saranam idha loka bhayo
paddavanivāranattham hoti paraloke saggamokkhavāham

Tathāhi *

Buddhoti vacanam etam amanussanam bhayavaham
Buddhabhattikajantunam sabbadā mudamavaham
sabbopaddavanasaya paccakkham dībbamosadham
dībbamantam mahatejam mahayantam mahabbhutam
Tasma so daruno yakkho disvā tam sarane thitam
ubbiggo ca bhayappatto lomahattho ca chambbhito
bhāmanto dhavi tam disva timirova suriyuggate
sīmbalitulabhattam va candavatena khanditam

Yam dukkham rājacorari yakkhapetadisambhavam
nicchantena manus-sena gantabbam saranattāyam ti

Tato Janapadiko saranāgamane mahāgunam maha
nisamsam oloketvā Buddhē sagāravo sappemo jivitapa
riyantam Buddham saranam gacchāmiti saranam gantvā
teneva saranagamananubhavana jivitapariyosane sutta
ppabuddho viya devaloke nibbatiti

Disvāna evam saranam gatam tam
apenti yakkha^{pi} mahabbhayena
pāletha sīlam saranam ca tasmā
jahatha duritam sugatim bhajavhoti

SAHĀYASSA JĪVITAPARICCĀGAṂ.

Bhagavati parinibbute Sāvatthiyaṃ Soma-brāhmaṇo, Somadatta-brāhmaṇo ti dve Brāhmaṇā vasanti. Tattha Somadatta-brāhmaṇena saddhīm Soma-brāhmaṇo yebhuyyena dūtaṃ kīlāti. Athekadivasāṃ Somadatto Soma-brāhmaṇaṃ dūtena parājetvā tassa uttarāsāgaṃ ca lañchanamuddikaṃ ca gahetvā attano gehaṃ gacchanto Soma-brāhmaṇassāpi gehaṃ gacchāmāti āha.

Tato Somo "nāhaṃ samma ekasāṭako hutvā antaravīthiṃ otaritum sakkomi, gamanato ettheva me tñānaṃ varataran" ti āha.

Somadattena "evaṃ sati samma imaṃ uttarāsāgaṃ gapā" ti, tassa taṃ datvā idāni samma ebhīti vuttopi na āgacchati.

Puna tena so kasmā nāgacchasīti puṭṭho samma mama hatthe muddikaṃ apassantā me puttadārādayo mayā saddhīm kalahaṃ karontīti āha.

Atha 'so evaṃ sante yadā te pahoti tadā mayhaṃ dehi' ti muddikampi datvā taṃ gahetvā gehaṃ agamāsi.

Atha to ettakena sabhāyā abesunā. Aparabhāge Somadatta-brāhmaṇaṃ ayaṃ paradārakammaṃ akāsi ti manussā gahetvā rañño dasseseunā. Rājā tassa rūpasampattiṃ disvā rājānaṃ akatvā mā bho puna evaṃ akāsi' ti ovaditvā vissajjesi. Rājā naṃ yāvatatīyavāraṃ ovadanto vissajjetvā catutthe vāre gacchathetaṃ āghātaṃ netvā mārethāti āpāpesi. Evaṃ pāpakamme niratā anekākārena ovadantāpi na sakkā nivāretum. Tatthāhi :—

Sonā ceva sigālā ca vāyasā nilamakkhikā
 iccete kunape sattā na sakkā te nisedhitum,
 tathā pānātipātesu paradāre surāya ca
 musāvādesu theyyesu sattasattā navāriyāti

Tato rājapurisā tam bandhivā pakkamimsu Tadā
 Soma-brāhmano Somadattam tathāniyamānam disvā
 kampamānabadayo rājapurisānam santikam gantvā'imam
 bho muhuttam mā mārettha yāva rājānam jānapessāmī'ti
 vatvā rañño santikam gañtvā vanditvā thito 'deva mama
 jivitam Somadattassa Brāhmanassa dassāmi Etam
 muñcatha, yadi māretukāmo mam mārethātī āha' Rājā
 tunhi ahosi Rājapurisā Somadattam muñcivā Soma-
 brāhmanam āghātanam netvā māresum. Aho kataññuno
 kataveditā !

Hoti cettha

Katūpakāramattānam sarantā keci mānusa,
 jivitam denti Somo va Somadattassa attano'ti.

So tena jivitadānena devaloke nibbattitvā mahante
 kanakavimāne devaccharā sahassa-parivuto dibbasampatti-
 manubhonto pativasati Tadā Somadatta-brāhmano 'eso
 mam maranappattam moce-ī ti vatvā tassatthāya dānam
 datvā pattim adāsi Tāvadevassa tato bahutaram
 devissariyam ahosi, devānubhāvam ca

Tato so Somadevo attano devissariyam olokento
 sahāyassa attano jivitadānam addasa Disvā attabhāvam
 vijahitvā mānavakavannena Somadatta-brāhmanam
 upasankamitvā paṭisanthāram katvā attānam devaloka-
 nibbattabhāvam pakāsetvā tam gahetvā attano ānubhāvena
 devalokam netvā 'yathakāmam sampattimanubhava'ti
 ratvā sattāham devissariyam datvā sattame divase netvā

tassa geheyeva patitṭhāpesi. Tathāhi dibbasampattimanubhūtassa manussasampatti paṭikkulā hoti.

Tato so dibbasampattimanussaranto kiso dubbalo uppaṇḍuppaṇḍukajāto ahosi. Athekadivasan devaputto taṃ olokento tathā dukkhappattaṃ disvā 'na sakkā manussena dibbasampattimanubhavitun'ti, icchiticchitasampattidāyakaṃ ekaṃ cintāmaninṃ datvā tassa bhariyampi attano ānubhāvena rūpavantiṃ yasavantiṃ vaṇṇavantiṃ atikkantamanussittbivaṇṇaṃ akāsi. Aparabhāge te jayampatikā paccakkhato diṭṭhadibbasampattivibhavā dānaṃ datvā silaṃ rakkhivā sabhāya-devaputtassa santikeyeva nibbattiṃsūti.

Mandena nanditamanā upakārakena
 pāṇampi denti sujamā iticintāyivā,
 mittaddu mā bhavatha bho upakārakassa
 pāsamsiyā bhavatha sādhujaṇehi niccanti.

SUMSUMARA-JĀTAKA.

Atite Bārānasiyam Brahmadatte rajjam kārente Hima-
vantapadese Bodhisatto kapiyoniyam nibbattitvā nāgabalo
thāmasampanno mahāsariro sobhaggappatto hutvā Gaṅ-
gānivattane araṇṇāyatane vāsam kappesi.

Tadā Gangaya eko sumsumāro vasi Athassa bhariyā
Bodhisattassa sariram disvā tassa hadāyamamse dohalam
uppādetvā suṁsumāram āha 'aham sāmi etassa kapirā-
jassa hadāyamamsam khādītukāṁhā' ti

'Bhadde, mayam jalagocarā, ēsa thalagocarō, kinti tam
ganhitum sakkhissāmā' ti ?

'Yena tena upāyena ganha, sace na labhissāmi maris-
sāmi ti

'Tena hi, mā bhīyī attheko upāyo' ti 'khādāpessāmi
tam tassa hadāyamamsan' ti sumsumāram samassāsetvā
Bodhisattassa Gangāya pāniyam pivitvā Gangātre
nisinnakale santikam gantvā evam āha 'Vānarinda,
māsmim padese kasataphalāni khādanto kim tvam
cinnatthāne yeva carasi, paragangāya ambalabujādinam
madhuaphalānam anto natthi, kin te tattha gantvā
phalāphalam khādītum na vattatī' ti ?

'Kumbhilarāja, Gangā mahodikā vitthunnā, katham
tattha gamissāmi' ti ?

'Sace gacchasi aham tam' mama piṭṭhim āropetvā
nessami' ti

So tam saddahitvā 'sādhū' ti sampaticchitvā 'tena hi,
ehi, piṭṭhim me abhirūhā' ti ca rutte tam abhirūhi
Sumsumāro thokam netvā udake osidāpesi. Bodhisatto

'samma, uduke mañ osidāpesi, kin nu kho etan' ti āha.

'Nāhantañ dhamme sudhammatāya gahetvā gacchāmi, bhariyāya pana me tava hadayamañse dōhālo uppanno, tamahañ tava hadayañ khādāpetukāmo' ti.

'Samma, kathentena te sundarañ katañ, sace hi ambākāñ udare hadayañ bhaveyya sākhaḡgesu carantāñ cuñṇaviṇuñṇāñ bhaveyya' ti.

'Kahañ pana tumhe ṡhapethā?' ti.

Bodhisatto avidūre ekāñ udumbarañ pakkaphala-piṇḍisampannañ daṡsento 'passetāñi ambākāñ hadayāñi ekasmiñ udumbare olambanti' ti.

'Sace me hadayañ dassasi ahan tañ na māressāmī' ti.

'Tena hi mañ ettba nehi, ahan te rukke olambantañ dassāmī' ti.

So tañ ādāya tattha agamāsi. (Bodhisatto tassa piṇḍhito uppatitvā udumbararukkhe nisiditvā 'samma bāla suñsumāra, imesañ sattānañ hadayañ nāma rukkhagge hotīti saññī abosi, bālosi, ahantañ vañcesim, tava phalāphalañ tameva hotu, sarirameva pana te mahantañ, paññā pana natthī' ti vatvā imamatthañ pakāseto imā gāthā avoca :

Alañ otehi ambēhi
jambūhi panasehi ca
yāñi pārañ samuddassa,
varañ mayhañ udumbaro.
Mahatī vata te bondī,
na ca paññā tadūpikā,
Suñsumāra, vañcito si,
gaccha dāñi, yuthāsukhanti.

Suñsumāro sahañsañ parājīto viya, dukkhī dummano pajjhāyanto attano nivesanaṡṡhānañ eva gato.

VĀNARINDA JĀTAKA

Atite Bārāṇasīyam Brahmādatte rajjam kārente
 Bodhisatto kapiyonīyam nibbattitvī vuddhim anvāya
 assapotappamāno thamasampanno ekacaro hutvā naditire
 viharatī . Tassā pana nadiyā vemajjhe eko dipako
 nānappakarehī ambapanāsādihi phalarukkhehi sampanno
 Bodhisatto nagabalo thamasampanno nadiyā orimatirato
 uppatitvā—dipakassa oīato nadimajjhe eko pitthipāsano
 atthī,—tasmim nīpatatī , tato uppatitvā tasmim dipake
 patatī . Tattha nānappakāraṇī phalaṇī khādītva sāyam-
 teneva upāyena paṇḍagantva uttīno vasanatthāne vasitvā
 punadivase pi tatheva karotī . Imina niyāmena tattha
 vasam kappatī

Tasmim pana kāle eko kumbhilo sapajāpatiko tassa
 nadiyā vasatī . Tassā sā bhariya Bodhisattamā aparāparam
 gacchantam disvā Bodhisattassa hadayamamse dohaḥim
 uppādetvā kumbhilam āha ‘mayham kho ayya imassa
 vānarindassa hadivamamse dohālo uppīno ti

Kumbhilo sādhu bhadde lacchasi ti vatva ajja tam
 sāyam dipakato āgacchantameva gāhissāmi ti gantvā
 pitthipāsane nīpajjī

Bodhisatto divasam caritvā sāyanhasamaye dipake
 t̥bīto va pīsīnam oloketvā ‘ayam pīsīno idāmi uccatāro
 khāyatī, kin nu kho kāraṇaṇ ti cintesi

Tassa kira udakappamānañca pīsīnappamānañca
 suvavatthāpitameva hotī . Tenassa etadahosi ‘ajja imissa
 nadiyā udakam neva hīyatī, na vaddhatī , athaca paṇāyam
 pīsīno mahā hutvī paññāyatī kacci nu kho ettha
 mayham gāhanatthāya kumbhilo nīpanno’ ti so vimam

sāmi tava nan' ti tattheva thatvā pāsāpēna saddhim
kathento viya 'bho pāsāpā' ti vatvā paṭivacanam alabb-
anto yāvatatiyaṃ 'pāsāpā' ti āha. 'Pāsāpō kiṃ paṭivac-
anam nā dassati' ti? puna pi nam vānaro 'kiṃ bho pāsāpā
ajja mayhaṃ paṭivacanam na desi' ti āha.

Kumbhilo 'addhā aññesu divasesu ayaṃ pāsāpō vāna-
rindassa paṭivacanam adāsi, dassāmi dāni tassa paṭivaca-
nan' ti cintetvā 'kiṃ bho Vānarinda' ti? āha.

'Ko si tvaṇ' ti? 'Ahaṃ kumbhilo' ti. 'Kimatthaṃ
ettha nipannosi' ti? 'Tava hadayamaṃsaṃ patthaya-
māno' ti.

Bodhisatto cintesi: 'añño me gamanamaggo natthi,
ajja mayā esa kumbhilo vañcetaḥ' ti. Atha naṃ evaṃ
āha: 'samma kumbhila, ahaṃ attānaṃ tuyhaṃ paricca-
jjesāmi, tvaṃ mukhaṃ vivaritvā maṃ tava santikaṃ
āgatakāle gaṇhāhi' ti.

Kumbhilaṇaṃ hi mukhavivare akkhīni nimilanti. So
taṃ kārāṇaṃ asallakkhetvā mukhaṃ vivari; athassa
akkhīni pithīyimsu. So mukhaṃ vivaritvā akkhīni
nimiletvā nipajji. (Bodhisatto tathābhāvaṃ ñatvā dipakā
uppatito gantvā kumbhilaṇassa matthakaṃ akkamitvā-
tato uppatito vijjullatā viya vijjotamāno paratīre atthāsi.)

Kumbhilo taṃ acchariyaṃ disvā 'iminā Vānarindena
ati accherakaṃ katanti cintetva 'bho Vānarinda! imas-
siṃ loke catūhi dhammehi samannāgato puggalo paccā-
mitte abhibhavati; te sabbe pi tuyhaṃ abbhantare atthi
maññe' ti vatvā imaṃ gāthaṃ āha:

Yassete caturō dhammā
Vānarinda yathā tava,
Saccaṃ dhammo dhitī cāgo,
ditṭhaṃ so ativattatīti.

Evam kumbhilo Bodhisattaṃ pasamsitvā attano
vasanaṭṭhānaṃ gato.

BAKA-JĀTAKA.

Atte ekasmim arañhāyatane Bodhisatto aññataram
padumasaram nissāya thite rukke rukkhadevatā hutvā
nibbatti. Tada aññatarasmim nātimahante sare niddā
ghasamaye udakam mādam ahoṣi, bahū cettha macchā
honti.

Atheko bako te macche disvā 'ekenupāyena ime
macche vañcetrā khādissimī' ti gantvā udakapariyante
cintento nissīdi. Atha tam macchā disvā 'kimayya
cintento nissinnosī' ti? pucchimsu. Tumhākam cintento
nissinnomhī' ti. 'Amhākam kim cintesi ayyā ti?
'Imasmim sare udakam parittam, gocaro ca mando,
niddāgho ca mahanto, idinime macchā kim nāma karis-
santi' ti tumhākam cintento nissinnomhī ti.

'Atha kim karoma ayyā' ti? 'Tumhe sace mayham
vacanam kareyyitha aham vo ekekam mukhatundakena
gahetrā ekam pañcavappapadumasañchannam mahāsaram
netvā vissajjeyyan' ti.

'Ayya, paṭhamakappikato piṭṭhāya macchānam cin-
tanakabako nāma natthi. Tasmā amhesu ekekam khādi-
tukāmosi' ti. 'Nīham tumhe mayham saddahante
khādissimī, sace pūjā saram atthibbhivam mayham na
saddahatha ekam maccham tujā saddhim saram passitum
pesethi' ti.

Macchā tassa saddhitrā 'ayam jale pi thale pi samat-
tho' ti ekam kīpamāhīmaccham adāmsu. 'Imam gahetrā
gacchathā' ti. So tujā gahetrā netvā sare vissajjetrā
sabbam saram dassetvā puna ānetvā tesam macchānam

santike vissajjesi. So tesam macchānam sarassa sampattiṃ vaṇṇesi.

Te tassa katham suttvā gantukāma hutvā 'sādhū, ayya, amhe gaṇhitvā gacchāhi' ti āhaṃsu.

Bako paṭhaman tam kāmamāmacchameva gahetvā saratīram netvā saram dassetvā saratīre jāte varaṇarukkhenilīyitvā tam viṭapantare pakkhīpitvā tuḍḍena vijjhanto jīvitakkhayaṃ pāpetvā mamsam khāditvā kaṇṭake rukkhemūle pāpetvā puna gantvā 'vissatṭho me so maccho, añño āgacchatu' ti etenupāyena ekekaṃ gahetvā sabba-macchako khāditvā puna āgato ekamacchaṃpi nāddasa. Ekopanettha kakkatāko avasiṭṭho. Bako tampi khāditukāmo hutvā 'bho kakkatāka, mayā sabbe te macchā netvā padumasañchanne mahāsare vissajjitā; ehi, tampi nessāmi' ti. 'Maṃ gahetvā gacchanto katham gaṇhissasi?' ti. Dasitvā gaṇhissāmi' ti. 'Tvaṃ evaṃ gahetvā gacchanto maṃ pāteṣṣasi, nāhaṃ tayā saddhiṃ gamissāmi' ti. 'Mā bhāyi, ahaṃ tam sugahitaṃ gahetvā gamissāmi' ti.

Kakkatāko cintesi: 'imassa macche netvā sare vissajjanaṃ nāma natthi, sace pana maṃ sare vissajjessatī iccetaṃ kusalam, no ce vissajjessati gīvaṃ assa chinditvā jīvitaṃ harissāmi' ti. Atha naṃ evaṃ āha: 'samma baka, na kho tvaṃ sugahitaṃ gahetum sakkhissasi. Ambākaṃ pana gahanaṃ sugahanaṃ; sacāhaṃ aḷena tava gīvaṃ gahetum labhissāmi, tava gīvaṃ sugahitum katvā tayā saddhiṃ gamissāmi' ti.

So tam 'vañcetukāmo esa maṃ' ti ājananto 'sādhū' ti sampatīcchī. Kakkatāko attano aḷehi kammārasaṇḍāsena viya tassa gīvaṃ sugahitaṃ katvā 'idāni gacchā' ti āha. So tam netvā saram dassetvā varaṇarukkhabhimukho

pāyāsī Kakkatako āha 'mātula vyam saro ettha tvam
pana ito nesi tī

Bako piyamātulako atibhaginiputto si me tvan' tī
vatvā tvam esa mām ukkhipitvā vicaranto mayham dāso
tī saññam karosi maññe, passetam varanarukkhamūle
kantakārā'im yathā me te sabbamacchā khaditā tampi
tatheva khādissāmi tī āha

Kakkatiko ete macchī attano bālatāya tayā khādītā,
ahampana te mām khādītum na dassāmi Taññeva pana
vināsam pāpessāmi, tvam hi bālatāya mayā vāñcitabhā-
vam na jānāsi, marantā ubho pi marissāma Esa te sisam
ebhuditvā bhūmiyam khipissāmi' tī vatvā sandāssena viya
ajehi tassa givam nippilesi

So vattalatena mukhenā akkhihi assunā paggharan-
tena maranabhayaatajjito 'sāmi ahantam na khādissāmi,
jivitam me dehi tī āha. 'Yadi evam, otaritvā sarasminā
mām vissajjehi' tī

So nivattitvā sarameva otaritvā kakkatakam sara-
pariyante paṅkapitthe thapesi Kakkatako kattarikāya
kumudanā'am kappento viya tassa givam kappetvā uda-
kām pīvisi

Tam acchariyam disvā varanarukkhe' adhivatthī devatā
sadhukāram dadamīnā vaṇam unnidayamīnā madhu-
rassarena imam githam āha .

Niccantanikatippaṇṇo
nikatyā sukhamedhati,
ārīdhe nikatippaṇṇo
bako kakkatakā m ivā tī

NIGRODHAMIGA-JĀTAKA.

Atite Bārāpasīyaṃ Brahmadaṭṭe raḍḍaṃ kārayamāne Bodhisatto migayonīyaṃ paṭisindhiṃ gaṇhi. So mātu-kucchito nikkhanto suvaṇṇavaṇṇo ahoṣi, akkhiṇi cassa maṇigūḷasadisāni ahesuṃ, siṅgāni rajatavaṇṇāni, mukhaṃ rattakambalapuñj-vaṇṇaṃ, haṭṭhapādapariyaṇṭā lākhā-parikammakatā viya, vāladhi camarassa viya ahoṣi, sarīraṃ paṇassa mahantaṃ assapoṭakappamāṇaṃ ahoṣi. So pañcasatamigaparivāro araṇṇe, vāsaṃ kappesi nāmena Nigrodhamigarājā nāma.

Avidūre paṇassa añño pi pañcasatamigaparivāro Sākhamigo nāma vasati; so pi suvaṇṇavaṇṇo va ahoṣi.

Tena samayena Bārāpasirājā migavadhapasuto hoti, vinā maṃsena na bhuñjati, manussānaṃ kammacchedaṃ katvā sabbe negamajānapade sannipādetvā devasikaṃ migavaṃ gacchati.

Manussā cintesuṃ: 'ayaṃ rājā ambhakaṃ kammacchedaṃ karoti, yannūna mayaṃ uyyāne migānaṃ nivāpaṃ vapitvā pāṇīyaṃ sampādetvā bahumige uyyāne pavesetvā dvāraṃ bandhitvā raṇṇo niyyādemā' ti. Te sabbe uyyāne nivāpatiṇaṃ ropetvā udakaṃ sampādetvā dvāraṃ yojāpetvā āgare ādāya muggarādinānāvudhahaṭṭhā araṇṇaṃ pavisitvā mige pariyesamaṇā 'majjhe ṭhite mige gaṇhis-sāmāti yojanamattaṃ ṭhānaṃ parikkhipitvā saṅkhipamāṇā Nigrodhamiga-Sākhamigānaṃ vasaṇṭṭhānaṃ majjhe katvā parikkhipiṃsu.

Atha taṃ migagaṇaṃ disvā rukkhagumbādayo ca bhūmiṃ ca muggarehi paharantaṃ migagaṇaṃ gahanaṭṭhānato

niharitva asisattidhanuādinaṃ avudhani uggiritvā mahā
 nādaṃ nadanā tam migagānaṃ uyyānaṃ pavasetva
 dvāraṃ pīḍaya rājānaṃ upasankāmitva deva nibad-
 dham migavam gacchantā ambhākaṃ kammam nasetha,
 amhehi arañhato mige ānetva tumbhākaṃ uyyānaṃ
 pūritam, ito patthaya tesam mamsam khādathā ti
 rājānaṃ āpucchitva pakkamimsu. Raja tesam vacanaṃ
 sutvā uyyānaṃ gantvā mige olokento dve suvaṇṇamige
 disvā tesam abhayaṃ adāsi. Tato patthaya pana kadāci
 sāmam gantvā ekamigam vijjhितvā āneti, kadāciṣṣa
 bhattakārako gantvā vijjhितvā āharati.

Migā dhanum disva va maranabhayaṭṭajjā palāyanti,
 dve tayo pahāre labhitva jālamananti pi gilānāpi honti
 maraṇam pi pāpunanti. Migagano tam pavattim Bodhi-
 sattassa ārocesi.

So Sākhā pakkosāpetvā āha samma bahū migā
 nassanti. Ekamīsena maritabbe satī ito patthaya mā
 kaḍḍena mige vijjhantu. Dhammagandikāṭṭhāne migānaṃ
 vāro hotu ekadivasam mama paṇīya vīro pāpunātu,
 ekadivasam tava paṇīya vīro pāpunātu vārappatto migo
 gantvā dhammagandikāya sīsam thapetvā nipajjatu.
 Evaṃ sante migā vanitā na bhaviṣṣanti' ti. So 'sādhū'
 ti sampaticchi.

Tato patthaya vārappatto va migo gantvā dhamma-
 gandikāya sīsam thapetvā nipajjati. Bhattakārako
 āgantvā tattha nipannaakameva gābetvā gacchati. Ath
 ekadivasam Sākhāyassa paṇīya ekasmiṃ gabbhinimigāya
 vīro pīpuṇi. 'Si Sākhā upasankāmitvā 'santi, ahim
 pi gabbhinī, puttakaṃ vijjितvā dve jūṇā vāraṃ
 gamissāma mahayā vāraṃ atikkamehi ti āha. So na

sakkā tava vāraṃ aññesaṃ pāpetum, tvameva tuyhaṃ pattam jānissasi, gacchāhi' ti āha. Sā tassa santikā anuggahaṃ alabhamānā Bodhisattam upasaṅkamitvā tam atthaṃ ārocesi.

So tassā vacanaṃ sutvā 'hotu, gaccha tvaṃ, ahaṃ te vāraṃ atikkamessāmi' ti sayam gantvā dhammagandikāya sīmaṃ katvā nipajji. Bhattakāro tam disvā 'laddhābhayo migarāja gandikāya nipanno, kinnukho kāraṇaṃ?' ti vegena gantvā rañño ārocesi.

Rājā tāvadeva rathaṃ āruya mahantēna parivārena, āgantvā Bodhisattam disvā āha : 'samma migarāja, nanu mayā tuyhaṃ abbayaṃ dinnam, kasmā tvaṃ idha nipanno?' ti. 'Mahārāja, gabbhinī migi āgantvā mama vāraṃ aññassa pāpehi' ti āha. Na sakkā kho pana mayā ekassa maraṇadukkhā aññassa upari pakkipitum, svāhaṃ attano jīvitaṃ tassā datvā tassā santakaṃ maraṇaṃ gahetvā idha nipanno, mā eññaṃ kiñci āssaṅkittha mahārāja' ti.

Rājā āha : 'sāmi Suvannavannamigarāja, mayā tadiso khantimettanūddayāsampanno manussesu pi na diṭṭha-pubbo, tena te paśānnosmi; utṭhehi, tuyhaṃ ca tassā ca abbayaṃ dammi' ti. 'Dvīhi abhaye laddhe avasesā kiṃ karissanti narindā?' ti. 'Avasesānampi abbayaṃ dammi sāmi' ti. 'Mahārāja, evampi uyyāne yeva migā abbayaṃ labhissanti, sesā kiṃ karissanti?' ti. 'Etesampi abbayaṃ dammi sāmi' ti. 'Mahārāja, migā tāva abbayaṃ labhantu, sesā catuppadā kiṃ karissanti?' ti. 'Etesampi dammi sāmi' ti. 'Mahārāja, Catuppadā tāva abbayaṃ labhantu, dvijaganā kiṃ karissanti?' ti. 'Etesampi dammi sāmi' ti. Mahārāja, dvijaganā tāva abbayaṃ labhissanti,

udake vasanta macchā kim karrissanti? ti Etesampi
abhayaṃ dammi sāmi' ti

Evam Mahāsatto rājānam sabbasittānaṃ abhayaṃ
yacitva utthaya rājānam pañcasu silesu patitthāpetvā
'dhammam cara maharāja mātāpituṃ puttadhītasu brāhmaṇa
anagahapatisu negamajanapadesu dhammam caranto
samam caranto kayassa bheda sugatim saggaṃ lokam
gāmissasi ti rañño Buddhalīlaya dhammam desetvā
katipaham uyyane vāsita rañño ovādaṃ datvā migāgana
pivuto araññaṃ pavasi

Sapi kho migadhenu pupphakāṇḍikasādisaṃ puttāṃ
vijayi So kīlāmano Sakhamigassa santikāṃ gacchati
Atha nam mata tassa santikāṃ gacchantāṃ disva 'putta,
ito patthāya ma etassa santikāṃ gaccha Nigrodhasseva
santikāṃ gaccheyyasi ti ovadanti imā gathamāha

Nigrodhameva seveyya

na Sakham upasamvase

Nigrodhasmim māma seyyo

yance Sakhasmim jivitaṃ

Tato patthaya ca pana abhayaḷaddhaka mīga manussa
naṃ sassanā khaḍanti Manussā laddhabhayaṃ ime migā
ti paharitum va palāpetum na viśanti Te rājāgane
sannipatitvā rañño taṃ atthāṃ arocesum Rājā mayā
pasannena Nigrodhamigavārassa varo dinno abhāṃ rājāṃ
jaheyyaṃ na ca taṃ patināṃ gacchatha na koci mama
vijite mīge paharitum labhati ti

Nigrodhamigo taṃ pavattim sutvā migāganaṃ sanni-
pātāpetva ito patthāya paresaṃ sassanā khaḍitum na
labhatha' ti mīge varetvā manussaṃ arocāpesi 'ito
patthāya sassakarakamanussā sassarakkhanatthāṃ vatim

mā karontu, khettaṃ pana āvijjhītvā paṇḍasaññaṃ bandhantū' ti.

Tato paṭṭhāya kira khettesu paṇḍabandhanasaññaṃ udapādi; tato paṭṭhāya paṇḍasaññaṃ atikkamanakamigo nāma natthi; ayaṃ kira nesaṃ Bodhisattato laddh-ovādo.

Evam migaganaṃ ovaditvā Bodhisatto yāvatāyukaṃ thatvā saddhīm migeḥi yathākammaṃ gato. Rājāpi Bodhisattassa ovāde thatvā puññaṇi katvā yathākammaṃ gato.

SIHACAMMA JATAKA

Atite Baranasīyam Brahmadatte rajjam kārente
Bodhisatto kassal akule nibbattitva yayappatto lasikam
mena jivikam lappesi

Tasmim kāle eko vaniyo gadrabhabharakena voharam
karonto vicarati So gatagatattthāne gadrabhassa pitthito
bhandikam otaretva gadrabham sihacammena parupitvā
sāliyavakhettesu vissajjeti

Khettarakkhaka tūm disva siho ti saññiya upasaṇ
kamitum na sakkonti

Athekadivasam so vaniyo ekasmiṃ gamadvare
nivasam gahetvā patarāsam pacāpento tato gadrabham
sihacammam pārūpitvā yavakbettam vissajjesi

Khettarakkhaka siho ti saññaya tam upagantum
asakkontā geham gantvā arocesum Sakalagamavāsino
avudhani gahetvā sankhe dhamenta bheriyo vādenta
khettasamipam gantva unnadimsu

Gadrabho maranabhīyabbito gadrabharavam ravi
Athassa gadrabhabbhavam ſiātvā Bodhisatto pathamam
gāthamāha

Netam sihassa naditam
na vyagghassa na dipino
pāruto sihacammena
jammo nadati gadrabho ti

Gāmaavāsino pi tissa gadrabhabbhavam ſiātvā atthini
bhañjanta pothetvā sihacammam ādāya agamamsu Atha

so vāṇijo āgantvā taṃ vyaśanappattaṃ gadraḥhaṃ disvā
 dutiyaṃ gāthamāha

Ciraṃ pi kho taṃ khādeyya
 gadraḥho haritaṃ yavaṃ
 pāruto sīhacammaṇa,
 ravamāno ca dūsayīti.

Tasmiṃ evaṃ vadante yeva gadraḥho tattheva maṇi;
 vāṇijo pi taṃ paḥaya pakkāmi.

ÚLUKA JĀTAKA

Atite pathamakappikā sannipatitvā ekam abhirupam
sobhaggappattam anasampannam sabbakaraparipunnam
purisam gahetva rajānam karimsu catuppadāpi sannipati
tvā ekam siham rajanam karimsu, mahāsamudde macche
Ānandam nāma maccham rajānam akamsu

Tato sākunaganā Himavantappadese ekāsmim pitthi
pasāne sannipatitva manussesu rājī paññāyati tathā
catuppadesu ceva macchesu ca ambākam panantare rāja
nama natthi .

Appatissavāso nāma na vattati ambhālam pi rājānam
laddham vattati Ekam rājatthāne t̐hapetabbayuttikam
janāthā ti te tādīsam sakunam olokayamānā ekam piukam
rocetvā eyam no ruccati ti āhamsu

Atheho sakuno sabbesam vjhasayagahanattham
tikkhattum sāvesi Tassa sāventassa dve sīvina adhi
vasetvā tatīyasavanaya eko kāko ntthāya tittha tav
etassa imasmim rajābhisekalāle evarupam mulham ludd
dhassa kiṇṇīsam bhavissati ti ‘imā hī luddhena olokutā
mayam tattakapāle pakkhittatīla viya tattha tattheva
bhujjissāma imam rajānam katum mayham na ruccati ti
imam attham pakāsetum pathamam gathamaha

Sabbehi kira nātīhi
kosiyo issaro lato
sacc nātīhi anuññāto
bhaneyyāham ekavāciyan ti

Atha nam anujānantā sakunā dutiyam, gātham āhaṃsu :

Bhapa samma anuññāto
attham dhammañ ca kevalam,
santi hi daharā pakkhi
paññavanto jutindharā ti.

So evam anuññāto tatiyam gātham āha :—

Na me ruccati bhaddam
vo ulukaessābbiseccanam,
akuddhassa mukham passa,
natham kuddho karissatīti.

So evam vatvā "mayham na ruccati, mayham na ruccatīti"
viravanto akāse uppati. Ulukopi nam utthāya anubandhi.
Tato , paṭṭhāya te aññamaññam veram bandhimsu.
Sakunā suvaṇṇaḥamsam rājānam katva pakkawimsu.

KURUNGAMIGA JĀṬAKA

Atite Bāraṇṇasīyam Brahmadaṭṭe raḷḷam lārente
 Bodhisatto kurunga migo hutva araṇṇe ekassa surassa
 avidure ekasmim gumbhe vāsam kappesi Tasseva
 sarassa anidure ekasmim rukkhagge satapatto nīdī
 sarasmim pana laschapo vasam kappesi Evam te
 tayopi sahayā aññamaññaṃ piyasamvāsani vasiṃsu
 Athako migaluddako araṇṇe caranto pāṇiyatitthe
 Bodhisattassa padavalāṇijam disvā lobhaṇiḷasādisam
 vaddhamoyam paṣaṃ oddetva āgamasī Bodhisatto
 paṇiyam pātum āgato pathamayāme yeva paṣe bajjhivā
 baddharāyam ravi Tassa tena saddheva rukkata satapatto
 udakato ca kacchapo āgantva kinna lho katabban ti
 mantayimsu Atha satapatto kacchapam amantetva
 samma tava danta atthi tvam imam paṣam chinda,
 aham gantvā yathā so nāgacchatī tathā karissāmi
 Evam amhehi dvīhi pi kataparakkhameṇa sahāyo no
 Jīvitaṃ labhissatiṃ imam attham pakasento pathamaṃ
 gatham āha

Ingaha vaddhamayam paṣam

chinda dantehi kacchapa.

Aham tathā karissāmi

yatha nehiṃ luddakoti

Kacchapo sammavarattam khaditum arabhi Satapatto
 luddasva vasanagamam gato Luddo paccuṇṇakāle yeva
 sattim gahetvā nikkhami Sakuno tassa nikkhamanabhā
 vam hatvā vassivā pakkhe pappothetvā tam puredvārena
 nikkhamantaṃ mukhe pahari

: Luddo 'kālakaṇṇisaṅṇena ambhi paḥaṭṭi' nivattitvā thokaṃ sayitvā puna sattim gahetvā utthāsī. Saṅṇo 'ayaṃ paṭṭhamāṃ puredvārena nikkhanto, idāni pacchi-magehe nisīdi.

Luddo pi 'puredvārena me nikkhamantena kālakaṇṇi-saṅṇo diṭṭho, idāni pacchimadvārena nikkhamissāmi' ti pacchimadvārena nikkhami. Saṅṇo puna vassitvā gantvā mukhe pahari.

Luddo puna pi kālakaṇṇisaṅṇena paḥaṭṭo 'na me esa nikkhamitum deti' ti nivattitvā yāva aruṇuggamanā sayitvā aruṇavelāya sattim gahetvā nikkhami. Saṅṇo vegena gantvā 'luddo āggacchaṭi' ti Bodhisattassa kathesi.

Tasmiṃ khāṇe kacchapena ekameva vaddhaṃ ṭhapetvā sesavarattā khāditaṃ honti, dantā paṇassa patanākārappattā jātā, mukhaṃ lobitaṃakkhitaṃ.

Bodhisatto luddaputtaṃ sattim gahetvā asanivegena āgacchantāṃ disvā taṃ vaddhaṃ chinditvā vanaṃ pāvisi. Saṅṇo rukkhagge nisīdi. Kacchapo pana dubbalattā tattheva nipajji. Luddo kacchapam pasibbake pakkhi-pitvā ekasmiṃ khānuke laggesi.

Bodhisatto nivattitvā olovento kacchapassa gahitabbhā-vam fiatvā 'sahāyassa jīvitadānaṃ dassāmi' ti dubbalo viya hutvā luddassa attānaṃ dassesi. So 'dubbalo esa bhavissati, māressāmi na' ti sattim ādāya anubandhi.

Bodhisatto natidūre nāccāsanne gaacchanto taṃ ādāya araṇṇaṃ pāvisi ; dūraṃ gatabbhāvaṃ fiatvā padaṃ vañ-cetvā aṇṇena maggena vātavegena gantvā siṅgena pasib-bakaṃ nikkhipitvā bhūmiyaṃ pātetvā phāletvā kacchapam nīhari. Satapatto pi rukkhā otari.

Bodhisatto dvinnam pi ovadam dadamāno 'aham
 tumhe nissāya jivitam labhām, tumhehi pi sahāyassa
 kattabbam mayham katam idāni luddo agantvā tumhe
 gaṇheyya tasma summa satapatta tvam attano puttale
 gaṇetva aññattha yaḥi, tvam hi summa kacchapa udakam
 pavisā, ti āha Te tathā akameu

Kacchapo pavisi varim,

kurungo pāvi-i vanam,

satapatto dumaggamhā

dure putte apānaya ti

Luddo tam thānam āgantvā lañci apassitvā chinnapasā-
 , bakam gaṇetvā domanaseappatto attano geham agamāsi
 Te pi tayo sahāyā yāvajivam viśāsam acchinditvā yathā
 kammam gatā.

JAVASAKUṆA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇsīyaṃ Brahmadaṭṭe rajjaṃ kārente Bodhisatto Himavantaṭṭapadesa rukkhakoṭṭhakasakuṇo hutvā nibbatti. Athekassa sīhassa maṃsaṃ khādantassa aṭṭhi gale laggi, galo uddhumāyi, gocaraṃ gaḇhituṃ na sakkoti, kharā vedanā vattanti.

Atha naṃ so sakuṇo gocarapasuto disvā sākhāya nilīno 'kin te samma dukkhaṇ?' ti pucchī. So taṃ atthaṃ ācikkhī. 'Ahante samma etaṃ aṭṭhiṃ apaneyyaṃ, bhayena pana te mukhaṃ na pavisitūṃ visahāmi, khādeyyāsi pi maṇ' ti.

'Mā bhāyi samma, nāhantaṃ khādāmi, jīvitaṃ me dehi' ti. So 'sādhū' ti taṃ passena nipajjāpetvā 'ko jānāti kiṃ pesa karissati' ti cintetvā yathā mukhaṃ pidahitūṃ na sakkoti tathā tassa adharoṭṭhe ca uttaroṭṭhe ca daṇḍakaṃ ṭhapetvā mukhaṃ pavisitvā aṭṭhikoṭṭhiṃ tuṇḍena pahari. Aṭṭhi patitvā gataṃ.

So aṭṭhiṃ pādetvā sīhassa mukhato nikkhamanto daṇḍakaṃ tuṇḍena paharitvā pātentō nikkhamitvā sākhagge niliyī. Siho nirogo hutvā ekadivasaṃ vana-mahisaṃ vādhitvā khādati. Sakuṇo 'vīmaṃsissāmi naṃ' ti tassa uparibhāge sākhāya niliyitvā tena saddhiṃ sallapanto paṭhamāṃ gāthamāha :

. Akarambase te kiccaṃ
yaṃ balaṃ ahuvamhase,
migarāja namo tyatthu,
apī kiñci labhāmase.

SASA-JĀTAKA.

Attite Eārāpasiyaṃ Brahmaḍatte rajjaṃ kārente Bodhisatto sasayoniyaṃ nibbutitvā araṇṇhe vaṇṭi. Tassa pana araṇṇassa ekato pabbatapādo, ekato nadi, ekato paccantagāmaḥ. Apare pi ssa tayo saḥāyā ahesuṃ : makkato ca sigālo ca uddo ca ti. Te cattāro pi paṇḍitā ekato vasantā attano gocaraṭṭhāne gocaraṃ gabetvā sāyaṇhasamaye ekato sannipatanti.

Sasapaṇḍito 'dānaṃ dātabbhaṃ, sīlaṃ rakkhitaḥ, uposathakammaṃ kātubbaṃ' ti tiṇṇaṃ, janānaṃ ovādasena dhammaṃ deseti. Te tassa ovādaṃ sampaṭicchitvā attano attano nivāsagumbaṃ pavisitvā vasantī. Evaṃ kāle gaṇchante ekadivasaṃ Bodhisatto akāsaṃ oloketvā candamaṃ disvā 'sve uposathadivaso' ti ātvā itare tayo āha : 'sve uposatho, tumhe tayo pi janā sīlaṃ samādiyitvā uposathikā hottha, sīle patitṭhāya dinnadānaṃ hi mahapphalaṃ hoti,' tasmā yācaka sampatte tumhehi khāditaḥ bahārato datvā khādeyyatha' ti.

Te 'sādhū' ti sampatīcchitvā attano vasaṇaṭṭhānesu vasitvā punadivase tesu uddo pāto va 'gocaraṃ pariyesisāmi' ti nikkhamitvā Gaṅgātīraṃ gato. Atheko bālī-siko satta rohitamacche uddharitvā vallyā āvūṇitvā netvā Gaṅgātīre vālikāya paṭicchādetvā macche gaṇhanto adho Gaṅgaṃ bhassi.

Uddo macchagandhaṃ ghāyitvā vālikaṃ viyūhitvā macche disvā nīharitvā 'abbi nu kho imesaṃ sāmiko?' ti tikkhattum ghosetvā sāmikaṃ apassanto vallyaṃ

disutvī attano vasanagumbo thapetvī 'veliyam eva
 khīḍissīmi ti attano sīlani āvajjanto nipajji. Sigālo pi
 nikkhamitvī gocirum parijesanto ekasā khettagopikassā
 kutissam die mamsasūlīni ekam golham ekāñ eva daddhi
 vīrakam disvī utthi nu kho etassā sīmiko?' ti tik
 khattum ghesetvā sūnikam alisvī daddhivīrakassā ugga-
 hauarajjukam āvīya pavesetvā mamsasūle eva godhañ eva
 mukhenā disutvī netvī attano sīlani āvajjanto nipajji.
 Makkat pi vanaumham pavutvī ambapīḍim tharutvī
 vasanagumbe thapetvī veliyam eva khīḍissīmi ti attano
 sīlani āvajjanto nipajji.

Bodhisatto parā veliyam eva nikkhamitvī dabbatim-
 ani khīḍissīmi ti attano gumbe yeva nipanno cintesi
 mīma sūntikam āgatīnam yīcakīnam tuṇṇi dītum na
 sallī ti tīlātandulūdayo pi mayham natthi sace me
 sūntikam yācāko āgacchissati attano sarīramamsām
 dassāmi' ti.

Tassa silatejena Sikkassā prudukambalasīlānam
 unbhakāram dassesi. So āvajjamāno imam kāraṇam disvā
 sasārājam vimamsissāmi ti pathamam uddissi vasīnat
 tīhanam gantvī brāhmanavesena atthasi Brāhmaṇa,
 kīmattham thitōsi ti eva vutte paṇḍita sace kinñci āhā-
 ram labheyyam uposathiko hutvā samanadhammam karey-
 yanti.

So 'sādhū dassami te aharanti tenā saddhim
 sallapanto pathamam gāthamāha

Satta me rohitā macchā
 udaka thalamubbhatā,
 idam brāhmaṇa me atthi,
 etam bhutva vane vasā ti

Brāhmaṇo 'pāto va tāva hotu, pacchā jānissāmī' ti sigāḷassa santikaṃ gato ; tenāpi kimattham ṭhitosi ?' ti vutte tathevāha. Sigāḷo 'sādhū dassāmī' ti tena saddhīm sallapanto dutiyam gāthamāha :

Dussa me khettapālassa
rattibhattan apābhataṃ,
maṃsasulā ca dve godhā
ekaṇca dadhivārakaṃ,
idaṃ brāhmaṇa me atthi,
etaṃ bhutvā vane vasā ti.

Brāhmaṇo 'pāto va tāva hotu, pacchā jānissāmīti makkaṭassa santikaṃ gato ; tenāpi 'kimattham ṭhito si ?' ti vutte tathevāha. Makkaṭo 'sādhū dammi' ti tena saddhīm sallapanto tatiyam gāthamāha :

Ambapakkodakaṃ sītaṃ,
sītacchāyam manoramaṃ,
idaṃ brāhmaṇa me atthi,
etaṃ bhutvā vane vasā ti.

Brāhmaṇo 'pāto va tāva hotu, pacchā jānissāmī' ti sasapaṇḍitassa santikaṃ gato ; tenāpi 'kimattham ṭhito si ?' ti vutte tatheva āha.

Taṃ sutvā Bodhisatto somanassappatto hntvā 'brāhmaṇa, suṭṭhu te kataṃ āharatthāya, mama santikaṃ āgacchantena, ajjāhaṃ mayā adinnapubbaṃ dānaṃ dassāmi. Tvaṃ pana silavā, pāpātipātāṃ na karissasi, gaccha tāta dārūni saṅkadḍhitvā aṅgāre katvā mayhaṃ ārocehi. Ahaṃ attānaṃ pariccajitvā aṅgāragabbhe patissāmī, mama sarīre pakke tvaṃ maṃsaṃ khādītva samanadhammaṃ kareyyāsi' ti tena saddhīm sallapanto catuttham gāthamāha :

Na sasassa tilā atthi,
 na muggā nāpi tandulā,
 iminā agginā pakkam
 mimmam bhutvā vane vasā ti

Sikkho tassa katham sutvā attano anubhāvenā ekam
 angararāsim māpetvā Bodhisattassa ārocesī. So dabbā-
 tinissavanato utthāya tattha gantvā 'ace me lomantaresu
 pāvaka itthi te mā marimsū' ti vatvā tikkbattum sirīram
 vidhūnitvā sakkarīram dānamukhe datvā linghitvā
 padmapuñje rājahamso viya pamuditacit'o anāraṇāsi-
 hi pati

So para agga Bodhisattassa saire lomakūpamatta-
 mpi unham katum nāvikkhi, himagūbbham pavittho viya
 aho! Atha Sikkham āmantetvā 'brāhmaṇa, tayā kato
 agga atī sitalo, mama saire lomakūpamattampi unham
 katum na sikkoti, kim nūmetan?' ti āha.

'Paṇḍita, nāham brāhmaṇo, Sikkho ahamaṃsi, tava
 vimamśanatthāya āgato' ti 'Sakka, tvam tīva titttha,
 sakālo pi ce lokasannivāso mam dānena vimamseyya
 neva me adatukāmatam pass'ya' ti Bodhisatto ehanā-
 daṃ nadi .

Atha nam Sakko 'asapaṇḍita, tava guṇo sakalīkap-
 pam pākato hotū'ti pabbatam pletvā pabbatarasam
 ādāya candumandale sisakikkhanam ālikhitvā Bodhisattam
 āmantetvā tasmim vinasande tasmim jeva vanagumbe
 tarunadabbatapiṭthe nipajjāpetvā attano devattānam-
 eva gata. Te pi cattāro paṇḍitā sammodamānā silam
 pūretvā uposathakammam katvā yathākammam gatā.

MATAKABHATTA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇasīyaṃ Brahmadaṭṭe rajjaṃ kārente eko tiṇṇaṃ vedānaṃ pāragū disāpāmoḁkho ācariyo brāhmaṇo 'matakabhattaṃ dassāmi' ti ekaṃ eḷakaṃ gāhāpetvā āntevāsike āba, 'tāta, imaṃ eḷakaṃ naḁiṃ netvā nahāpetvā kaṇṭhe mālaṃ parikkhipitvā pañcaṅgulikaṃ datvā maṇḁetvā ānethā' ti.

Te 'sādhū' ti paṭissuṇitvā taṃ ādāya naḁiṃ gantvā nahāpetvā maṇḁetvā nuditīre ṭhapesuṃ. So eḷako attano pubbakammaṃ diṣvā 'evarūpā nāma dukkhā ajja muṇḁissāmi' ti somanassaajāto ghaṭaṃ bhindanto viya mahāhasitaṃ hasitvā puna 'ayaṃ brāhmaṇo maṃ ghātetvā mayā laddhaṃ dukkhaṃ labhissatī' ti brāhmaṇe kāruṇṇaṃ upṇādetvā mahantena saddena parodi.

Atha naṃ te māṇavaḱā pucchiṃsu: 'samma eḷaka, tvaṃ mahāsaddena hasi ceva rodī ca, kena nū kāraṇena hasi, kena kāraṇena rodī?' ti. 'Tumhe maṃ imaṃ kāraṇaṃ attano ācariyassa santike yeva puccheyyāthā' ti. Te taṃ ādāya gantvā idaṃ kāraṇaṃ ācariyassa ārocesuṃ.

Ācariyo tesāṃ vacanaṃ sutvā eḷakaṃ pucchi: 'kasmā tvaṃ eḷaka hasi, kasmā rodī?' ti. Eḷako attanā katakammaṃ jātissaraṇāṇena anussaritvā brāhmaṇassa kathesi: 'ahaṃ brāhmaṇa pubbe tādiso vā mantaṃ jhāyaka brāhmaṇo hutvā 'matakabhattaṃ dassāmi' ti eḷakaṃ māretvā adāsīṃ, svāhaṃ ekassa eḷakassa ghātītattā ekena unesu pañcasu attabhāvasatesu sisacchedaṃ pāpuṇiṃ' ayaṃ me koṭiyaṃ ṭhito pañcasatimo attabhāvo, svāhaṃ 'ajja

evārūpa dukkhā muccissāmi' ti somanassajāto, iminā,
kāranena hasim, rodanto pana 'aham tva ekam elikam
māretva pañcujātisatāni sisacchedadukkhham patvā ayya
tasmā dukka muccissāmi, ayam pana brāhmano mam
māretvā aham vya pañcujātisatāni sisacchedadukkhham
labhissati' ti tva kārūñhena rodanti

'Elaka, mī bhāyi, nāhantam māressāmi' ti 'Brāh-
mana, kim vadesi, tva mīrente pi amārente pi na sikkā
vya mayi maranā muccitunti 'Elaka, mā bhāyi, ahan
te ārakkham gahetva tva saddhim yeva vicarissāmi' ti
'Brāhmana, appamattiko tva ārakkho, mayā katapāpam
pana mabantam balivanti

Brāhmano elikam muccitvā 'imam elikam kassaci
pi māretum na dassāmi' ti antevāsike ādiya' elikeneva
saddhim vicari Elako vissatthamatto va ekam pāsāna-
pitthim nissīyā jātagumbe givam ukkhipitvā pannāni
khādītum āradhho Tam khauam yeva tismim pāsāna
pitthe asani patitī Ekī pāsānasakalī chijitvī ela-
kassa pasāritigivaya patitvī sisam chindi Mahājano
sannipati

Tadā Bodhisatto tasmim thāne rukkhadevatā hutvā
nibbatto So passantasva tassa mahājanassa devatā
nubhāvena ikāse pallankona nisīditvā 'ime sattā evam
pāpassa phalam jānamānā appesa nāma pānātipātāni
na kareyyun' ti madhurena saena dhammam desento
imam gātham āha

Evāñ ce sattā jāneyyūn
'dukkhāyam jātisambhavo'
na pāno pāninañ haññe,
pānaghātī hi socatīti'

Evam Mahāsatto nirayabbhayaṃ tajjettvā dhammaṃ desesi.
 Manussā taṃ dhammadesanaṃ sutvā nirayabbhayaḥhitā
 paṇātipātā viraminisu. Bodhisatto pi dhammaṃ desettvā
 mahājanaṃ sīle patitṭhāpetvā yathākammaṃ gato. Ma-
 hājano pi Bodhisattassa ovāde ṭhatvā dānādini puññāni
 katvā devanagaraṃ pūresi.

BAVERU JĀTAKA

Atite Baranasīyam Brahmadatte rajjam kārente Bodhi
satto mrayoniyam nibbattitvā vuddhim anvaya sobhag
gappati aranne v carī tadā elacce vāṇijā disākakam
gah tva navaya B veruratttham agamamsu

Tasmim kira kile Bāverurattthe sakuna nama natthi
Āgataḥatā ratthavāsī o tam kupagge nisinam disvā
passathī nassa chavivannam galapattiyosanamukhatun
dakam mādūḥulasadisāni akkhinī ti kālameva pasamsit
vā te vanjale āhamsu imam ayyo salunam ambākam
detha ambākam hi iminā attho tumhe attano ritthe
annam labhissatha ti Tena hi mulena gaṇhatha ti
K hapanera no detha ti vutte ambākam esa bahupa
kāro ti uhehi pana saddhim metti hotu ti bahapanasatam
gahetva alamsu

Te t m gahetva suvannapanjare pakkhipitva nanap
palāreṇa i vechamamsena ceva phalāphalena ca pat jag
gimso Anñesam sakunanam avijjamānatthane dasahi
asadhi a i u chi simannagato kāko labhaggayasaggappatto
ahosi

Pu vāre te vāṇija ekam mayurarājānam gahetva
yathā accharasaddena vissitī pāṇippaharasaddena naccati
evam sikkhapetvā Bāveruratttham agamamsu So maha
jane sunnipati e navaya dhure thatvā pakkhe vidhūnitvā
ma lharasaram nicchāretvā nacci

Minussa tam hisvā so nanassujāta etam ayyo sobhag
gappati m susikkhitasakunarājanam ambakam detha
ti āhamsu Amhehi pathamam kāko into tam gahit-

VALAHASSA-JĀTAKA

Atite Tambapannūdiṇe Sīrīvatthunnāma yakkhina
garam ahoṣi Tattha yakkhiniyo vasiṃsu Ta bhinnā
nāvānam āgatakāle alankatapatiyattā khādaniyam bhoja
niyaṃ gāhāpetvā dāṣiganapirivutā dārake ankenālayi
vāniye upasankamanti Tesam 'manussavāsam āgata-
mhā' ti sañjānanattham tattha tattha kaṣigorakkhādini
karonte manusse gogane sunakhe ti evamādinī dāṣenti,
vāniyānam santikam gantvā 'imam yāgum pivatha, bhat-
tam bhuñjatha, khādaniyam khādathā' ti vadanti

Vāniyā ajānanti tāhi dīṇam paribhuñjanti Atha
tesam khādītva bhuñjitvā vissamitakāle patisanthāram
karonti 'Tumhe katthavāsikā, kuto āgatā, kham
gacchissatha, kena kammena idhāgatattā?' ti pucchā-
nti, 'bhinnanāvā hutva idhāgatamhāti vutte ca 'sādhu
ayyā, amhākampi sāmikānam nāvam abhirūhitvā gatānam
tini samvaccharāmi atikkantāni, te matā bhavissanti, tumhe
pi vāniyā yeva mayam tumbhākam pādapariṇāṇikā
bhavissamā' ti vatvā te vāniye itthikuttahāvabhāvavilāsehi,
palobhetvā yakkha nagaram netvā sace pithamagah tā
manussā atthi te devasankhalikāya bandhītva kāraṇighare
psakkhanti Attano vasanatthāne bhinnanāvamanusse
alabhantiyo paṇa parato Kalyāṇam orato Nāgadipanti
evam samuddatiram anuvicaranti, ayaṃ tāsam
dhammatā

Athekadivasam piñcasatā bhinnanāvā vāniyā tāsam
nagarasamipe uttarimsu Ta tesam santikam gantvā palo-

bhetvā yakkhanagaram ānetvā paṭhamagahitamanusse devasaṅkhalikāya bandhitvā kāraṇaghare pakkhipitvā jetṭhayakkhini jetṭhavāṇijam sesā sese ti tā pañcasatā yakkhiniyo te pañcasate vāṇije attano sāmike akaṃsu. Atha sā jetṭhayakkhinī rattibhāge vāṇije niddam gate utthāya gantvā kāraṇaghare manusse māretvā maṃsam khāditvā agacchati. Sesāpi tatheva karonti. Jetṭhayakkhiniyā manussamaṃsam khāditvā āgatakāle sariram sitalam hoti.

Jetṭhavāṇijo parigaṇhanto tassā yakkhinibhāvam ānetvā 'imā pañcasatāpi yakkhiniyo bhavissanti, amhehi palāyitum vaṭṭati' ti punadivase pāto va mukhadhovanatthāya gantvā sesavāṇijānam ārocesi: 'imā yakkhiniyo na mānusiyo, aññesaṃ bhinnanāvānam āgatakāle te sāmike katvā amhe khādissanti, etha amhe palāyāmā' ti. Tesu adḍhateyyasatā 'mayam etā vijahitum na sakkhisāma, tumhe gacchatha, mayam na palāyissāmā' ti āhaṃsu. Jetṭhavāṇijo attano vacanakare adḍhateyyasate gahetvā tāsam bhūto palāyi.

Tasmiṃ pana kāle Bodhisatto valāhassayoniyam nibbatti, sabbaśeto kākasiso muñjakeso iddhimā vehāsaṅgamo āhosi. So Himavantato akāse uppatitvā Tambapaṇṇisare pallale sayañjātasālīm khāditvā gacchati, evam gacchanto va 'janapadam gantukāmā atthi, janapadam gantukāmā atthi?' ti tikkhattum karuṇāya paribhāvitaṃ mānusiṃvacam bhāsatī.

Te tassa vacanam sutvā upasaṅkamitvā añjalīm paggayha 'sāmi, mayam janapadam gamissāmā' ti āhaṃsu. 'Tena hi mayham piṭṭhim abhirūhathā' ti. Athekacce abhiruhimsu, ekacce valādhim gābhimsu, ekacce añjalīm

paggahetvā tūte sabbe pi te adbhateyyasate vānye
 attano ānubhāvena janapadūn netvā sīhasīkatthānesu
 patitthāpetvā attano vīsanatthānam agamīsī. Tāpi kho
 jakkhiniyo aññesam āgatakāle te tūtha ohinake adbhateyyasate manusse vadhitvā khādimsu.

CATUDVĀRA JĀTAKA.

Atīte Kassapa-dasabalassa kāle Bārāṇasīyaṃ asītikoti-
 tivibhuvassa seṭṭhino putto . Mittavindako nāma ahosi.
 Tassa mātāpitāro sotāpannā ahesuṃ, so pana dussilo hoti
 assaddho. Atha nuṃ aparabhāge pitari kālake mātā
 kuṭumbaṃ vicārenti āha 'tāta, tayā dullabhamanusāttam
 laddham, dānam dehi, sīlam rakkhā, uposathakammaṃ
 kara, dhammaṃ suṇāhi' ti.

'Amma, na mayham dānadīhi attho, mā maṃ kiñci
 avaca, ahaṃ yathākammaṃ gamissāmi' ti evaṃ vadan-
 tampi naṃ ekadivasaṃ paṇṇamuposathadivase mātā
 āha 'tāta, ajja abhilakkhito mahāuposathadivaso, ajja
 uposathaṃ samādiyitvā vihāraṃ gantvā sabbarattim
 dhammaṃ sutvā ehi, ahaṃ te sahaṃsaṃ dassāmi' ti.
 So 'sādhū' ti dhanālobhena uposathaṃ samādiyitvā
 bhuttapātarāso vihāraṃ gantvā divasaṃ vitināmetvā
 rattim yathā ekampi dhammapadaṃ kaṇṇaṃ na paharati
 tathā ekasminṃ padese nipajjitvā niddaṃ okkamitvā
 punadivase pāto va mukhaṃ dhovitvā gehaṃ gantvā
 nisīdi. Mātā panassa 'ajja me putto dhammaṃ sutvā
 pāto va dhammakathikatheraṃ ādāya āgamissati' ti
 yāgum khādaniyaṃ bhojaniyaṃ paṭiyādetvā āsanaṃ pañ-
 ṇāpetvā tassāgamaṇaṃ paṭimānenti taṃ ekakaṃ āgataṃ
 disvā 'tāta, dhammakathiko kena nānito?' ti vatvā 'na
 mayham dhammakathikenattbo' ti vutte 'tena hi yāgum
 piva' ti āha.

So 'tumhehi mayham sahaṃsaṃ paṭisutaṃ, taṃ tava
 me detha, pacchā pivissāmi' ti āha. 'Piva tāta, pacchā

ganhissasi ti Gahetvā va pivissāmi ti Athassa mā i
sahassabhaṇḍikam purato thapesi So yagum pivitvā sa
hassabhaṇḍikam gihetvā vohāram Iaronto nacirasseva
vīsam sitasahassam uppadesi

Athassa etidāhosi nīvam upatthapetvā vohāram
Ianssani ti So nīvam upatthapetva amāsa akāma
rīvaya vohāram karssāni ti atha Atha nam mātā
tvam tita ekapittako imasānim ghare dhanam pi bahum
samuddo anekadīnava mā gami ti varesi So ahim
gamissameva na sakki mam varetunti vatvā aham
tata varessāmi ti matarā hatthe gāhito hattham
vissajjapetva mītarā paharitvā patetva antaram Iatva
gāntva nāvāya samuddam pakkhandi

Nāva sattame divase Mittavindikam nissāya samud
dapittho niccala atthasi Kālikannīsalāka variyamāna
Mittavindakiss eva hatthe tikkhattum pi Athassa
ulumpam datvā imam ekam nissaya babū mā vinassantu
ti tam samuddo khīyasu, tāvadeva nava javena samud
dam pakkhandi

So pi ulimpe nipajjitva ekam dipam pāpuni Puna
samiddapitthera gicchanto ekam pīkaraparikkhittam
catudvāram Iagaram addasa Ussadanīrayo kira so bahum
nam nerayikasattānam kammakassānubhavanatthānam
Mittavindakassā pana alankatapatīyattam nagaram viya
hutvā uppatthāsi

So imam nagaram pivisitva rījā bhavissāmi ti cinet
vā pivisitvā khuracikkam ukkhīpitvā paccamanam
nerayikasattānam addasa Athassa tam tissa sise khura
cikkam padumam hutvā upatthāsi Ire piñcingikābān
dhanam uracchāpasaḍdhanam hutvā, sarīrato galantam

lohitam lohitacandanavilepanam butvā paridevanasaddo
madhuragītasaddo butvā upatthāsi.

So tassa santikam gantvā 'bho purisa, ciraṃ tayā padumaṃ dhāritam, dehi me etanti āha. 'Samma, na yidaṃ padumaṃ, khuracekkaṃ etanti. 'Tvaṃ mayhaṃ adātukāmatāya evaṃ vadasi' ti.

Nerayikasatto cintesi 'mayham kammam khīṇaṃ bhavissati, imināpi mayā viya mātaram pabaritvā āgatena bhavitabbaṃ, dassāmiṣṣa khuracakkanti. Atha nam, 'ehi bho, gaṇha imaṃ padumanti vatrā khuracakkaṃ tassa sise khipi, taṃ tassa matthakaṃ piṃsamānaṃ bhassī. Tasmiṃ khaṇe Mittavindako tassa khuracakka-bhāvaṃ ṇatva 'tava khuracakkaṃ gaṇha, tava khuracakkaṃ gaṇhā' ti vedanāmatto paridevi. Itaro antaradbhāyi.

SUPPĀRAKA-JĀTAKA.

Assiḷe Bharuratthe Bharurājā nāma rājjam kīresi
 Bhārukaccham nīma pattinagāmo ahoṣi. Tadā Bodhi-
 sutto Bhurukacche niyamaḷaḷetthassa putto hutvā
 nibbatti, pīṭḍiko sūvannavanno Sippirikaḷumārotiassa
 vāmanam kāmīsu. So mihantena pavārena viddhanto
 solasassakāle yeva niyyamaḷaḷetthako hutvā niyyama-
 ḷakammam akāsi, paṇḍito ānāsampinno ahoṣi. Tenā
 ārūḷhināvīya vāḷpetti nīma natthi. Tassa aparabhāge
 lomayalapaḷatini dve pi cakkhūni naṣṣamsu.

So tato puthāya niyyamaḷaḷetthako hutvāpi niyyama-
 ḷakammam ukutvā rājanam nissaya jivissamī ti rājānam
 upasankāmi. Atha nam rājā agghāpavīyakamme tha-
 pesi. Tato puthāya rañño battūnatanam assaratanam
 muttasāramanissāridiṇi agghāpeti.

Athakadivassam 'rañño mangalahatthi bhavissati'
 ti kīḷipīṣīṇakūtavanūnam ekam varanam ānesum. Tim
 disvī rājā 'paṇḍitassa dissethī' ti āha. Atha nam tassa
 santikam niyimesu. So hatthena tassa sārīram parimad-
 divā 'nāyam mangalahatthi bhavitum anucchaviko,
 pucchāvāmanakadhātuko esa, etam hi mātā vijāyamānā
 amesa paṭichitam nīsaḷḷhi. Tasmā bhūmiyam patitvī
 pucchamāpidehi vāmanakadhātuko jīto' ti āha. Hatthim
 gabetvā āgate pucchāmsu. Te 'accam paṇḍito katheti'
 ti vadāmsu. Tam kīraṇam vijā sutvī tuttho tassa attā
 kaḷāpane dīpesi.

Punekadivassam 'rañño mangalaṇso bhavissati' ti
 ekam āssam ānāyimesu. Tam pi rājā paṇḍitassa santikam

pesesi. So hatthena parāmasitvā ayaṃ mangalasso bhavitum na yutto, etassa hi jātadivase yeva mātā mari, tasmā mātu khīraṃ alabbhanto na sammā vadḍhito ti āha. Sāpissa kathā saccā va ahosi. Tampi sutvā rājā tussitvā attheva kahāpape dāpesi. Athekadivasam 'maggalaratho bhavissati' ti ratham āharimsu, tampi rājā tassi santikaṃ pesesi. So tam hatthena parāmasitvā 'ayaṃ ratho susirarukkhena kato, tasmā rañño mānucebhaviko' ti āha. Sāpissa kathā saccā va ahosi. Rājā tam pi sutvā attheva kahāpape dāpesi. Athassa kambalaratanam mahaggham ānayimsu. Tampi tasseeva pesesi. So hatthena parāmasitvā 'imassa musikacchinnaṃ ekaṃ thānam atthi' ti āha. Sodhentā tam disvā rañño āroccum. Rājā tussievā attheva kahāpape dāpesi.

So ciottesi 'ayaṃ rājā evarūpāni pi acchariyāni disvā attheva kahāpape dāpesi, imassa dāyo nabāpitadāyo, nabāpitassa jātako bhavissati, kiṃ me evarūpena rājupatthānena, attano vasanaṭṭhānameva gamissāmi' ti so Bharukacchapattānam eva paccāgami.

Tasmiṃ tattha vasante vāṇijā nāvaṃ sajjetvā 'kaṃ niyyāmakam karissāma?' ti mantentā 'Supāraka-paṇḍitena āroḷhanāvā na vyāpajjati, esa paṇḍito upāyakusalo, andho samāno pi Suppāraka-paṇḍito va 'uttamo' ti tam upasaṅkamitvā 'niyyāmakam no hobitī' ti vatvā 'tāta aham andho, katham niyyāmakakammam karissāmi?' ti vutte 'sāmi, andhāpi tumhe yeva amhākam uttamo' ti punappuna yaciyamāno 'sādhu tātā, tumhehi ārocitasāññāya niyyāmakam bhavissāmi' ti tesam nāvaṃ abhirūhi.

Te nāvāya mahāsamuddam pakkhandimsu. Nava

satta divasani nirupaddivā agamāsi tato akālavātam up-
 payi navā cattaro māse pīkatīsamuddapitthe vicaritvā
 Khuramālasamuddam nama pattā

Tattha macchā manussasamānasarita | hurinasā udake
 umujjanimujjam karonti Vanja te disva Mahāsattam
 tassa samuddassa nāmam pucchanta pathamam gatham
 ahamso

Ummujjanti nimujjanti
 manussa khuranāsikā
 Suppārakantam pucchāma
 samuddo kotamo ayaṇ ? ti

Evam tehi puttho Mahasatto attano niyyamal asuttena
 vamsandetvā dutiyam gatham aha

Bharukaccha payatanam
 vānījānam dhīnesinam
 navaya vippanatthāya
 Khuramālitī vuccatīti

Tasmim pīna samudhe vajiram uppajjati Mahasatto
 'sacāham ayaṃ vajirasamuddo ti evam etesim kathe
 ssamī lobhena bahum vajiram gahitvā navam oḍāpes
 santi' ti tesam anacikkhitva va nāvam laggapetva upaye
 nekam yottam gahetvā macchagahananiyāmena jīlam
 khipāpetvā vajirasāram uddharitvā nāvīya pakkhipitva
 aññam appaggabhaṇḍam chaddāpesi Navā tām samud-
 dam attikkamitva pirato Aggimālam nama gatā So
 payalita-aggikkhandho viya majjhantikasuriyo viya ca
 obhāsāṃ muñcanto atthasi Vānījā

Yathā aggīva suriyo va
 samuddo patidissati
 Suppārakantam pucchāma
 samuddo katamo ayaṇti ?

gāthāya taṃ pucchimsu. Mahāsatto pi tesaṃ anantara-
gāthāya kathesi :

Bharukacchā payātānaṃ

—pe—

Aggimāliti vuccatīti.

Tasmīm paṇa samudde suvaṇṇaṃ ussannaṃ abosi.
Mahāsatto purīmanayeneva tatopi suvaṇṇaṃ gāhāpe-
tvā nāvāya paṅkhiṇi. Nāvā tampi samuddaṃ atikkamitvā-
khirāṃ viya dadhiṃ viya ca obbhāsantaṃ Dadhimālaṃ
nāma samuddaṃ pāpuṇi. Vāṇijā :

Yathā dadhiṃ va khirāṃ va

Samuddo patidissati

—pe—

gāthāya tassa nāmaṃ pucchimsu. Mahāsatto anantaragā-
thāya ācikkhi :

Bharukacchā payātānaṃ

—pe—

Dadhimāliti vuccatīti.

Tasmīm paṇa samudde rajataṃ ussannaṃ. So tampi
upāyena gāhāpetvā nāvāya paṅkhiṇi. Nāvā tampi
samuddaṃ atikkamitvā nilakusatīnaṃ viya sampannasas-
samiva ca obbhāsamānaṃ nilavaṇṇaṃ Kusamālaṃ nāma
samuddaṃ pāpuṇi. Vāṇijā :

Yathā kuso va sasso va

Samuddo patidissati

—pe—

gāthāya tassa pi nāmaṃ pucchimsu. So anantaragāthāya
ācikkhi :

Bharukacchā payātānaṃ

—pe—

Kusamāliti vuccatīti.

Tasmim pana samudde nilamaniratanam ussannam
 ahosi So tampi upāyena gāhāpetvā nāvaya pakkhipā
 pesi Nāva tampi samuddam atikkamitvā nalavanam
 viya ca veluvanam viya ca khāyamānam Nalamālam nāma
 samuddam pāpuni Vanijā

Yathā nalo va velum va
 samuddo patidissati *

—pe—

gāthāya tassa pi nāmam pucchimsu Mahāsatto anantara
 gāthāya kathesi

Bharukaccha payātanam

—pe—

Nalamālitī vuccatīti

Tasmim pana samudde vamsaragavelūriyam ussannam
 So tampi gāhāpetvā nāvaya pakkhipāpesi

Vānija Nalamālim atikkamantā Valabbhāmukhasa
 muddam nāma passimsu, tattha udakam kaddhitva kad
 dhitvā sabbatobhāgena uggacchatī tasmim sabbatobhā
 gena uggatodokam sabbatobhāgena chinnaṭṭamahasobbho
 viya paññāyati umiā uggatāya ekato papātasadissam
 hoti bhayajanano saddo uppajjati sotāni bhundanto viya
 hadayam phalento viya Tam disvā vānija bhitatasitā

Mahābhayo bhimsanako
 samuddo suyyatamānuso
 yathā sobbho papāto ca
 samuddo patidissati

—pe—

gāthāya tassa nāmam pucchimsu

Bharukacchā payātānam

—pe—

Valabbhāmukhīti vuccatīti

Bodhisatto anantaragāthāya tassa nāmaṃ ācikkhītvā 'tāta, imaṃ Vaḷabbhāmukhaṃ samuddaṃ pattā nivattitum samatthā nāvā nāma natthi, ayaṃ sampattanāvāṃ nimujjāpetvā vināsaṃ pāpetīti' āha. Tañca'nāvāṃ satta manussasatāni abhīrūhiṃsu, te sabbe maraṇabhayaabhītā ekappahāreneva Avīcimhi paccamānā satta vija atikaruṇasaraṃ muñcīṃsu.

Mahāsatto 'ṭhapetvā maṃ añño etesaṃ sotthibhāvaṃ kātuṃ samattho nāma natthi, saccakiriyāya tesāṃ sotthiṃ karissāmi' ti cintetvā te āmantetvā 'tātā, maṃ khippaṃ gandhodakena nahāpetvā abataratthāni nivāsa-petvā puṇṇapātīṃ sajjetvā nāvāya dhure ṭhāpetthā' ti. Te vegena tathā karīṃsu. Mahāsatto ubbohi hatthehi puṇṇapātīṃ gahetvā nāvāya dhure ṭhito saccakiriyaṃ karonto osānagāthamaḥa :

Yato sārāṃ attānaṃ
yato pattosmi viññutaṃ
nābhijānāmi sañcieca
ekapāṇampi hiṃsitaṃ,
etena saccavajjena
sotthiṃ nāvā nivattatū'ti.

Cattāro māse videsaṃ pakkhantā nāvā nivattitvā iddhiṃ viya iddhānubhāvena ekadivaseneva Bharukacchapātanaṃ agamāsi, gantvā ca pana thale pi atṭhūsabhamattaṃ ṭhānaṃ pakkhanditvā nāvikaṃsa gharadvāre atṭhāsi. Mahāsatto tesāṃ vāpijānaṃ suvaṇṇaparajatamanipparāṭṭhāvajirāni bhājetvā adāsi, 'ettakehi vo ratanehi alaṃ, na puna samuddaṃ pavasiṭthā' ti ca tesāṃ evādaṃ datvā yāvajivaṃ dānādīni puññāni katvā devapuraṃ pūresi.

SILANISAMSA-JĀTAKA

‘Passa saddhaya silassā ti Idam Sattha Jetavane viharanto ekam siddham upāsakam arabbha kathesi So kira saddho pāsanno ariyasāvako ekadivasam Jātavanam gacchanto sāyam Aciravatitīram gantvā navike nāvam tīre thapetvā dhammasavanatthāya gate titthe navam adissa buddharammanam pīṭim gahetva nadim otari Pada udakamhi na osidimsu So pathavitale gacchanto viya vemajjham gatakale vici passi Athassa buddharam mana pīṭi mandā jātā padā osiditum arabhimsu So pana buddharammanam pīṭim dalham katvā udakapittheneva gantvā Jetavanam pavisitvā Satthāram vanditvā ekam antam nisīdi

Sattha tena saddhim patisanthāram katvā upāsaka kacci maggam āgacchanto appakīlamathena agatosi ? ti pucchitvā bhante buddharammanam pīṭim gahetvā udakapitthe patittham labhitva pathavim maddanto viya agatomhīti vutte na kho upāsaka tvaññeva Buddha gune anussaritvā patittham laddho pubbe pi upāsaka samuddamajjhe nāvāya bhinnaya Buddhagune anussa rantā patittham labhimsu ti vatvā tena yācīto atitām āhara

Atīte Kassapasammāsambuddhakāle sotāpanno ariya sāvako ekena nahapītakutumbikena saddhim nāvam abhirūhi Tassa nahāpītaassa bhariyā ayya imassa sukhadukkham tava bhāroti nahāpītam tassa upāsakassa hatthe nikkhīpi Atha sā nāvā sattame divase samudda majjhe bhinnā Te pi dve jana ekasmim phalake nīpannā ekam dīpakam pāpuṇimsu

Tattha so nahāpito sakune māretvā pacitvā khādanto upāsakassāpi deti. Upāsako 'alam mayhanti na khādati. So cintesi 'imasmin thāne ambakam thapetvā tīpi saraṇāni aññā patitthā natthi' ti so tiṇṇam ratanānam guṇe anussari.

Athassa anussarantassa tasmim dīpake nibbatto nāgarājā saṁram mahānāvaṁ katvā māpesi. Samuddadevatā niyyāmakā ahoṣi. Nāvā sattahi ratanehi pūrayittha. Tayo kūpakā indanilamañimayā ahesum, sovaṇṇamayo laṅkāro, rajatamayāni yottāni, sovaṇṇamayāni padarāni. Samuddadevatā nāvāya thapvā 'atthi Jambudīpagāmikā?' ti ghoṣesi.

Upāsako 'mayam gamissāma' ti āha. 'Tena hi, ehi, nāvaṁ abhirūhā' ti. So nāvaṁ abhirūhitvā nahāpitaṁ pakkosi. Samuddadevatā 'tuyham yeva labbhati na etassa' ti āha. 'Kim karamā?' ti. 'Etassa sīlaguṇācāro natthi, tam karamam, aham hi tuyham nāvaṁ āharim, na etassāti. „Hotu, aham attanā dinnadāne rakkhitasīle bhāvitabhāvanāya etassa pattim dammi' ti. Nahāpito 'anumodāmi sāmi' ti āha.

Devatā 'idāni gaṇhissāmi' ti tampi āropetvā ubho pi jane samuddā nikkhametvā nadiyā Bārāṇasim gantvā attano ānubhāvena dvinnampi tesam gebe dhanam patitthāpetvā 'paṇḍiteheva nāma saddhīm saṁsaggo nāma kātabbo ti, soce hi imassa nahāpitassa iminā upāsakena saddhīm saṁsaggo nabhaviṣsa samuddamaññhe yeva nassissā' ti paṇḍitasamaggassa guṇam kathayamānā imā gāthā avoca :

Passa saddhāya sīlassa
cāgassa ca nyanā phalaṁ,

nāgo nāvāya vannena
 saddham vahati upāsakam
 Sabbhīreva samāsetha,
 sabbhī kubbetha santhavam,
 satam hi sannivāseṇa
 sotthim gacchati nahāpītoti

Evam samuddadevatā ākāse thatvā dhammam desetvā
 ovaditvā nāgarajānam gauhītvā attano vimānameva
 agamāsi

Satthā imam dhammadesanam āharitvā saccāni pakā
 setvā jatakam simodhanesi (saccaparīyosāne upasako
 sakadāgamīphale patitthahi) 'tadā sotāpanna-upāsako
 parimibbayi, nāgarajā Sariputto vho, samuddadevatā
 ahamevā' ti

CAMMASĀṬAKA-JĀTAKA.

'Kalyāṇarūpo vatāyan' ti. Idam Satthā Jetavane viharanto cammasāṭakam nāma paribbājakam ārabbhā kathesi. Tassa kira cammameva nivāsanañ ca pārupanañ ca. So ekadivasam paribbājakārāmā nikkhamitvā Sāvatthiyam bhikkhāya caranto eḷakānam yujjhanattṭhānam sampāpuṇi. Eḷako tam disvā pabaritukāmo osakki. Paribbājako 'esa mayham apacitīm dasseti' ti na paṭīkamī. Eḷako vegenāgantvā tam ūrumhi pabaritvā pātesi.

Tassa tam asantapaggahakāraṇam bhikkhusaṅghe pāketaṃ ahosi. Bhikkhū dhammasabbhāyam katham samuṭṭhāpesuṃ: 'āvuso, cammasāṭaka-paribbājako asantapaggaham katvā vināsam patto' ti.

Satthā āgantvā 'kāya duttha bhikkhave etarabi kathāya sānnisinnā?' ti pucchitvā 'imāya nāma' ti vutte 'na bhikkhave idāneva pubbe pesa asantapaggaham katvā vināsam patto' ti vatvā atītaṃ āharī.

Atīte Bārāṇasīyam Brahmadaṭṭe rajjam kārente Bodhisatto ekasmim vāṇijakule nibbattitvā vaṇijjam karoti. Tadā eko cammasāṭako paribbājako Bārāṇasīyam bhikkhāya caranto eḷakānam yujjhanattṭhānam patvā eḷakam osakkentaṃ disvā 'apacitīm me karoti' ti saññāya apaṭīkhamitvā 'imesam ettakānam manussānam antare ayam eko eḷako amhākam guṇam jānāti' ti tassa añjalim paggaṇhitvā tṭhito paṭhamam gātham āha:

Kalyāṇarūpo vatayam cattuppadō
subhaddako ceva supesalo ca,
yo brāhmaṇam jātimaṇṭūpapaṇṇam
apacāyati meṇḍavaro yasassi ti.

Tasmim khane āpane nisinnuo paṇḍitavanijō tam parib
bajakam nisedhento dutiyam gātham āha

Mā brāhmaṇa ittaradassanena
vissasam āpujji catuppadassa
dāhappahāram abhikankhamāno
avasakkatī dāssatī suppahāraṇṭī

Tassa pana paṇḍitavanijassa kathentasseva mendako
vegenāgantva ūrumhi paharītva tattheva vedanāmattham
katvā pātesi So paridevamāno nipajji Satthā tam
kāraṇam pākāsento tatiyam gātham āha

Satthi bhaggam vattito khāribhāro,
sabbam bhandam, brāhmaṇassidha bhinnam
bāhā paggayha kandatī
abbidhāvathā, haññate brahmacārī tī

Catuttham gātham Paribbajako āha

Evam so mihato seti
jo apujjam namassatī
jāthāhamajja pabato
bato mendena dummattī tī

Iti so paridevanto tattheva jīvitaḥkhayam patto tī
Satthi imam desanāṃ āharītva jātakam samodhānesi
'tadā cāmmaṣṭhako etarahi cāmmaṣṭhako va, paṇḍito
vānijo pana ahamevā' tī

VEDABBHA-JĀTAKA.

Atīte Bārāṇasīyaṃ Brahmadaṭṭe rajjaṃ karente, ekasmiṃ gāmake aññatara brāhmaṇo Vedabbhaṃ nāma mantam jānāti. So kira manto anaggho mahārāho; nakkhat-tayoge laddhe taṃ mantam parivattetvā ākāse ullokite ākāśato sattaraṇaṇavassam vassati.

Tadā Bodhisatto tassa brāhmaṇassa santike sippam uggaṇhati. Athekadivasaṃ brāhmaṇo Bodhisattam ādāya kenacideva karaṇīyena attano gāmaṃ nikkhamitvā Cetiyarātṭhaṃ agamāsi. Antarāmagge ekasmiṃ araṇ-ñātṭhāne pañcasatā pesanakacorā nāma panthaghātāṃ karonti. Te Bodhisattañca Vedabbhabrāhmaṇaṇca gaṇhimsu.

Kasmā panete pesanakacorā ti vuccanti? Te kira dve jane gahetvā ekaṃ dhanaharaṇatthāya pesenti, tasmā 'pesanakacorā' ti vuccanti; te pi ca pitāputte gahetvā pītaram 'tvaṃ amhākaṃ dhanam āharitvā puttam gahetvā yahiti' vadanti. Etenupāyena mātudhītaro gahetva mātaram vissajjenti, jeṭṭhakakanitṭhe gahetvā jeṭṭhaka-bhātikaṃ vissajjenti, ācariyanterāsike gahetvā antevā-sikaṃ vissajjenti.

Te tasmim pi kāle Vedabbhabrāhmaṇaṃ gahetvā Bodhisattam vissajjesuṃ. Bodhisatto ācariyaṃ vanditvā 'ahaṃ ekāhadvihaccayena āgamissāmi. tumhe mā bhāyittha, api ca kho pana mama vacanaṃ karottha, aṇṇa dhanavassāpanakanakkhattayogo bhaviṣṣati, mā kho tumhe dukkhaṃ asabanto mantam parivattetvā dhanam vassāpayittha, sace vassāpessatha, tumhe vināsaṃ pāpuṇṣatha ime ca pañcasatā corā' ti. Evaṃ ācariyaṃ evaditvā dhanat-thāya agamāsi. Conipi suriye atthaṃ gate brāhmaṇaṃ

bandhitvā nipajjāpesum Tam khamam yeva pācinaloka
 dbātuto paripunnam candamandalam utthahi Brāhmaṇo
 nakkhattam olokento 'dhanavassāpanakanakkhattayogo
 laddho, kim me dukkheṇa anubhūtena? mantam pari
 vattetvā ratanavassam vassāpetvā corānam dhanam datvā
 yathāsukham gamissāmi' ti cintetvā core amantesi 'bho
 corā, tumhe mama kimatthāya gahitthā?' ti 'Dhanat
 thāya ayyā' ti

'Sace vo dhanena attho khippam mama bandhanā
 mocetvā sīsam nahāpetvā ahatavatthāni acchādetvā
 gandhehi vilimpāpetvā pupphāni pilandhāpetvā t̥hapethi'
 ti Corā tassā katham sutvā tathā akamsu Brāhmaṇo
 nakkhattayogam hitvā mantam parivattetvā ikāsam
 ullokesi 'Tāvadeva ikāsi ratanāni patimsu

Corā tam dhanam saṅkiddhitvā uttarisangesu bhaṇ
 dikam katvā piyimsu Brāhmaṇo pi tesam piechato va
 agumisi Atha te core aññe piñcesati corā gahimsu.
 'Kumattham amhe gahithi?' ti ca vutti dhanatthāyi'
 ti ahimsu 'Yadi vo dhanena attho etam brāhmaṇam
 gahatha eso ikāsam ulloketvā dhanam vassāpetu, amhā
 kam petam eteneva dinnan' ti

Corā core vissajjetvā 'amhākam pi dhanam dehi' ti
 brāhmaṇam gahimsu Brāhmaṇo 'aham tumhākaṃ
 dhanam dadeyyam, dhanavassāpanakanakkhattayogo pana
 ito samvacechamatthake bhavissati, yadi vo dhanena
 attho alhiyāsetha tālā dhanavassam vassāpetvāmi' ti tha.

Corā kuyhitvā ambho dutthabrūṇapa aññesam idi
 tesa dhanam vassāpetvā amhe aññam samvacecharam
 alhiyāpetvā' ti tighena sīma brāhmaṇam divedhā chin
 ditvā magge chādetvā vegena anubandhitvā tehi corehi
 sallhiṇi yujjitvā te sabbe pi māretvā dhanam ājaya

puna dve koṭṭhāsā hutvā aññamaññaṃ yujjhित्वा adḍhati-
yāni purisasatāni ghātetvā etena upāyena yāva dve janā
ayasitṭhā ahesuṃ tāva aññamaññaṃ ghātayimsu. Evaṃ
taṃ purisasabasaṃ vināsaṃ pattam.

Tē pana dve janā upāyena taṃ dhanam āharitvā
ekasmiṃ gāmasamīpe gahanatṭhāne dhanam paṭicchadetvā
eko khaggaṃ gabetvā rakkhanto nisīdi, eko taṇḍule
gabetvā bhattam pacāpetum gāmaṃ pāvisi. 'Lobho ca
nāmesa vināsamūlam evā' ti. Dhanasantike nisinno
cintesi: 'tasmiṃ āgate imam dhanam dve koṭṭhāsā bha-
vissanti, yannūnāham taṃ āgataṃ attameva khaggena
paharitvā ghāteyyam?' ti so khaggaṃ sannaḃhitvā tassa
āgamanam olokento nisīdi.

Itaro pi cintesi 'taṃ dhanam dve koṭṭhāsā bhavissanti,
yannūnāham bhatte viṣam pakkhipitvā taṃ purisaṃ
bhojetvā jīvitakkhayaṃ pāpetvā ekako va dhanam ga-
heyyam?' ti so niṭṭhite bhatte sayam bhuñjitvā sesake
viṣam pakkhipitvā taṃ ādāya tattha agamāsi. Taṃ
bhattam otāretvā tṭhitam attameva itaro khaggena dvidhā
chetvā taṃ paṭicchanne tṭhāne chaddetvā taṃca bhattam
bhuñjitvā sayam pi tattheva jīvitakkhayaṃ pāpuṃi.
Evaṃ taṃ dhanam nissāya sabbe pi vināsaṃ pāpuṃimsu.

Bodhisatta pi kho ekāhadvīhaccayena dhanam ādāya
āgato. Tasmiṃ tṭhāne ācariyam adissvā vippakinnam
pana dhanam disvā ācariyena manna vacanam akatvā
dhanam vassāpitam bhavissati, sabbehi vināsaṃ puttahi
bhavitabbanti mahāmaggena pāyāsi. Gacchanto ācari-
yam mahāmagge dvidhā chinnaṃ disvā manna vacanam
akatvā matoti dāṇi uddharitvā eṭakam katvā ācariyam
jāpetvā vassupphahi pūjetvā parato gacchanto jīvati.

khayam patte pañcasate parato addhatīyasateti anum
 lamena avasāne dve jane jivitaḥkhayam patte adisvā
 cintesi imam dvihī unam purisaḥassam vināsam pat
 tam aññehi dvihī corehi bhavitaḥham te pi santhambhi
 tum na sakkhissanti kahan nu kho te gatā? ti gacchanto
 tesam dhanam ādiya gahanatthānapavittamaggam disvā
 gacchanto bhandābaddhassa dhanassa rāsīm disvā ekam
 bhattapīṭam avattharivā matam addasa

Tato idannāma tehi katam bhavissatīti sabbam
 ñatvā kahanu so puriso? ti vicinanto tampi pañicchanne
 thāne apaviddham disvā ambhākam acariyo mama vaca
 nam akatvā attano dubbacabhāvena attanāpi, vināsam
 patto aparampi tena purisaḥassam vināsitam anupā
 yena vata akāraṇena attano vaddhim patthayamānā
 ambhākam ācariyo viya mahānāsam eva pi punissanti ti
 cintetvā imam gātham āha

Anupāyena yo attham
 icchatī so vihaṇīti
 cetā hanimso ve labbham
 sabbe vjāsanam ajjhaḡū ti

Evam Bodhisatto yathā ambhākam ācariyo anupāyena
 atthāne parakkamam karonto dhanam vassip tvā attanā
 jivitaḥkhayam patto aññesān ca vināsappeccayo jito evam
 eva yo aññā pi anupāyena attano attano attham icchitvā
 vjāsam karissatī sabbas attanā ca vināsappeccā purisañ
 ca vināsappeccayo bhavissatī ti vanaṃ unna letvā deva
 tāsā siṭhukāraḍa dāhamānāsu imāya gīṭhīya dhammanā
 dese vā tam dhanam upāyena attano gāham āharitvā
 dānādāni puṭṭīni karonto yāvatāyukam thatvā jivitaḥ
 kayasine saggapātham pūrajamāno ngamāsi

DADHIVĀHANA-JĀTAKA.

Atiṭṭhe Bārāṇasīyaṃ Brahmadaṭṭe raḍḍaṃ kārente Kāsiraṭṭhe cattāro bhātaro brāhmaṇā isipabbajjaṃ pabbajitvā Himavantapadese paṭipāṭiya paṇṇasālā katvā vāsaṃ kappesum. Tesam jeṭṭhabhāta kalam katvā Sakkattaṃ pāpuṇi. So taṃ kāraṇaṃ 'ñatvā antarantārā sattatṭhadiवासaccayena tesam upatṭhānaṃ gacchanto ekadivasaṃ jeṭṭhakatāpasam vanditvā ekamantaṃ nisiditvā 'bhante, kena te attho?' ti pucchi.

Paṇḍurogatāpaso 'agginā me attho' ti āha. So tassa vāsipharasukaṃ adāsi. (Vāsipharasuko nāma daṇḍe pavasanavasena vāsi pi hoti pharasu pi). Tāpaso 'ko me imaṃ adāya dārūni āharissati?' ti āha. Atha naṃ Sakko evaṃ āha: 'yadā te bhante dārūhi attho imaṃ pharasuṃ hatthena pahaṃsitvā 'dārūni me āharitvā agginā kareyyāsi' ti vadeyyāsi, dārūni āharitvā agginā katvā dassati' ti.

Tassa vāsipharasukaṃ datvā datiyampi upasāṅkamitvā 'bhante, kenā te attho?' ti pucchi. Tassa paṇṇasālāya hatthimaggo hoti. So hatthiṃ upaddato 'hatthiṃ naṃ me vasena dukkhaṃ uppajjati, te palāpehi' ti āha Sakko tassa ekaṃ bheriṃ upanāmetvā 'bhante imasmiṃ tale pahāṭe tumhākaṃ paccāmittā palāyīsanti, imasmiṃ pahāṭe mettācittā hutvā caturanginiyā senāya parivāresanti' ti vatvā taṃ bheriṃ datvā kaṇiṭṭhasaṃ santikaṃ gantvā 'bhante kena te attho?' ti pucchi.

So pi paṇḍurogadhatuko va. Tasmā 'dadhinaṃ me attho' ti āha. Sakko tassa ekaṃ dadhighaṭṭaṃ datvā 'ace tumhe icchamāṇā imaṃ āvajjesatha, mahānadi hutvā maha-

gham pavattetiā tumhākam rajjam gahetva dātum samat-
tho pi bhavissati ti vatiā pakāma.

Tato patthāya vāsipharasūho jetthabhatikassā aggim
karoti, itarena bheritale pahate hatthi palayanti, kanit-
tho dadhim paribhujati. Tasmim kāle eko sukaro ekas-
mim purānagamatthāne caranto ānubhāvasampannam
ekam manikkhandham addasa. So tam manikkhandham
mukhenā dasitvī tjesānubhāvenā ākise uppatitva samud-
damayhe ekam dipakam gantvī 'ettha dāni mayā vasitum
vattitvī otaritvī phāsukaṭṭhāne ulumbāranukkhassa
hetthā vāsam kappesi. So ekadivasam tasmim rukkha-
mūle manikkhandham purato thāpetvī niddam okkāma.

Atheho Kāsiraṭṭhavāsimanusso 'nirupakāro esā amhā-
kan ti mātapiṭṭhi gehi nikkaddhito ekam pattanagāmam
gantvī nūlikānam kammakaro hutvī nāvam āruyha
samulā mayhe bhinnāya nāvāya phalake nīpanno
tam dipam pitvī phalāphalāni pariyesanto tam sūkaram
niddiyantam divā sanikam gantvī manikkhandham
ganhitvī tassa ānubhāvena ākise uppatitvī ulumbā-
rukkhe nīsitvā cintesi. Ayam sūkaro imasā manik-
khandhasā ānubhāvenā ākisevīko hutvī idha vasati
maññe, mayi pūna yāhamameva imam mātetiā man-
sam khālitvī pacchi gantum vattati ti. So ekam day-
dakam bhāṣitvī tassa eise pītesi.

Sukaro pabuyhitvā maṃsam apīyanto ito cito ca
kampamāno vidhāvati. Rukkhe nisinnapuriso hīva
Sūkaro olokento tam divā rukkham āsena paharitvī
ta' heva māva. So pūna otaritvī aggim katvī tassa
madamā pīesitvā ihitvī ākise uppatitvā Himavan-
tamatthakena gāhāraṇa nīyitvā tam divā jetthabhatipā-

sassa assame otaritvā dvihatīhaṃ vasitvā tāpasassa vatta-
paṭivattaṃ akāsi, vāsipharasukassa ānubhāvāṃ ca passi.

So 'imaṃ mayā gahetuṃ vaṭṭati' ti maṇikkhandhassa
ānubhāvāṃ tāpasassa dassetvā 'bhante, imaṃ me gahetvā
vāsipharasukaṃ detthā' āha. Tāpaso ākāseṇa caritukāmo
taṃ gahetvā vāsipharasukaṃ adāsi. So taṃ gahetvā
thokaṃ gantvā vāsipharasukaṃ pabaṃsitvā 'vāsipharasuka,
tāpasassa sīsaṃ chinditvā maṇikkhandhaṃ me āharā' ti
āha. So gantvā tāpasassa sīsaṃ chinditvā maṇikkhan-
dhaṃ āhari.

So vāsipharasukaṃ paṭicchannatṭhāne ṭhapetvā
majjhimatāpasassa santīkaṃ gantvā katipāhaṃ vasitvā
bheriyā ānubhāvāṃ disvā maṇikkhandhaṃ datvā bheriṃ
gaṇhitvā purimanayeneva tassa pi sīsaṃ chindāpetvā
kaṇiṭṭhaṃ upasaṅkamitvā dadhighataṃ ānubhāvāṃ disvā
maṇikkhandhaṃ datvā dadhighataṃ gahetvā purimanay-
eneva tassa sīsaṃ chindāpetvā maṇikkhandhaṃ ca vāsi-
pharasukaṃ ca bheriṃ ca gahetvā ākāse uppatitvā Bārā-
ṇasiyā avidūre ṭhatvā Bārāṇasirañño 'yuddhaṃ vā me
detu rajjaṃ vā' ti ekassa purisassa hatthe paṇṇaṃ pāhesi.

Rājā sāsaṇaṃ sutvā va 'coraṃ gaṇhiṣṣāma' ti nikkha-
mi. So ekaṃ bheritalaṃ pahari, caturaṅgiṇi eṇā pari-
vāresi. 'Rañño avattharaṇabhāvāṃ ātvā dadhighataṃ
vissajjesi, mahānadi pavatti, mahājano dadhimhi osiditvā
nikkhamituṃ nāsakkhi. Vāsipharasukaṃ pabaṃsitvā
'rañño sīsaṃ āharā' ti āha, vāsipharasukaṃ gantvā sīsaṃ
āharitvā pādamūle nikkhipi, eko pi āvudhaṃ nikkhipituṃ
nāsakkhi.

So mahantena balena parivato nagaraṃ praviṣṭvā
abhiśeekaṃ karetvā Dadhivāhano nāma rājā hutvā dibba-

mena rajjam kāresi Tassekadivasam mahānadiyam
jalakarandake kilintassa Kannamundadabato devatāpari-
bhogam ekam ambapakkam āgintvā jale laggi Jalam
ukkipantā tam disvā rañño adamsu Tam mahantam
ghatappamānīm parimandalam suvannavannam ahosi
Rājā kissa phalam nāmetān? ti vanacārake pucchitvā
'ambaphalanti sutva paribhuñjitva tassa atthim attano
uyyane ropāpetva khīrodakena siñcāpesi Rukkho nibbat-
titvā tatiya samvacchare phalam adāsi

Ambassa sakkāro maha ahosi, khīrodakena siñcanti,
gandhapañcangulikam denti, mālādāmāni parikkhipanti,
gandhatelena dipam jālenti parikkhepo panassa pata-
sāniyā ahosi Phalanī madhurāni suvannavannani ahe-
sum Dadhivāhanarajā aññesam rajūnam ambaphalam
pesento atthito rukkhanibbattanabhayena ankuranibbat-
tanatthānam mandukantakena vijjhitvā pesesi Tesam
ambam khādītva atthi ropitam na sampajjati Te 'kin
nu kho ettha kāraṇaṇ? ti pucchantā tam kāraṇam
jānimsu

Atheko rājā uyyānapalam pakkosivā 'Dadhi-
vāhanassa ambaphalanam rasam nāsetvā tittakabhāvam
kātum sakkhissasi? ti pucchitvā 'āma devā ti vutte 'tena
hi gacchā' ti sahasam datvā pesesi So Bārānasīm
gantvā 'eko uyyānapālo āgato' ti rañño ārocāpetvā tena
pakkosipīto pavasitvā rājānam janditvā 'tvam uyyāna-
pālo' ti puttho 'āma devā' ti vatvā attano ānubhāvaṃ
vannesi Rājā 'gaccha, ambhākam uyyānapālassa santike
hohi' ti āha

Te tato patthiya dve janā uyyānam patijagganti
Adhunāgato uyyānapālo akālapupphāni pupphāpento

akālaphalāni gaṇṭhāpento uyyānam ramaṇiyam akāsi.
 Rājā tassa pasīditvā porāṇaka-uyyānapālam nibaritvā
 tasseva uyyānam adāsi. So uyyānassa attano hattha-
 gatabhāvam ṇatvā ambarukkham parivāretvā nimbe ca
 paggavavalliyo ca ropesi. Anupubbena nimbā vadḍhimsu.
 Mūlehi mūlāni sākhaṇi sākha saṁsatṭhā onaddhā vinad-
 dhā ahesuṁ. Tena asāta-amadhurasamaggena tāva
 madhuraphalo ambo tittako jāto, nimbapannasadisaraso.
 Ambaphalanam tittakabhāvam ṇatvā uyyānapālo palāyi.

Dadhivāhano uyyānam gantvā ambaphalam khadanto
 mukhe pavitṭham ambayūsam nimbakasatam viya ajjho-
 haritum asakkonto kakkāretvā nutṭhubi. Tada Bodhi-
 satto tassa atthadhammanusāsako ahosi. Rājā Bodhi-
 sattam āmantetvā 'paṇḍita, imassa rukkhassa porāṇaka-
 parihārato parihīnam nutṭhi, evaṁ sante pissa phalam
 tittakam jātam, kin nu kāraṇa?' ti pucchanto pīṭhamam
 gātham āha :

Vaṇṇagandharasūpeto
 ambāyam ahuvā pure,
 tam va pūjam labhamāno
 kenāambo kaṭukapphalo? ti.

Athassa kāraṇam ācikkhanto Bodhisatto dutiyam
 gātham āha :

Pucimandaparivāro
 ambo te Dadhivāhana,
 mūlam mūlena saṁsatṭham,
 sākha sākha nivevare,
 asatam sannivāseṇa
 ten ambo kaṭukapphalo ti

Rājā tassa vacanaṃ sutvā sabbe pi pucimande ca paṇḍ
 gave ca chindāpetvā mūlāni uddharāpetvā samantā amad-
 huram paṃsum harāpetvā madhuram paṃsum pakkhipā-
 petvā khīrodakasakkharodakagandhodayakehi ambam pa-
 tiyaggāpesi. So madhurarasasamsaggena puna madhuro
 va abosi Rājā pakati-uyyānapālakasseva uyyānam.
 niyyādetvā yāvatāyukam thatvā yathāhammam gato

MAHĀSENARĀÑÑO VATTHU.

Bhagavati parinibbute Pātaliputta-nagare Mahāsena nāma rājā rajjam kāreti dhammiko dhammarājā. So pana pitupitāmahādīnam dhanarāsim oloketvā “ime imam sāpateyyam pabhāya maccuno mukhamupagatā. Aho samsārikānam aññānatā! dhanam t̥hapetvā attano vināsam ca attānam t̥hapetvā dhanavināsam ca na jānantīti. Sampattiyā adbhigamam ca vināsamcāti sabbam cintetvā dhammam ca satvā paṭiladdhasaddho divase divase dasasahassānam bhikkhūnam madburena annapānena santappento anekāni puññāni upacinanto ekadivasam raho paṭisallīno evam cintesi:—Evam rājanīyogena janassa pīḷanam katvā dinnadānato sahattbena kammam katvā laddhena dinnadāne mahāpphalaṃ mahānisamsam bhavissati. Evam mayā katabbanti. So suhadāmaccassa rajjam niyyādetvā attano kaṇiṭṭhikaṃ ādāya kamci ajānāpetvā aññataravesena nagarā nikhamma Uttaramadhuram nāma nagaram agamāsi.

Tattha mahāvibbavo eko seṭṭhī paṭivasati. Te seṭṭhino samīpam upagamma t̥hita tena kimatthāyāgatāti vutte Rājā ‘tava gehe bhatiyā kammam karissāmiti’ vatvā tenānuññāto tiṇi vassāni kammamakāsi.

Tato ekadivasam seṭṭhi te disvā pakkosivā ‘atīva tumhe sukhumalatarā, tathāpi imasmiṃ gehe kammakaraṇena ciraṃ vasittha. Ettakam kalam kismici kammepi ksatitam na paññāyati, pugeva anācārampi. Yāgubbattam t̥hapetvā aññam upakārampi mama santikā natthi. Kenatthena kammam korothāti pucchi.’

Rājā tassa vacanam sutvā 'imasmin Janapade sālo manāpabbhāvam bahuso sūyati Tasmā sālīnamatthaya idhāgatamba ti āha' Tam sutvā tesam tuttho setthi sālīnam sakatasahassam adāsi Rājā sālīm labhīva setthino evamāha 'bho imam amhākam nagaram papethāti'

Tam sutvā setthi sādhu ti vatvā sālīparipunnasakata sahassam rañño nagaram pāpesi Rāja nagaram gantva setthissa nānāvanna vittha hirañña suvaṇṇādīhi sikkate puretvā patīpesetvā mettīm thīram katva abhatavibhaya rājagehe sannicayamakāsi

Atha rāja katipāhaccayena musalam paggayha sahat theneva vīhim koteti Kottitakottitam kanitthikā papphoteti Evam ubho pi tandulanam mahantam rāsim katvā darudakādayo ahīritvā ambilabbhattam pacitvā rājagehe pañcasata-āsanāni paññāpetvā kalam uggho sesum "Āgacchantu ayyā anukampam upādāya mama gehe bhūñjantu ti" Tam sutva pañcasatā bhikkhu ākāseṇa āgamimsu Rājā te yāvadattham parivisi Tato tesam antare Piyaṅgudīpavāsi eko Mahāsīva therō nāma bhattam gahetvā ete mam passantu' ti adhiṭṭhayitvā ākāseṇa piyaṅgu dīpam gantvā bhattam pañcasatānam bhikkhūnam datvā paribhuñji Tam tāssanubhavana sabbesam yavadattham aho si Evam appakenapi deyya dhammena sappurisa dāyakanam manam pasādetvā pattittham karonti' ti Vuttam hi —

Appakenapi medhāvi dāyakanam manam pati
Saddham vaddhenti Candova ramsinā khīrasāgaram
Aṭṭhāne na niyojenti karontā neva sannidhim
Paribhogamakavāna neva nāsenti paccayam

Na pāpentā ca theyyassa na karontā tathevinaṃ
Vibhajanti te suēilesu sayam bhutvāna sīlavā'ti

Atha rāja kaṇiṭṭhikāya saddhīm tattheva t̥hito
Piyangūdīpe paribhuñjante pañcasata bhikkhu disvā
hatṭho udaggo ahosi. Atha te aparabbhāge attanā
katam dānavaram anussarantā na cireneva ubhopi sotā-
pannā ahesunti.

Na ganentāttano dukkham vihāya mahatiṃ sirim,
āyatiṃ bhavamiechantā sujanevaṃ subhe ratā.
Āyāsena katam puññaṃ mahantaphaladāyakam,
iti mantvāna madhāvī sahattheneva tam kareti.

KAPANASSA VATTHU

Amhākam Bhagavatī parinibbute Bārānasī nagaravāsī
eko duggatapuriṣo paragehe bhatim katvā Jivikam
kappeti. Tasmim sīmaye nagaravāsīno yebhuyyena
tasmim tasmim thāne mandapādayo kārapetvā mahādā
naṃ denti. Tam disvā duggato evaṃ cintesi ‘ aham pubbe
akatapuññattā paragehe bhatim katvā kiechena kasireṇ
jivāmi nivāsanaṇārupanaṃpi vāsattānamattampi
dukkhato labhami. Idāni Buddhuppādo vattati bhikkhu
saṅghopi. Sabbe ime dānam datvā saggamaggam
sodhenti. Mayāpi dānaṃ dātuṃ vattati. Esa me diḡha
rattaṃ hitāya sukhāya bhaviṣṣati. Apīca mayham tando
lanāli mattampi natthi. Akatavimīyena tam matthakam
piṇetum na sakkā etadatthāyāham uyyogaṃ katvā
dānam dassāmiti cintetvā tato paṭthāya bhatim pariyesa-
māno gantvā tattha tattha bhatim katvā laddhanivāpe ca
bhikkhācariyā laddhatulalandulādayo ca ekattha sīm
haritvā manuse samādapetvā tasmim mindapam kāra-
petvā vanakusumādihī taṃ alankaritvā bhikkhu nima-
ntetvā mandape nisidāpetvā sābbesaṃ pāyāsam patiya
detvā bhojesi.

Atha so maranakāle attanā kataṃ tīm dānavaraṃ
anussari. So tena kusalakammeni suttappabuddho viya
devaloke nibbatti. Tasmim tena katapuññānurupaṃ
mahantaṃ kapakavimānaṃ nibbatti. Samantā tigāvuta
tṭhāne devatā nānāvīdhāni turiyāni gahetva upahāram
karonti. Niccaṃ devaccharāsahassam taṃ parivāretvā
tṭṭhanti. Evaṃ so mahantaṃ sampattiṃ anubhavati.

Athekadivasam suvaṇṇasela vihāravāsī Mahāsaṅgharakkhi-
tatthero pattapaṭisambhido devacārikam caramāno tam
devaputtam anupamāya devasampattiya virocamaṇam
disvā upasaṅkamma t̥hito tena katakamman pucchi.

* * * * *

So devaputtopissa attanā katapuṇṇakamman vitthā-
rena kathaesi. Theropi manussalokaṁ āgantvā manussā-
nam attanā paccakkbato diṭṭham dibbasampattiṁ pakāsesi.
Tam sutvā mahājano kusalakamman katvā yebhuyyena
sagge nibbattoti.

MIGAPOTAKASSA VATTHU.

STORY OF A FAWN.

Sihaladīpe kira Uddalolakavibhāram nāma ramanīyam
ekam vibhāram ahosi. Tadā vibhāropavane bahumigasūka
rā vasanti. Athekasmim gāme nesādaputto tasmim bahu
migasuhare disvā ekadivasaṃ ekasmim passe kottakam
katvā vanapariyante pannam banditvā dhanukalāpam
paggayha migāgamanam olokeno kottake atthāsi.

Atheko migo tattha gocaram ganhitvā pānīyaṃ pātum
tittham gacchanto tasmim assamapade dhamma-avana-
tthāya ghutthasaddam sutvā pasāritagīvo uttungakanno
anikkhittadakkhinapādo dhammakathikassa sare nimittam
ganhitvā atthāsi. Tasmim khane nesādo tam ekappabā-
reneva vijjitvā jivitakkhayam pāpesi. Atha so kālam
katvā tattheva vibhāravāsī. Mahābhayattherassa kaṇṭṭhi-
kāya lucchiyam patisandhim ganhitvā dasamāsaddhamā-
saccayena matukucchito nikkhamitvā kamena abhivad-
dhento sattavassiko ahosi. Tato tam mātāpitaro abhaya-
ttherassa santikam nesum. So na cirena kālena pabbājesi.
So pana kumāro pubbe migabhutenattanā dhammasava-
nānubhāvena khuraggeyeva arahattam pāpuni.

Tassapana mātulatthero patiladdhapañcābhīṇṇo
appatta arahatta-maggaphalo hoti. Athekasmim divase
sāmanero padoseva upajjhāyassa santikam agamāsi.
Athassa upajjhāyo hattham vaddhetvā pānīnā canda-
mandalam parimaddento atthāsi. Sāmanero tam disvā
'Bhante etam rakkhītum vattatīti āha.' Thero pana tam
aggaphale arahatte patitthitabhāvam ajānanto tassa
vacanam na samvā manasākāsi. Atha Sāmanero iddhiyā
Candasahassam āharitvā therassa dassetvā 'Bhante
Candasatam vā sahassam vā sata sahassam vā āharanam
na bhāriyam. Yo pana ekameva tanham pajahati so
eva uttamo' emavāha.

MĀLUTA-JĀTAKA.

STORY OF THE WIND.

Atīte ekasmiṃ pabbatapāde Siho ca Vyaggho ca dve saḥāyakā ekasmiṃ yeva gubhāyaṃ vasanti. Tadā Bodhisatto pi isipabbajjaṃ pabbajitvā tasmim yeva pabbatapāde vasatī. Athekadivasaṃ tesāṃ saḥāyakaṇaṃ sītaṃ nissāya vivādo udapādi. Vyaggho "Kāle yeva sītaṃ hotitī" āha ; Siho "junhe yeva 'ti. Te ubbo pi attano kaḅkhaṃ chinditum asakkontā Bodhisattaṃ pucchimsu. Bodhisatto imaṃ gāthamāha !—

Kāle vā yadi vā junhe yadā vāyati māluto,
Vātajānibi sītāni, ubhetthamaparājītātī.

Evam Bodhisatto te saḥāyake saññāpesi.

MAHASILAVA-JĀTAKA.

Atīte Bārānasīyam Brahmadatte rajjam kārente
 Bodhisatto rañño aggamahesiyā kucchismim nibbatto
 Tassa nāmagahanadivase Silavakumāro ti nāmam akamsu
 So soḷasavassapadesiko va sabbasippensu nipphattim
 patvā aparabbhāge pitu accayena rajje patitthito Mahā
 silavarāja nāma ahosi dhammiko dhammarāja So
 nagarassa catūsu dvāresu catasso, majjhe ekam, nivesa
 nadvāre ekanti cha dānasāla kāretvā kapaṇaddhikānam
 dānam deti, silam rakkhati uposathakammam karoti,
 khanti mettānuddayasampanno anke nisinnam puttam
 paritosayamāno viya sabbasitte paritosayamāno dham-
 mena rajjam kāreti

Tasseko amacco antopure padubbhitvā aparabbhāge
 pākato ahosi Amaccā rañño ārocesum Rājā parigānhanto
 attanā paccakkhato hitvā tam amaccam pakkosāpetvā
 andhabāla, ayuttan te katam na tvam mama vijite
 vasitum arahasi, attano dhanañ ca puttādārañ ca gahetvā
 aññattha yāhi' ti ratthā pabbājesi

So Kāsirattham atikkamma Kosala rājānam upattha-
 hanto anukkamena rañño abbhantare vissāsiko jāto So
 ekadivasaṃ Kosalarājānam āha 'deva Bārānasīrajjam
 nimakkhikamādhupatalasadisam, rājā atimuduko, appen-
 eva balavāhanena sakkā Bārānasīrajjam gāhātunti

Rājā tassa vacanam sutvā 'Bārānasīrajjam nāma
 mahā, ayañ ca 'appeneva balavāhanena sakkā gāhātun'
 ti āha kinnu kho payuttakacoro siyā' ti cintetvā
 'payuttako si, maññe' ti āha.

'Nāham deva, payuttako, saccam eva vadāmi, sace me na saddahatha manusse pesetvā paccantagāmaṃ hanāpetha; te manusse gahetvā attano santikaṃ nīte dhanam datvā vissajjessatī' ti.

Rāja 'ayaṃ ativiya sūro hutvā katheti, vīmaṃsisāmi tāvā' ti attano purise pesetvā paccantagāmaṃ hanāpesi.

Te core gahetvā Bārāṇasirañño dassesum. Rāja te disvā 'tātā, kasmā gāmaṃ hanathā?' ti pucchi. 'Jivitum asakkontā devā' ti. 'Atha kasmā mama santikaṃ na āgamittha? ito dāni paṭṭhāya evarūpaṃ mā karitthā' ti tesam dhanam datvā vissajjesi.

Te gantvā Kosalarañño taṃ pavattim ārocesum. So ettakenāpi gantum avisahanto puna majjhe janapadam hanāpesi. Te pi core rāja tatheva dhanam datvā vissajjesi. So ettakenāpi agantvā puna pesetvā antaravithiyam vilumpāpesi. Rāja tesam pi corānaṃ dhanam datvā vissajjesi yeva.

Tadā Kosalarāja 'ativiya dhammiko rāja' ti ñetvā 'Bārāṇasirajjaṃ gahessāmi' ti balavāhanaṃ ādāya niyyāsi,

Tadā pana Bārāṇasirañño mattavārane abhimukhaṃ āgacchantē anivattanadhammā assaṇḍiyāpi sīse patantiyā asantasanasabbhāvā Sīlavamahārājassa ruciyaṃ sati sakala-Jambudīpe rajjaṃ gahetum samatthā sahesasamattā abbejjavarasūramahāyodhā honti. Te 'Kosalarāja āgacchatī' ti sutvā rājānaṃ upasaṅkamitvā 'deva, Kosalarāja kira Bārāṇasirajjaṃ gaṇhissāmi' ti āgacchati, gaṇhāmaṃ ambhākaṃ rajjasīmaṃ anokkantamattānena pothetvā gaṇhāmā ti vadimsu.

Tātā, maṃ nissāya aññesaṃ kilamanakiccaṃ utthi, rajjatthika rajjaṃ gaṇhantu, mā gamitthā' ti nivaremi.

Kosalarājā sīmam atikkamītvā janapadamajjham pāvīsi Amaccā puna pi rājānam upasankamītvā tatheva vadimsu Rājā purīmanayeneva nivāresi Kosalarājā bahinagare thatvā 'rajjam va detu, yuddham vā' ti Sīlavamahārājassa sāsanam pesesi Rājā tam sutvā 'na tthi mayā saddhim yuddham, rajjam ganhatu' ti patisāsanam pesesi Puna pi amaccā rājānam upasankamītvā 'deva na mayam Kosalarāṇṇo nagaram pavisitum dema bahinagare yeva nam pothetvā ganhāma' ti āhamsu Rājā purīmanayeneva nivāretvā nagara dvārāni avapurapetvā saddhim amaccasāhassena mahātale pallankamajjhe nisīdi

Kosalarājā mahantena balavāhanena Bāranasim pāvīsi So ekampi patisattum āpassanto rāṇṇo nivesanadvaram gantvā amaccaganaparivutim apārutadvare nivesane alaṅkatapatīyattam mahātalam āruvha nisinnam nirapārādhm Sīlavamahārājānam saddhim amaccasāhassena ganhāpetvā 'gacchatha, imam rājānam saddhim amaccehi pacchābāham gāḥabandhanam bandhitvā āmakasusānam netvā galappamāne avāte khanītvā eko pi hattham ukkhipittum na sakkoti evam pamsuṃ pakkhipitva nikkhanatha, rattim sigālā agantva etesam katabbavuttakam karissanti' ti āha

Manussā corarāṇṇo ānam sutvā rājānam saddhim amaccehi pacchābāham gāḥabandhanam bandhitvā nikkhāmesuṃ Tasmimpi kāle Sīlavamahārājā corarāṇṇo āghātamattam pi nākāsi Tesu pi amaccesu evam bandhitvā niyamānesu eko pi rāṇṇo vacanam bhinditum samattho nāma nāhosi, evam suvinītā kirassa parīsā

Atha te rājapurīsā sāmaccam Sīlavarājānam āmakasusānam netvā galappamāne avāte Khanītvā Sīlava-

'mahārājānaṃ majjhe ubhosu passesu sesāmacce' ti sabbe pi āvātesu otāretvā paṃsum ākiritvā ghaṇaṃ ākoṭetvā āgamaṃsu.

Silavarājā amacce āmantetvā 'corarañño upari kopam akatvā mettam eva bhāvettha tātā' ti ovadi. Atha addharattasamaye 'manussamaṃsaṃ khādiessāma' ti sigālā āgamiṃsu. Te disvā rājā ca amaccā ca ekappabhāre-
neva saddaṃ akaṃsu. Sigālā bhitā palāyiṃsu. Te nivattitvā olokenā pacchato kassaci anāgamanabhāvaṃ ñatvā puna paccāgamiṃsu. Itare pi tatheva saddaṃ akaṃsu. Evaṃ yāvataṭṭhiyaṃ palāyitvā puna olokenā tesu ekassāpi anāgamanabhāvaṃ ñatvā 'vajjhappattā ete bhavissanti' ti sūrā hutvā nivattitvā puna tesu saddaṃ karontesu pi na palāyiṃsu. Jeṭṭhakasigālo rājānaṃ upagañchi, sesā sesānaṃ sautikaṃ āgamaṃsu.

Upāyakusalo rājā tassa attano santikā āgatabhāvaṃ ñatvā dasitum okāsaṃ dento viya givāṃ ukkhipitvā taṃ gīvāya dasamānaṃ hanukaṭṭhikena ākadḍhitva yante pakkhipitvā viya gāḥakaṃ gaṇhi. Nāgabalena rañña hanukaṭṭhikena ākadḍhitvā gīvāya daḥbagahitasigālo attānaṃ mocetum asakkonto maraṇabhayatajjito mahā-
viravaṃ viravi. Avasesasigālā tassa taṃ atṭassaraṃ sutvā 'ekena purisenesa gaḥito bhavissati' ti amacce upasaṅkamitum asakkontā maraṇabhayatajjitā sabbe palāyiṃsu.

Rañña hanukaṭṭhikena daḥhaṃ katvā gaḥitasigāle aparāparaṃ saṃsaranto paṃsu sithilo abhosi. So pi sigālo maraṇabhayabhito catūhi pādehi rañño uparimabhāge paṃsum apabbūhi. Rājā paṃsuno sithilabhāvaṃ ñatvā sigālaṃ viśajjetvā nāgabalo thāmasampanno aparāparaṃ

sañcaranto ubho hatthe ukkhipitvā āvātamukhavattiyam
olubbha vātacchinnavalahako viya nikkhamitva tūto
amacce assāsetva pamsu viyūhitva sabbe uddharitva
amaccaparivuto āmakasusane atthasi

Tasmim samaye manussā ekam matamanussam āmak
asusane chaddentā dvinnam yakkhānam simantirikāya
chaddesum Yakka tam matamanussam bhājetum asak
konta mayam imam bhājetum na sakkoma ayam Sila
varājā dhammiko esa no bhājetva dassati etassa santikam
gacchamā ti tam matamanussam pade gahetvā kaddhantā
rañño santikam gantvā deva ambhākam imam bhājetvā
dehiti āhamsu

Bho yakkhā aham imam tumhākam bhājetvā
dadeyyam aparisuddho panamhi nahāyissami tāvā ti

Yakkhā corarañño ṭhapitavasita udakam attano
anubhāvena āharitvā rañño nahānatthāya adamsu, na
bātvā tūtassa samharitvā ṭhapite corarañño sātake
āharitvā adamsu te nivāsetva tūtassa catujātigandhas
amuggam āharitvā adamsu gandhe vilimpitvā tūtassa
suvannasamugge maṇḍalavantesu ṭhapitāni nānāpupphāni
āharitvā adamsu pupphāni pilandhitvā ṭhitakāle aññam
kim karomā ? ti pucchimsu

Rajā attano chātākākāram dassesi Te gantvā cora
rañño sampāditaṃ nānaggarasabhojanam āharitvā adamsu
Rajā nahātānūlitto manditapasādhito nānaggarasa
bhojanam bhūñji. Yakkhā corarañño ṭhapitavasitapa
niyam suvannabhinkareneva suvannasarakena pi saddhim
āharimesu

Athassa paṇiyam pivitva mukkam vikkhāletvā batthe
dhovitakāle corarañño sampāditaṃ pañcasugandhikapa

rivāram tambūlam āharitvā adamsu, tam khāditvā
 t̥hitakāle 'aññam kim karomā?' ti pucchimsu, 'gantvā
 corarañño ussāsake nikkhittam maṅgalakbaggam āharathā'
 ti tam pi gantvā ābarimsu.

Rājā khaggam gahetvā tam matamanussam ujukam
 t̥hapāpetvā matthakamajjhe asinā paharitvā dve koṭṭhāse
 katvā dviṇṇam yakkhānam samavibhattam eva vibhajitvā
 adāsi, datvā ca pana khaggam dhovitvā sannayhitvā
 aṭṭhāsi.

Atha te yakkhā manussamamsam khāditvā subhā
 hutvā t̥t̥ṭṭhacittā 'aññam te mahārāja kim karomā?' ti
 pucchimsu. 'Tena hi, tumhe attano ānubhāvena maṃ
 corarañño sirigabbhe otāretha, ime ca amacce attano
 attano gehe patit̥ṭṭhāpetha ti. Te 'sādhu devā' ti sam-
 paṭicchitvā tathā akamsu.

Tasmim samaye corarājā alaṅkatasirigabbhe sirisaya-
 napit̥ṭṭhe nipanno niddāyati. Rājā tassa pamattassa
 niddāyantassa khaggatalena udaram pahari. So bhito
 pabujjhivā dipālokena Sīlavamahārājānam sāñjānitvā
 sayanā vuṭṭhāya dhitim upaṭṭhapetvā t̥hito rājānam āha:
 'Mahārāja, evarupāya rattiya gahitārakkhe pihitadvāre
 bhavane ārakkhamanussehi nirokase t̥hāne khaggam
 'sannayhitvā alaṅkatapaṭiyatto katham nāma tvam imam
 sayanapit̥ṭṭham āgato?' ti.

Rājā attano āgamanākāram sabbam vitthārato kathesi.
 Tam sutvā corarājā samviggamānaso mahārājā, aham
 manassabhūto pi samano tumhākam guṇam na jānāmi,
 paresam lohitamamsakhādakehi pana kakkhalehi pharusehi
 yakkhehi tava guṇā ñātā; na dānāham narinda, eva-
 rūpe sīlasampanne taya dubbhissāmī' ti khaggam adāya

sapatham katvā rājānam khamāpetvā mahāsāyane nipaj-
jāpetvā attanā khuddakamaññake nipajjitvā pabhātāya
ruttiyā utthite Suriye bheriñcarāpetva sabbasenīyo ca
amaccabrāhmanagāhapatike ca sannipātāpetvā tesam
purato ākāse punnacandam ukkhipanto viya Sīlavarañño
gune kathetvā parisamajjhe yeva puna rājānam
khamāpetvā rajjam paticchāpetvā ito patthāya tumbhākam
uppanno corupaddavo mayham bhāro mayā gahitārakkhā
tumbhākam rajjam karothā' ti vatvā p-suññakārakassa
ānam katvā attano balavāhanam āliya sakaratthameva
gato

+

* Sīlavamahārājāpi kho alankatapatīyatto setacchattassa
hetthā sirabhapaññake kañcanapallinke nisinnō attano
sampattim oloketvā 'ayañ ca evarūpā sampatti amac-
casahassassa ca jivitapatilābho mayi viriyam akaronte na
kiñci abhavissa, viriyābaleṇa panāham natthañ ca imam
yasam patilābhim, amaccasahassassa ca jivitadānam
adāsim āsācchedam vata akatvā viriyameva kattabbam,
kataviriyassa hi phalam nāma evam samijjhatī ti cintetvā
udānavasena imam gātham aha

Āsimsetheva puriso,
na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi voḥam attānam,
yathā iccham tathā ahū ti

Evam Bodhisatto 'aho vata bho sīlasampannānam viriya-
phalam nāma samijjhatī' ti imāya gāthāya udānam udāne-
tvā yāvajivam puññāni karitva yathākammam gato

UCCHAṄGĀ JATAKA.

'Ucchaṅge deva me putto' ti idaṃ Satthā Jetavane viharanto aññataram jāṇepeditthim ārabba kathesi.

Ekasmiṃ hi samaye Kosalaratthe tayo janā aññatarasmiṃ aṭavimukhe kasanti. Tasmiṃ samaye anto aṭaviyaṃ corā manusse vilumpitvā palāyimsu. Te core pariyesitvā apassantā taṃ phānaṃ āgantvā 'tunhe aṭaviyaṃ vilumpitvā idāni kassakā viya boṭhā' ti te 'corā ime' ti bandhitvā anetvā Kosalarañño adāmsu.

Athekā itthi āgantvā 'acchādanamme detha, acchādanamme detha' ti paridevantī puhappuna rājani-
vesanaṃ pariyāti. Rājā tassā saddaṃ sutvā 'dehimissā acchādanan' ti āha. Sāṭakam gaṇetvā agamaṃso. Sā taṃ disvā 'nāhaṃ etaṃ acchādanam yācāmi' ti āha. Manussā gantvā rañño nivedayimsu: 'na kiresā imaṃ acchādanam katheti, sāmikacchādanam katheti' ti.

Ātha naṃ rājā pakkosāpetvā 'tvaṃ kira sāmikacchādanam yācasi?' ti pucchi. 'Āma deva, itthiya hi sāmiko acchādanam nāma, sāmikamhi asati sabassamūlampi sāṭakam nivatthā naggā yeva nāma'. Imassa pana-
tthassa sādhanattham:

"Naggā nadi anodakā,
naggam rattham arājikam
itthi pi vidhava naggā
yassāpi dasa bhātaro ti."

idaṃ suttam āharitabbaṃ.

Rājā tassā pasanno 'te tayo janā kim honti?' ti pucchi. 'Eko me deva sāmiko, eko bhāta, eko putto' ti. Rājā 'āhan te tuṭṭho, imesu tssu ekaṃ demi, katamaṃ

icchasī?" ti pucchi. Sā āha 'āham deva jivamānā ekam
sāmikam labhissāmi puttam pi labhissāmeva, mātāpi
tunnam pana me mātattā bhātā va dullabho bhātaram
me dehi devā' ti. Rājā tussitvā tayo pi vissajjesi. Evam
tam ekikam nissāya tayo janā dukkhato muttā. Tam
kāranam bhikkhsanghe pakatam jātam.

Athekadivasam bhikkhū dhammasabbhāyam sannu
patitā 'āvuso, ekam itthim nissāya tayo janā dukkhā
muttā' ti tassā gunakathāya nisidimsu. Satthā āgantvā
'kāya nuttha bhikkhave etarahi kathāya sannisinnā?' ti
pucchivā 'imāya nāmā' ti vutte 'na bhikkhave esā itthi
idāneva te tayo jane dukkhā mocesi, pubbe pi mocesi
yevā' ti vatvā alutam āhāri.

Atite Bārānasīyam Brahmadatte rajjam kārente tayo
janā atavimukhe kasanti ti sabbam purimasadisam eva
Tadā pana raññā 'tisu janesu kam icchasī?' ti vutte sā
āha 'tayo pi dātum na sakkotha devā?' ti. 'Āma na
sakkomi' ti. 'Sace tayo dātum na sakkotha bhātaram
me dethā' ti. 'Puttakam vā sāmikam vā ganha, kim te
bhātārā?' ti ca vuttā 'ete nāma deva sulabbā, bhātā
pana dullabho' ti vatvā imam gātham āha

'Ucchange deva me putto,
pathe dhāvantīyā pati,
tañ ca desam na passāmi
yato sodariyam ānaye ti"

Rājā 'saccam esā vadati' ti tutthacitto tayo pi jane band
hanāgarato ānetvā adāsī. Sā tayo pi te gahetva gatā.

Satthāpi 'na bhikkhave idāneva, pubbe pesā ime
tayo jane dukkhā mocesi yevā' ti imam dhammadesanam
āharitvā anusandhim ghatetvā jātakam samodhānesi.
'atite cattāro etarahi cattāro va, rājā pana ahantena
samayenā' ti.

KASIBHĀRADVĀJASUTTA

1. Kassako paṭijānāsi,
na passāma te kasin̄ ;
kasinno pucchito brūhi
yathā jānemu te kasin̄.
2. Saddhā bījāṃ, tapo vutṭhi,
paññā me juganaṅgalāṃ,
hiri isā, mano yottaṃ,
sati me phalapācanaṃ.
3. Kāyagutto vacīgutto
āhāre udare yato
saccaṃ karomi niddānaṃ
soraccaṃ me pamocanaṃ.
4. Viriyāṃ me dhuradhoreyyāṃ
yogakkhemādhivāhanaṃ
gacchatī anivattantaṃ
yattha gantvā na socatī.
5. Evaṃ esā kasi kṭṭhā,
sā hoti amatapphalā ;
etaṃ kasin̄ kasitvāna
sabbadukkhā pamuccatīti.

PARĀBHAVASUTTA

Asantassa piya honti
sante na kurute piyam
asatam dhammam roceti
tam parābhavato mukham
Niddāsīhi sabbā 11
anutthata ca yo naro
alaso kodhapaññāno
tam parābhavato mukham
Yo mātaram va pitaram vā
junnakam gatayobbanam
pahu santo na bharaṭi
tam parābhavato mukham
Yo Brāhmanam va samanam va
aññam vapi vanibbakam
musavadena vañceti
tam parābhavato mukham
Pahutavitto puriso
sahirañño sabhojano
eko bhuñjati sādūni
tam parābhavato mukham
Jatitthaddho dhanatthaddho
gottatthaddo ca yo naro
sam ñātīm atīmaññati,
tam parābhavato mukham
Itthidhutto surādhutto
akkhadutto ca yo naro
laddham laddham vināseti,
tam parābhavato mukham

VASALASUTTA

Kodhano upanāhi ca
pāpamakkhī ca yo naro
vipannadiṭṭhi māyāvi
taṃ jaññā 'vasalo' iti.

Ekajam vā dijam vāpi
yodha pānam vihiṃsati
yassa pāne dayā natthi
taṃ jaññā 'vasalo' iti.

Yo hanti pariṇundhati
gāmāni nigamāni ca
niggāhako samaññāto
taṃ jaññā 'vasalo' iti.

Gāme vā yadi vāraññe
yam paresam mamāyitam
theyyā adinnam ādiyati
taṃ jaññā 'vasalo' iti.

Yo have iṇam ādāya
cujjamāno palāyati
'na hi iṇam atthīti'
taṃ jaññā 'vasalo' iti.

* * * *

ĀLAVAKASUTTA.

Q Kim sudha vittam purisassa settham,
kim su sucinnam sukhamāvacāti
kim su have sādutaram rasānam
katham jivim jivitam āhu settham ?

A 'Saddhīdha vittam purisassa settham,
dhammo sucinno sukhamāvacāti
saccam have sādutaram rasānam
paññājivim jivitamāhu settham '

Q Katham su tarati ogham,
katham su tarati annavam,
katham su dukkham acceti,
katham su parisujjati ?

A Sadhāya tarati ogham
appamādena annavam
viriyena dukkham acceti
paññāya parisujjati

Q Katham su labhate paññam
katham su vindate dhanam,
katham su kittim pappoti,
katham mittāni ganthati,
asmā lokā param lokam
katham pecca no socati

- A. Saddabhāno arabataṃ
dhammaṃ nibbānapptiya
sussūsā labhate paññaṃ
appamatto vicakkhaṇo.

Patirūpakāri dhuṇavā
uṭṭhātā vindate dhanam,
saccena kittim pappoti,
dadam mittāni ganthati.

Yassete caturo dhammā
saddhassa gharamesino
saccaṃ dhammo dhiti cāgo
sa ve pecca na socati.

* * * *

DIPAVAMSA

Bhānavāram Pathamaṃ

CHAPTER I

YAKKHADAMANAM

- 1 Dipāgamanam Buddhassa
dhātu ca bodiyāgamam
saṅgahācariyavādaṃ ca
dīpanhi sāsanaḡamam
naṛindaḡamanam vaṃsam
kittayissam, suṇātha me !¹
- 2 Piṭipāmojjajananam
paṣādeyyam manoramam
anekākārasampannaṃ
cittikatvā suṇātha me !
- 3 Udaggacittā sumanā
paḡatthā tuṭṭhamānasa
niddosam bhadra vacanam
sakkaccaṃ sampaticchatha !
- 4 Saṇātha sabbe paṇidhāya mānasam,
vaṃsam pavakkhāmi paramparāgatam
thutippasattham babunābhivaṇṇitam
etamhi nānakusumam va gantṭhitam

5. Anūpamaṁ vaṁsavaraggavāsīnaṁ
appubbaṁ anaññaṁ tathā suppakāsitaṁ
ariyāgataṁ uttamasabbhi vaṇṇitaṁ
suṇātha dīpatthutī sādhusakkataṁ.
6. Āsabhaṇ ṭhānapallaṅkaṁ
acalaṁ dajham akampitaṁ
caturaṅge putiṭṭhāya
nisīdi purisuttamo.
7. Nisajja pallaṅkavare narāsabho
dumindamūle dipadānamuttamo
na chambhatī vitabbayo va kesarī
disvāna Māraṁ sahasenavāhanaṁ
8. Māravādaṁ bhinditvāna
vitṛasetvā sasenakaṁ
jayo attamano dhiro.
santacitto samābho.
9. Vipassanākammaṭṭhānaṁ
manasikāraṇi ca yoniso
sammasi bahuvichāṇaṁ dhammaṁ
anekākāraṇissitaṁ.
10. Pubbenivāsaññaṇi ca
dibbacakkhuṇ ca cakkhumā
sammāsanto mahāññaṇi
yāme tayo atikkamī.
11. Tato pacchimayāmaṁhi
paccayākāraṁ vivatṭayi
anulomaṁ paṭilomaṇi ca
manasā sirighaṇo.

- 12 Ñatvā dhammam pariññāya
 pahānam maggabhāvanam
 anusāsī mahāñāṇī
 vimutto upadhīsanīkhaṇḍe
- 13 Sabbāññutañānavaram
 abhisambuddho mahāmuni
 Buddho Buddho' ti tam nāman
 samaññā pathamaṃ ahū
- 14 Buḍḍitvā sabbadhammānam
 udānam katvā pabhankaro
 tadeva pallankavare
 sattāham vitāṇamayi
- 15 Samitasabbasantāso
 • katakicco anāsavo
 udaggo sumano hattho
 vicintesi bahum hitam
- 16 Khane khane laye Buddho
 sabbalokamavekkhati
 pañcacakkhum vivaritvā
 olokesi bahū jane
- 17 Anāvaranañāṇaṃ tam
 pesesi dīpaduttamo,
 addasī virajo Satthā
 Lankādīpaṃ varuttamam
- 18 Sudesaṃ utusampannam
 subhikkham ratanākaram
 pubbabuddhamanucīpanam
 ariyagāṇasevitam

19. Laṅkādīpavaram diṣvā
sukhettarā ariyālayam
ñatvā kālam akālāñ ca
vicintesi anuggaho :
20. "Laṅkādiṇe imam kālam
"yakkhabhūtā ca rakkbhāsā
"sabbe buddhapāṭikuttā,
"sakkā uddharitum balam.
21. "Niharitvā yakkhagane
"piṣāce avaruddhake
"khemam katvāna tam dīpaṃ
"vasāpessāmi mānuṣe.
22. Tiṭṭhantesu ca ime pāpe
yāvataṃyumasasato,
sāsananantaram bhavissati
Laṅkādīpavare tahiṃ.
23. Uddharitvānaṃ satte
pasādetvā bahū jane
ācikkhītvāna tam maggaṃ
aṇjasam ariyāpatham
24. Anupādā pariniṇḍāyī
suriyo atthaṅgato yathā ;
pariniṇḍute catumāsē
hessati paṭhamasaṅgaho ;
25. Tato param vassasate
vassānatthārasāni ca
tatiyo saṅgaho hoti
pavattatthāya sāsanaṃ.

- 26 Imasmim Jambudīpamhi
bhavissati mahipati
mahāpuṇṇo tejavanto
Asol adhammo ti vissuto
- 27 Tassa raṇṇo Asoka'ssa
putto hessati pandito
Mahindo sutasampanno
Laṅkādīpam paśādayam
- 28 Buddho hitvā imam
bahum atthūpasambhitam
kālakālam imam dīpam
arakkham sugato kari
- 29 Pallankam anūmisā ca
caṇḍamam ratanāghar
Ajapālamucalindam
Khirapālena sattamam
- 30 Sattasattāha karaniyam
katvāna vividham Jino
Bārāṇasim gato Viro
dhammacakkam pavattituk
- 31 Dhammacakkam pavattento
pakāsento dhammamutt
atthārasannam kotinam
dhammābhisaṃmayo ahu
- 32 Kondaṇṇo Bhaddiyo Vappo
Mahānāmo ca Assaji
ete pañca mahātherā
vimuttā anattalakkhaṇe

33. Yasasabhāyā cattāri
puna paññāsa dāraṇke
Bārāṇasī Isipatane
vasanto uddhari Jino.
34. Bārāṇasīm vasitvāna
vutthavasso Tathāgato
Kappāsike vanasaṇḍe
uddhari Bhaddavaggiye.
35. Anupubbañ caramāno
Uruvelāṃ avasari,
addasa virajo Satthā
Uruvelakassapañ jaṭīm.
36. Agyāgāre ahināgaṃ
damesi purisuttamo,
disvā acchariyaṃ sabbe
nimantimāsu Tathāgataṃ :
37. "Hemantañ cātumāsamhi
idha vihara Gotama,
mayam taṃ niccabhattena
sadā upatthahāmase."
38. Uruvelāyaṃ hemante
vasamāno Tathāgato
jaṭile sapārisajje
vinesi purisāsabho.
39. Mahāyaññam pakappimāsu
Aṅgā ca Māgadhā ubbo,
disvā yaññe mahālābham
vicintesi ayoniso :

- 26 Imasmim Jambudīpamhi
bhavissati mahīpati
mahāpuñño tejavanto
Asoladhammo ti vissuto
- 27 Tassa rañño Asoka'ssa
putto hessati pandito
Mahindo sutasampanno
Lankadīpam pasādayam
- 28 Buddhō ñatvā imam hetum
bahum atthupasamhitam
kalākālam imam dīpam
ārakkham sugato kari
- 29 Pallankam animisañ ca
caṅkamam ratanāgharam
Ajapalamucalindam
Khīrapalena sattamam
- 30 Sattasattāha karaniyam
katvāna vividham Jino
Bārānasim gato Viro
dhammacakkam pavattitum
- 31 Dhammacakkam pavattento
pakāsento dhammamuttamam
atthārasannam kotinam
dhammābhisamayō ahu
- 32 Kondañño Bhaddiyo Vappo
Mahānāmo ca Assaji
ete pañca mahātherā
vimuttā anattalakkhaṇe

33. Yasasabāyā cattāri
puna paññāsa dārake
Bārāṇasi Isipatane
vasanto uddhari Jino.
34. Bārāṇasim vasitvāna
vutthavasso Tathāgato
Kappāsike vanasaṇḍe
uddhari Bhaddavaggiye.
35. Anupubbañ caramāno
Uruvelam avasari,
addasa virajo Satthā
Uruvelakassapañ jaṭim.
36. Agyāgāre ahināgam
damesi purisuttamo,
disvā acchariyaṃ sabbe
nimantimsu Tathāgataṃ :
37. "Hemantañ cātumāsamhi
idha vihara Gotama,
mayam taṃ niccabhattena
sadā upatṭhahāmase."
38. Uruvelāyam hemante
vasamāno Tathāgato
jaṭile sapārisajje
vinesi purisāsabho.
39. Mahāyaññam pakappimsu
Aṅgā ca Māgadhā ubho,
disvā yaññe mahālābham
vicintesi ayoniso :

- 40 "Mahiddhiko Mahāsamaṇo
 "ānubhāvaṇ ca taṃ mahā,
 "sace mahājanakāye
 "vikubbeyya katheyya vā,
41. "Parihāyissatī me lābho
 "Gotamassa bhavissatī
 "aho nūna Mahā Samano
 "nāgaccheyya samāgamam
- 42 Caritaṃ adhimuttāṇi ca
 āsayaṇ ca anūsayam
 cittassa soḷasākāre
 vijānātī Tathāgato.
43. Jaṭṭhassa cintitaṃ hatvā
 paracittavidū Muni
 pindapātam Kurudipe
 gantvāna mahā-uddhiyā,
- 44 Anotattadahe Buddho
 paribhuñjitvāna bhojanam
 tattha jhānasamāpattim
 samāpajjī bahum hitam.
45. Buddhacakkhūhi Lokaggo
 sabbalokam vilokayī,
 addasa virajo Satthā
 Lankādīpavaruttamam
46. Mahāvanam mahābhīmam
 āhu Lankātalam tadā
 nānāyakkhā mahāghora
 luddā lohītabhakkhākā.

47. Caṇḍā ruddā ca piṣācā
mānārtūpavīhesikā
nānādhimuttikā sabbe
saṇnipāte samāgatā.
48. Tattā gantvāna tammajjhe
vīmaṃsetvāna rakkhase
nīharitvā piṣācānaṃ'
"maṇussaṃ hontu issarā"
49. Imāṃ atthaṃ mahāvīro
cintayitvā bahūṃ hitāṃ
nabhaṃ abbhuggamitvāna
Jambudīpā idhāgato
50. Yakkhasamāgamamajjhe
upari sīramatthake
nisīdanāṃ gaḥetavāna
dissamāno nabe t̥hito.
51. Thitaṃ passanti Sambuddhaṃ
yakkhasenā samāgatā
"Buddho" ti taṃ na maññanti :
yakkho aññataro itī.
52. Gaṅgātīre Mahiyāsu pokkhaḥesu
patit̥ṭṭhite t̥hūpat̥ṭṭhāne Subhangaṇe
tasmiṃ padesasmīṃ t̥hito naruttamo,
samappito jhānasamādhimuttamaṃ.
53. Jhānaṃ lahuṃ khippanisantikāro
muni samāpajjati cittaḥkhaḇe
sahasā tamut̥ṭṭhāti jhānakhaṇiyā
samāpayi sucittehi pāramigato.

- 54 Thito naro iddhi vikubbamāno
yakkho va mahiddhi mahānubhāvo,
khanīyam ghanā meghasahassadhārā
pavassati sitalavātaduddini
- 55 Aham karomi te unham
mama detha nisiditum
atthi tejabalam mayham
parissayavinodanam
- 56 Sīce vinoditum sakkā
nisidahi yathicchitam
sabbehi samanunhātam
tava tejabalam kara
- 57 Unham yācatha mam sabbe
bhiyyo tejam mahātapam
khippam karoma accunham
tumhehi abhipatthitam
- 58 Thite majjhantike kāle
gimbhānam Suriyo yathā
evam yakkhānam atapo
kāye thapito dārunam
- 59 Yathā kappaparivatte
catusuriya atapo
evam nisidanāni sammam
natthi hoti tatuttari
- 60 Yatha suriyam udentam
na sakkā āvaritum nabhe
evam nisidanāni sammam
natthi āvaranam nabhe

61. Nisīdanam kappajālam va
tejam suriyam va paṭhavi,
mahātāpam vikirati
aggijālam vanappakam.
62. Aṅgārārāsijalitātāpam
nīsidanam abbhasamam padissati
pakkam va ayomayapabbatūpamam.
63. Dīpesu upham nīdasseti dussaham,
yakkhā supatīsarānam gavesayum
puratthimam pacchimadakkhiṇuttaram
uddham adho desa dīsā imāyo
64. Kham gamissāma sukhī aroga,
kadā paṇuṇāma imam subheravam ?
65. Sace ayaṃ yakkho mahānubhāvo
tejo samāpajjati pajjalāyati
sabbeva yakkhā vilayā bhavissare
bhusam va muṭṭhi rajam vatakhittam.
66. Buddho ca kho isinīsabho sukhāvaho
disvāna yakkhe dukkhite bhayaṭṭite
anukampako kāruṇiko mahesi
vicintayī attasukkam amānuse.
67. Athaṇṇadīpam paṭirūpakam imam
ninnaṃ thalam sabbāṭhānekaśādisam
nadīpabbatataḷakasunimmalam
dīpam Girim Lankātalasamūpamam,
68. Sunibbhayaṃ gopitasāgarantakam
pahūtabbhakkham bahudhaṇṇamākulam
utusamattham harisaddalam mahim
varam, Giridīpam imassa uttarim,

- 69 Rammam manuññam haritam susitalaṃ,
 ārāṃavanarāmaṇeyyakam varam
 santidha phullaphaladhārino dumā
 suññam vivittam na ca koci issaro
- 70 Mahannave sāgaravārimajjhe
 sugambbire umi sadā pabbhijjare
 suduggame pabbātajālamussite
 sudukkaraṃ atha aritthamantaram
- 71 Paravānarosā parapitthimamsikā
 akārunika parabethane ratā
 candā ca ruddā rabbasā ca niddaya
 vidappanikā sapathe idha ime
- 72 Atha rakkhasā yakkhagaṇā ca dutthā
 dīpam imam Laṅkacīranivāsitam
 dadami sabbam Giridīpaporānam
 vasantu sabbe supajā anigha
- 73 Imañ ca Laṅkātaḷam mānusanam
 porānakappatthitavutthavāsam
 vasantu Laṅkatale manusā bahū
 pubbeva Ojāvaramandasādīsam
- 74 Etehi aññehi guṇehupetol
 manussavāso anekabhaddako
 dīpesu dīpassati sāsanagate
 supunnacando va nabhe uposathe
- 75 Dīpam ubho mānusā rakkhasā ca
 ubho ubhinnam tulayam sukham
 bhīyyo sukham lokavidū ubhinnam
 parivattayī gonayugam va phasukam

76. Saṅkaddhayaṁ Gotamo dīpaṁ iddhiyā
bandhaṁ va goṇaṁ daḷhaṁ jukaḍḍhitāṁ,
dīpena dīpaṁ upanāmayi Muni
yugaṁ va nāvaṁ daḷhadhammaveditaṁ.
77. Dīpena dīpaṁ yugalaṁ Tathāgato
katvānūlāraṁ viparī ca rakkhase,
vasantu sabbe Giridīpa-rakkhasā
sapakkamāsā vasaṇaṁ va vatthitaṁ.
78. Gaṅgaṁ gimhamhi yathā pipāsitaṁ
dhāvanti yakkhā Giridīpamatthikā,
paviṭṭhā sabbe anivattane puna,
pamuñci dīpaṁ yathābbhūmiyaṁ Muni.
79. Yakkhā sututṭhā supaṭṭharakkhasā
laddhā sudīpaṁ manasābhīpatṭhitaṁ
abbhāyimsu sabbe atippamoditaṁ,
otarimsu sabbe chaṇe nakkhattamabhaṁ.
80. Nātvāna Buddho¹ sukhite amānuse
katvāna mettāṁ parittaṁ bhaṇi Jino ;
katvāna dīpaṁ tividhaṁ padakkhiṇaṁ
saddārakkhaṁ yakkhagena vinodanaṁ.
31. Santappayitvā piṣāce amānuse
rakkhassica katvā daḷhaṁ mettābhāvanāṁ
upaddavaṁ dīpe vinodetvā gato
Uruvelaṁ puna Tathāgato ti.
- Bhāṇāvāraṁ paṭṭhamaṁ yakkhadamaṇaṁ nīṭṭhitaṁ

CHAPTER II

Bhanavāram dutiyam

- 82 Araham pana Sambuddho
Kosalānam puruttamam
upanissāya vihasi
Sudattārāme sirighano
- 83 Tasmiṃ Jetavane Buddho
Dhammarāja pabhankaro
sabbalokam avekkhanto
Tambapannivaraddasa.
- 84 Atikkante pañcavassamhi
Tabapannitalam agā,
avaruddake vinodetvā
suññaṃ dipam akā sayam
- 85 Uragā ajja dipamhi
pabbateyyā samutthitā,
ubho viyūlhasangāmam
yuddham karimsu dārunam
- 86 Sabbe mahiddhikā nāgā
sabbe ghōravīsā ahū
sābbeva kibbisā candā
madamānā avassutā
- 87 Khippakāpi mahāteja
paduṭṭhā kakkhalā kharā
uyhānasāññi sukopā
uragā vilaratthikā

88. Mahodaro mahātejo
Cūḷodaro ca tejaso
ubho pi balasampannā
ubho pi vappātisayā.
89. Na paessati koci samam samuttari,
Mahodaro mānamattena tejasā
dīpaṃ vināseci saselaḥānanam :
ghātemi sabbe paṭipakkhapannage.
90. Cūḷodaro gajjati mānanissito :
āgacchantu nāgasahassakotiyo,
hanāmi sabbe raṇamajjhamāgate,
thalam karomi satayojanam dīpaṃ.
91. Padūsayanti visavegadussahā
sappajjalanti uragā mahiddhikā
rosadhammā bhujagindamuccchitā
ussahanti raṇasattu iradditum.
92. Disvāna Buddho uragindakuppanam
dīpaṃ vinasanti nivattaḥetukam
lokassa cārī sugato bahum hitam
vicintayi aggasukham sadevake.
93. Sace na gaccheyyam na paṇṇagā sukhi,
dīpaṃ vināsam na ca sādhumāgate;
Nāge anukampamāno sukhatthiko
gacchāmabam dīpasukham samicchitum
94. Laṅkādiṇe guṇam disvā
pubbe yakkhāvinoditam
mama sādhuḥkatam dīpaṃ
mā vināsentu paṇṇagā.

- 95 Idam vatvāna Sambuddho
utthahitvāna āsanā
gandhakuṭito nikkhamma
dvāre atthāsi cakkhumā.
- 96 Yavatā Jetavane ca
ārāme vanadevatā
sabbeva upatthahimsu
“mayam gacchāma cakkhuma.”
- 97 “Alam sabbe pi tittthantu
Samiddhi-y-ekovagacchatu”,
“avagaccha saharukkho
dhārayitvāna piṭṭhito ”
- 98 Buddhassa vacanam sutvā
Samiddhi sumano ahū,
samūlam rukkhamādāya
saha gacchi Tathāgatam.
99. Naruttamantaṃ Sambuddham
devarājā mahiddhiko
chāyam katvāna dhāresi
Buddhasetthassa piṭṭhito.
- 100 Yattha nāgānam sangāman
taṭṭha gantvā naruttamo
ubhonāgavaramajjhe
ṭṭhito Satthānukampako
101. Nabhe gantvāna Sambuddho
ubhonāgānamupari
tibbandhakāratamanam ghoram
akāsi lokanāyako.

102. Andhaṃ tamaṃ tadā hoti,
kesari mahā-iddhiyā,
andhakārena onaddho
pihito sarukkho ahū.
103. Aññaṃaññaṃ na passanti
tasitā nāgā bhayaṭṭitā,
jīvitampi na passanti
kuto saṅgāma kārītum.
104. Sabbe saṅgāmaṃ bhinditvā
pamuñcitvāna āvudhaṃ
namassamānā Sambuddhaṃ
sabbe tñhā katañjali.
105. Salomaṭṭhe satvāna
disvā nāge bhayaṭṭite
mettacittena pharitvāna
upharaṃsiṃ pamuñcayi.
106. Alokova mahā āsi
abbhuto lomahaṃsano,
sabbe passanti Sambuddhaṃ
nabbe candaṃ va nimmalam.
107. Ohahi vaṇṇehi upeto
jalanto nabhakantare
dasa disā virocento
tñhito nāge abhāsatha :
108. "Kimatthiyaṃ mahārāja,
nāgānaṃ vivādo ahū?
Tumheva annakampāya
javāgacchiṃ tato aham."

- 109 "Ayañ Cūḷodaro nāgo,
ayannāgo Mahodaro
mātulo bhāgineyyo ca
vivadanto dhanatthiko "
- 110 Anudayam candanāgānam
Sambuddho ajjhabhāsatha
'appo hutvā mahā hoti
kodho bālassa āgamo '
- 111 "Kim uddissa babū nāgā
mahādukkham nigacchatha ?
imam parittam pallaṅkam,
mā tumhe nāsayissatha ,
aññamaññam vināsetha
akatam jīvitaṅkham "
- 112 Samvejesi tadā nāge
nirayadukkhena cakkhumā,
manussayonim dibbañca
nibbānañ ca pakittaya
113. Pakāsayantam saddhammam
, Sambuddham dīpaduttamam
sabbe nāgā nipatitvā
khamāpesum Tathāgātam.
- 114 Sabbe nāgā samāgantvā
samaggā hutvāna pannagā
upesum saranam sabbe
asitū pānakoṭṭiya
Sabbe nāgā vinassāma
imam pallaṅkabetukam

115. Adāya pallaṅkavaram
 ubho nāgā samatthikā :
 paṭigaṇḍhattha pallaṅkam
 annakampāya cakkhumā.
116. Adhivāsesi Sambuddho
 tuṇhibhāvena cakkhumā ;
 adhivāsanam viditvāna
 tuṭṭhā mahoragā ubho :
117. Nisīdatumanā Sugato
 pallaṅkam veḷuriyamāyaṃ
 pabhassaram jātivantaṃ
 nāgaṇaṃ abhipatthitaṃ.
118. Paṭiṭṭhapimsu pallaṅkam
 nāgā dipānamantare,
 nisīdi tattha pallaṅke
 dhammarāja pabbhāṅkaro.
119. Pasādetvāna Sambuddham
 asīti nāgakoṭṭiyo
 tattha nāgā parivisuṃ
 annapānaṃ ca bhojanaṃ.
120. Onītapattapāpim taṃ
 asīti nāgakoṭṭiyo
 parivāretvā nisīdimesu
 Buddhasatṭhassa santiko.
121. Kalyāṇike gaṅgāmukhe
 nāgo ahū saputtako
 mahānāgaparivāro
 nāmenāpi Maṇi-akkhiko.

- 122 Saddho saranasampanno
 sammaditthi ca silavā
 nāgasamāgamaṃ gantvā
 bhīyyó abhippasīdati
- 123 Disvā Buddhabalam nāgo
 anukampam Manikkhiko
 abhivādetvā nisīdi
 āyācesī Tatbhāgatam —
- 124 Imam dīpānukampāya
 pathamam yakkhavinoditam,
 jūḍam nāgānamanuggaṇaṃ
 duttiyam dīpānukampaṇam
- 125 Puna pi Bhagavā imam
 anukampam Mahāmuni
 ahañcupatthahissāmi
 veyyāvaccam karomaham
- 126 Nāgassa bhāsitaṃ sutvā
 Buddho sattānukampako
 Lankādīpahitatthāya
 adhivāsesī Sugato
- 127 Paribhuñjitvā pallankam
 vutthahitvā pabhankaro
 divāvihāram akāsi
 tattha dīpantare Muni
- 128 Dīpantare dīpānaggo
 divasam vitināmayi
 samāpatti samāpajji
 brahmavihārena Cakkhuma

129. Sāyaṇhakālasamaye
 nāge āmantayī Jino :
 “idheva hotu pallaṅko,
 khīrapālo idhāgacchatu,
 nāgā sabbe imaṃ rukkhaṃ
 pallaṅkaṃ ca namassatha.”
130. Idam vatvāna Sambuddho
 anusāsetvāna pannage
 paribhogacetiyam datvā
 puna Jetavanam gato.
 Nāgadamanam nitthitam.
131. Aparampi attḥame vasse
 nāgarāja Maṇikkhiko
 nimantayī Mahāvīram
 pañcabbikkhusate saha.
132. Parivāretvāna Sambuddham
 vasibhūta mahiddhikā,
 uppatitvā Jetavane
 kamamāno nabbe muni
 Laṅkādīpaṃ anuppatto
 gaṅgam Kalyāṇisammukham.
133. Sabbe ratanamaṇḍapam
 uragā katvā mahātale
 nānāratagehi vatthehi
 dibbadussehi chādayam.
134. Nānāratanaalaṅkāra
 nānāphullavicittakā
 nānāratagadhajānekā
 maṇḍapam nānālaṅkatam.

- 135 Sabbasanthatam santharivā
 paññāpetvāna asanam
 Buddhapamukhasaṅghassa
 pavesetvā nīśidimsu
- 136 Nīśiditvāna Sambuddho
 pañcabhikkhusate saha
 samāpatti samāpajji
 mettā sabbadissam phari
- 137 Sattakkhattum samāpajji
 Buddho jhānam sasāvako
 tasmim thāne mahāthupo
 patitthāsi cetiyamuttamam
- 138 Mahādānam pavattesi
 nāgarāja Maṇikkhiko
 patiggahetva Sambuddho
 nāgadānam sasāvako
 bhutvana anuṇoditvā
 nabhuggacchi sasāvako
- 139 Orohitvā nahhe Buddho
 thāne Dīghavāpīcetiye
 samāpajji samāpattim
 jhānam lokānukampako
- 140 Vutthahitvā samāpatti
 tamhi thāne pabbhaṅkaro
 vehāyasam kamamāno
 Dhammarājā sasāvako
 Mahāmeghavane tattha
 bodhitthānam upāgami

141. Pūrimā tiṇi mahābodhi
 . patitṭhiṁsu mahātale
 taṁ tḥānaṁ upagaṇṭvāna
 tatthajhānaṁ samāpajji.
142. Tisso Bodhi imaṁ tḥāne
 tayo Buddhānasāsane,
 mamañ ca bodhi idheva
 patitṭhissat aṇāgate.
143. Sasāvako samāpatti
 vuṭṭhahitvā naruttamo
 yattha Meghavanarammaṁ
 agamāsi narāsabho.
144. Tatthāpi so samāpattiṁ
 samāpajji sasāvako ;
 vuṭṭhahitvā samāpatti
 byākaroṣi pabhaṅkaro :
145. Imaṁ padesaṁ paṭhamam
 Kakusandho lokanāyako
 imaṁ pallaṅkathānaṁhi
 nisīditvā paṭiggahi.
146. Imaṁ padesaṁ duttiyaṁ
 Koṇāgamano narāsabho
 imaṁ pallaṅkathānaṁhi
 nisīditvā paṭiggahi.
147. Imaṁ padesaṁ tatiyaṁ
 Kassapo lokanāyako
 imaṁ pallaṅkathānaṁhi
 nisīditvā paṭiggahi.

141. Ahaṃ Gotamasambuddho
 Sakyaputto narāsabho
 imaṃ pallaṅkathānamhi
 nisīditvā samappito ti.

Bhāṇavāraṃ dutiyaṃ

CHAPTER III.

Bhāṣavāraṁ tatiyaṁ

149. Atītakappe rājāno
ṭhapetvāna bhavābhava
imamhi kappe rājāno
pakāsissāmi sabbaso.
150. Jātiṁ ca nāmagottaṁ ca
āyuaṁ ca anupālanam
sabban taṁ kittayissāmi,
taṁ supāṭha yathākattham.
151. Paṭhamābhisitto rājā
bhūmipālo jutindharo
Mahāsammato nāma nāmena
rajjam kāresi khattiyo.
152. Tassa putto Rojo nāma,
Vararojo nāma khattiyo,
Kalyāṇa-Varakalyāṇā
Upasatho mahissaro,
153. Mandhātā sattamo tesaṁ
catudīpamhi issaro,
Caro, Upacaro rājā,
Cetiyo ca mahissaro,
154. Mucalo, Mahāmucalo,
Mucalindo, Sāgaro pi ca.
Sāgaradevo, Bharato ca,
Aṅgiso nāma khattiyo,

- 155 Ruci Mahāruci nāma,
 Patīpo, Mahāpatāpo pi ca,
 Panādo, Mahāpanādo ca
 Sudassano nāma khattīyo,
- 156 Mahāsudassano nāma,
 duve Nerū ca Accimā,
 atthavīṇī rājāno
 āyu tesam asakkheyyā
- 157 Kusavatī Rājagāhe
 Mithilāyam puruttame
 rājām karimsu rājāno,
 tesam āyu asakkheyyā.
- 158 Dasa dasa atāpiceva,
 sītam dasa sāhasīyo
 bahassam dasa dasasahasasīca,
 dasa dasasahasam atasahasīyo
- 159 Dasa atasahasasīca koṭi,
 dasikoṭi koṭippakoṭīyo
 nahutasīca ninnahutasīca,
 abbudo ca, nirabudo
- 160 Abibam, atāpiceva
 ahaham, kmudāni ca,
 sogandhikam, uppālalo
 pupphakāpudumako,
- 161 Etakā ganitā sakkhepā
 gāṇāṇigāṇikā tahiṃ,
 tato uparimabbhūmi
 asakkheyyāti vuccati

162. Ekasatañca rājāno
 Accimassāpi atrajā
 mahārajjam akāresum
 nagare Pakulasavhaye.
163. Tesam pacchimako rājā
 Arindamo nāma khattiyo
 puttā paputtakā tassa
 chapaññāsāñca khattiya
 mahārajjam akāresum
 Ayujjhanagare pure.
164. Tesam pacchimako rājā
 Duppasaho mahissaro,
 puttā paputtakā tassa
 saṭṭhi te bhūmipālakā
 mahārajjam akāresum
 Bārāpasīpuruttame.
165. Tesam pacchimako rājā
 Abhitatto nāma khattiyo,
 caturāsīti sahasāni
 tassa puttāpaputtakā
 mahārajjam akāresum
 Kapilānagare pure.
166. Tesam pacchimako rājā
 Brahmaddatto mahissaro,
 puttā paputtakā tassa
 chattiṃsāpi ca khattiya
 mahārajjam akāresum
 Hatthipuravaruttame.

- 167 Tesam pacchimako rājā
 Kambalavasubho ahū,
 puttā paputtakā tassa
 battimsāpi ca khattiyā
 nagare Ekacakkhumbhī
 rajjam kāresum te idha
- 168 Tesam pacchimako rājā
 Purindado Devapūjito
 puttā paputtakā tassa
 atthavisati khattiyā
 mahārajjam akāresum
 Vajirāyam puruttame
- 169 Tesam pacchimako rājā
 Sādhino nāma khattiyo,
 puttā paputtakā tassa
 dvāvīsa rājakhattiyā
 mahārajjam akāresum
 Madhurāyam puruttame.
- 170 Tesam pacchimako rājā
 Dhammagutto mahabbalo,
 puttā paputtakā tassa
 atthārasa ca khattiyā
 nagare Ariṭṭhapure
 rajjam kāresum te idha.
- 171 Tesam pacchimako rājā
 narindo Siṭṭhināmako,
 puttā paputtakā tassa
 sattarasa ca khattiyā
 nagare Indapatthambhī
 rajjam kāresum te idha

172. Tesam pacchimako rājā
 Brahmadevo mahīpati,
 puttā paputtakā tassa
 pannarasa ca khattiyā
 nagare Ekacakkumbhī
 rajjam kāresum te idha.
173. Tesam pacchimako rājā
 Baladatto mahīpati,
 puttā paputtakā tassa
 cuddasa rājakhattiyā
 mahārajjam akāresum
 Kosambimhī nagare pure.
174. Tesam pacchimako rājā
 Bhaḍḍadevo ti vissuto,
 puttā paputtakā tassa
 nava rājā ca khattiyā
 nagare Kaṇṇagocchamhī
 rajjam kāresum te idha.
175. Tesam pacchimako rājā
 Naradevo ti vissuto,
 puttā paputtakā tassa
 satta ca rājakhattiyā
 mahārajjam akāresum
 Rojānanagare pure.
176. Tesam pacchimako rājā
 Mahindo nāma khattiyo
 puttā paputtakā tassa
 dvādasa rājakhattiyā
 mahārajjam akāresum
 Campakanagare pure.

- 177 Tesam pacchimako rājā
Nāgadevo mahipatī
puttā paputtakā tassa
pañcavisa ca khattiyā
mahārājam kārayımsu
Mithilānagare pure
- 178 Tesam pacchimako rājā
Buddhadatto mahabbalo
puttā paputtakā tassa
pañcavisa ca khattiyā
mahārājam kārayımsu
Rājagabapuruttame
- 179 Tesam pacchimako rājā
Dipaṅkaro nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
dvādaso rājakhattiyā
mahārājam kārayımsu
Takkaśilāpuruttame
- 180 Tesam pacchimako rājā
Tālissaro nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
dvādaso rājakhattiyā
mahārājam kārayımsu
Kusinārāpuruttame
- 181 Tesam pacchimako rājā
Purindo nāma khattiyo
puttā paputtakā tassa
nava rājā ca khattiyā
mahārājam kārayımsu
nagare Mahitthiyake

Dīpavaṃsa.

182. Tesāṃ pacchimako rājā
Sāgaradevo mahissaro,
tassa putto Makhādevo
mahādānapati ahū.
183. Caturāsīti sahasāni
tassa puttapaṇṇakā
mahārājāṃ kārayimsu
Mithilānagare pure.
184. Tesāṃ pacchimako rājā
Nemiyo Devapūjito
balacakkavatti rājā
sāgarantamahipati.
Nemiyaputto Kālārajanako,
putto Samāṅkaro,
ko rājā
vattiyo.

- 177 Tesam pacchimako rājā
 Nāgadevo mahāpati
 puttā paputtakā tassa
 pañcavisa ca khattiyā
 mahārajjam kārayimsu
 Mithilānagare pure
- 178 Tesam pacchimako rājā
 Buddhadatto mahabbalo
 puttā paputtakā tassa
 pañcavisa ca khattiyā
 mahārajjam kārayimsu
 Rājagabapuruttame
- 179 Tesam pacchimako rājā
 Dīpaṅkaro nāma khattiyo
 puttā paputtakā tassa
 dvādaso rājakhattiyā
 mahārajjam kārayimsu
 Takkaṣilāpuruttame
- 180 Tesam pacchimako rājā
 Tālissaro nāma khattiyo
 puttā paputtakā tassa
 dvādaso rājakhattiyā
 mahārajjam kārayimsu
 Kusinārāpuruttame
- 181 Tesam pacchimako rājā
 Purindo nāma khattiyo
 puttā paputtakā tassa
 nava rājā ca khattiyā
 mahārajjam kārayimsu
 nagare Mahitthiyake

182. Tesāṃ pacchimako rājā
Sāgaradevo mahissaro,
tassa putto Makhādevo
mahādānapati abhū.
183. Caturāsīti sahaṣṣāni
tassa puttapaputtakā
mahārajjam kārayimāsu
Mithilānagare pure.
184. Tesāṃ pacchimako rājā
Nemiyo Devapūjito
balacakkavatti rājā
sāgarantamahipati.
185. Nemiya-putto Kalārajaṇako,
tassa putto Samaṅkaro,
Asoko nāma so rājā
muddhābhisittakbattiyo.
186. Caturāsīti sahaṣṣāni
tassa puttapaputtakā
mahārajjam kārayimāsu
Bārāṇasipuruttame.
187. Tesāṃ pacchimako rājā
Vijayo nāma mahissaro,
tassa putto Vijitaseno
abhiṇṇatājutindharo,
188. Dhammaseno, Nāgaseno,
Samatho nāma, Disampati,
Reṇu, Kuso, Mahākuso,
Navaratho, Dasaratho pi ca,

- 189 Rāmo, Bīḷaratho nāma,
Cittadasā, Atthadassī,
Sujāto, Okkāko ceva,
Okkāṃukho ca Nīpuro,
- 190 Candimā Candamukho ca
Sivī rājā ca Sañjavo,
Vessāntaro janapati,
Jālī ca Sihavābano,
Sihassaro ca yo dhīro
pavenīpālo ca khattiyo,
- 191 Dve asitī sahasāni
tassa puttapaṇṇakā
rajjam kāresum rājāno
nagare Kapīlasavhaye
- 192 Tesam pacchimako rājā
Jayaseno mahīpati,
tassa putto Sihahanu
abbhijātajutindharo
193. Sihahanussa ye puttā
yassa te pañca bhātaro
Suddhodano ca Dhoto ca
Sakkodano ca khattiyo
- 394 Sakkodano ca so rājā
rājā ca Amitodano,
ete pañca pi rājāno
abbe Odananāmakā.

195. Suddhodanassāyaṃ putto
Siddhattho lokanāyako
janetvā Rāhulabbhaddaṃ
bodhāya abhinikkhami.
196. Sabbe te satasahassāni
cattāri nahutāni ca
apare tīpi satarājāno
mahesakkbā siyāya ca
Ettakā paṭhavipālā
bodhisattakule vuttā.
197. Aniccā vata saṅkhārā
uppādavayadhammino,
upparijjivā nirujjhanti,
tesaṃ vūpasamo sukho ti.
Mahārājavaṃso niṭṭhito.
198. Suddhodano nāma rājā
nagare Kapilasavhaye
Sihahanussāyaṃ putto
rajjam kāresi khattiyo.
199. Pañcannaṃ pabbatamajjhe
Rajagahe puruttame
Bodhiso nāma so rājā
rajjam kāresi khattiyo.
200. Sahāyā aññamaññā te
Suddhodano ca Bhātiyo
(imamhi paṭhame kappe
paveṇipā janādhipā.)
jātiyā aṭṭhavassamhi
uppannā pañca āsaya.

- 201 "Pitā mam anusāseyya
attho rajjena khattiyo,
yo mayham vijite Buddho
uppalpeyya narāsabho
- 202 "Dassanam pathamam mayham
upasaṅkame Tathāgato,
deseyya amatam dhammam,
pativijjheyyamuttamam"
- 203 Uppannā Bimbisārassa
pañca āsayakā ime
jātiyā pannarase vasse
'bhisitto pitu accaye
- 204 So tassa vijite ramme
uppanno lokanāyako,
dassanam pathamam tassa
upasaṅkame Tathāgato,
desitam amatam dhammam,
abbhaññasi mahipati
- 205 Jātivassam mahāvīram
pañcatimsa anūnakam,
Bimbisāro samā timsā
jātavasso mahipati
viseṣo pañcahi vassehi
Bimbisārassa Gotamo
- 206 Paññasaṅ ca dve vassāni
rajjam kāresi khattiyo,
sattatimsampi vassāni
saha Buddhehi kārayi

207. Ajātasattu battiṃsa
 rajjam kāresi khattiyo,
 aṭṭhavassābhissittassa
 Sambuddho parinibbuto.
208. Parinibbute ca Sambuddhe
 lokajetṭhe narāsabhe
 catuvisativassāni
 rajjam kāresi khattiyo
 Bbāpavāraṃ tatiyaṃ

CHAPTER IV.

Bhānavāram Catuttham

- 209 Satteva sataśāhassāni
bhikkusaṅgbā samāgatā
arabā khināsavā suddhā
sabbe gunaggatam gatā
- 210 Te sabbe vicinitvāna
uccinitvā varam varam
pañcasatānam therānam
akamsu saṅghasammataṃ
- 211 Dhutavādānam aggo so
Kassapo jinasāsane,
bahussutānam Ānando,
Vinaye Upālipandito,
- 212 Dibbacakkhumhi Anuruddho,
Vaṅgiso paṭibhānavā,
Puṇṇo ca dhammakathikānam,
vicitrakathī Kumārakassapo,
- 213 Vibhajjanamhi Kaccāno
Kotṭhito paṭisambhida
aññe patthi mahātherā
agganikkhittakā bahū
- 214 Tehi caññehi therei
katakiccehi sādhuhi
pañcasatehi therehi
dhammavinayasāṅgaho
therehi katasāṅgaho
Theravādoti vuccati

215. Upāliṃ Vinayaṃ pucchitvā
Dhammaṃ Anandasavhayaṃ
akāṃsu Dhammasaṅgahaṃ
Vinayañcāpi bhikkhavo.
216. Mahākassapathero ca
Anuruddho mahāgaṇī
Upālithero satimā
Ānando ca bahussuto
217. Aññe bahu-abhiññātā
sāvaka Satthuvannitā
pattapaṭisambhidā dhīrā
cchaḷabhiññā mahiddhikā
samādhijhānam avuciyṇā
saddhamme pāramigatā,
218. Sabbe pañcasatā therā
navaṅgaṃ jīvasāsanaṃ
uggabettvāna dhāresuṃ
Buddhasettṭhassa santike.
219. Bhagavato sammukhā sūtā
paṭiggahitā ca sammukhā
Dhammañca Vinayañcāpi
kevalaṃ Buddhadeditaṃ,
220. Dhammadharā, vinayadharā
sabbe pi āgatāgamā
asambhīrā asaṅkuppā
Satthukappā sadā garū,

- 221 Aggasantike gahetvā
aggadhammā Tathāgatā
agganikkhittakā therā
aggam akamsu saṅgaham,
sabbo pi so Theravādo
Aggavādoti vuccati
- 222 Sattapannaguhe ramme
thera pañcasatā ganī
nisinnā pavibhajjimsu
navāṅgam Sattbusāsanam
- 223 Suttam geyyam veyyākaranam
guthudānitivuttakam
jātakabbhutavedallam
navāṅgam Sattbusāsanam
- 224 Pavibhattā imam therā
saddhammamavināsanam
vaggapaññasakannāma
saṃyuttañca nipītakam
āgamapiṭakam nāma
akamsu suttasammataṃ
- 225 Yava tiṭṭhanti saddhammā
saṅgaham na vinassati
tāvati sāsanaaddhānam
ciraṃ tiṭṭhati Suttano
- 226 Katadhammañca Vinayaṃ
saṅgaham sāsanaīrahaṃ
asaṅkampi asalaṃ bhūmi
daddhamappasādeti

227. Yo koci samaṇo vāpi
brāhmaṇo ca bahussuto
parappavāḍakusalo
vālavedhī samāgato
na sakkā paṭivattetuṃ,
Siṇeru va suppatitṭhito.
228. Devo Māro vā Brahmā 'ca
ye keci paṭhaviṭṭhita
na passanti aṇumattaṃ
kiñci ddbbbhāsitaṃ padaṃ.
229. Evaṃ sabbaṅgasampannaṃ
dhammavinayasaṅgahaṃ
suvibhattaṃ supaṭicchannaṃ
Satthu sabbaññutāya ca
230. Mahākassapapāṃmokkhā
therā pañcasatā ca te
kataṃ Dhammañca Vinayaṃ
saṅgahaṃ avināsaṇaṃ
231. Sammāsambuddhasadisaṃ
dhammakāyasabhāvanaṃ
ñatvā janassa sandehaṃ
akaṃsu Dhammasaṅgahaṃ
232. Anaññaṇḍo sāratto
saddhammamamanurakkhano
ṭṭhiti sāsanaṃaddhānaṃ
theravādo sahetuko.

233 Yāvata ariyā atthi
 sāsane Buddhasāvaka
 sabbe pi samanūññanti
 paṭhamam Dhammasaṅgaham

234 Mūlanidānam paṭhamam
 adīpubbaṅgamam dhuram
 therā pañcasatā katā
 aggā ājāniyā kulāni tī
 Mahākassapaśaṅgaham niṭṭhitam

235 Nibbute lokanāthasmiṃ
 vassāni soḷḷasam tadā,
 Ajātasattu catuvisam
 Vijayassa soḷḷasam ahū,

236 Samasatṭhi tadā hoti
 vassam Upālīpaṇḍitam,
 Dāsako upasampanno
 Upālītherasāntike

237 Yāvata Buddhasatṭhassa
 dhammapattī pakāsita
 sabbam Upālī vāceti
 navaṅgam jinaśbhaṇitam

238. Paripuppham kevalam sabbam
 navaṅgam suttamīgatam
 uggahetvāna vāceti
 Upālī Buddhasāntike

239. Saṅghamajjhe viyākāsi
Buddho Upālipaṇḍitaṃ :
aggo vinayapāṃokkho
Upāli mayhaṃ sāsane.
240. Evaṃ upanīto santo
saṅghamajjhe mahāgaṇī
sahassaṃ Dāsakapāṃokkhaṃ
vācesī piṭake tayo.
241. Khīṇāsavānaṃ vimalānaṃ
santānaṃ atthavādīnaṃ
therānaṃ pañcasatānaṃ
Upāli vācesī Dāsakaṃ.
242. Parinibbutaṃbhi Sambuddhe
Upālithero mahāgaṇī
Vinayaṃ tāva vācesī
tiṃsa vassaṃ anūnakaṃ.
243. Caturāsīti sahassāni
navāgaṇā Satthusāsanaṃ
vācesī Upāli sabbaṃ
Dāsakaṃ nāma paṇḍitaṃ.
244. Dāsako piṭakeṃ sabbaṃ
Upālitherasantike
uggahetvāna vācesī
upajjhāyo va sāsane.
245. Saddhivihārikaṃ therāṃ
Dāsakaṃ nāma paṇḍitaṃ
Vinayaṃ sabbaṃ ṭhapetvāna
nibbuto so mahāgaṇī.

- 246 Udayo solasa vassāni
rajjam kāresi khattiyo
chabbasse Udayabhaddambī
Upālithero sa nibbuto
- 247 Sonako mānasampanno
vāṇijo Kāsimāgato
Giribbaje Veḷuvane
pabbajī Satthusaṅsane
- 248 Dāsako gānapāṃmokkha
Māgadhānam Giribbaje
vihāsi sattatimsamhī
pabbājesi ca Sonakam
- 249 Pañcatālīsavasso so
Dāsako nāma paṇḍito,
Nāgadāsadasavassam
Paṇḍurājassa viṣati
upasampanno Sonako
thero Dāsikaśāntike
- 250 Vācasi Dāsako therō
navaṅgam Sonakassa pi,
uggahetvāna vācasi
upajjhāyassa śāntike
- 251 Dāsiko Sonakam theram,
saddhivihāri anupubbikam,
katvā vinayapāṃmokkham
catuṣṭhimbī nibbuto

252. Cattāriseva vasso
thero Sonakasavhayo,
Kalāsokassa dasavasse
addhamāsañca sesake,
253. Sattarasannuam vassānam
thero āsi paṇṇako,
atikkantekādasavassam
chamāsañ cāvasesake,
254. Tasmīñ ca samaye thero
Sonako paṇṇagavo
Siggavañ Candavajjīñ ca
akāsi upasampadam.

Tena kho paṇa samayena vassasatamhi nibbute Bhagavati Vesālikā Vajjiputtakā Vesāliyañ dasa vatthūni dīpenti: kappati siṅgilonakappo, kappati dvāṅgulakappo, kappati gāmantarakappo, kappati āvāsakappo, kappati anumatikappo, kappati ācinṇakappo, kappati amathitakappo, kappati jalaginī pātum, kappati adasakañ nisīdanam, kappati jātarūparajatanti.

255. Dasadasakavassamhi
Sambuddhe parinibbute
Vesāliyañ Vajjiputtā
dīpenti dasa vatthuke.
256. Tathāgatena paṭikkhittam
sabbam dīpenti akappiyam.
Sabbakamī ca Sāho ca
Revato Khujjasobhito

- 257 Yaso ca Sāṇasambhuto
ete saddhivihārikā
therā¹ Ānandatherassa
ditthapubbā Tathāgatam
- 258 Sumano Vāsabbhagāmi ca
seyyā saddhivihārikā
dve ime Anurudhassa
ditthapubbā Tathāgatam
- 259 Ete eattasatā bhikkhū
Vesāhiyam samāgatā
Vinayam patigāhanti
thapitam Buddhasāsane
- 260 Sabbe pi visuddhacakkhu
samāpattimbi kovidā
pannabhārā visamyuttā
sannipāte samāgatā
Dutiyasaṅgaham nittātam
Bhānavaram catuttham

CHAPTER V.

Bhāpavāraṃ Pañcamam.

261. Parinibbāna-samaye
Kusīnārāyaṃ paruttame
satta sataṣaṣaṣāni.
jīnaputtā samāgatā.
262. Etasmiṃ sannipātāmbi
thero Kassapaṣavhayo
Sattbukkappo mahānāgo,
paṭṭhavyā natthi idiso.
263. Arāhantānaṃ pañcasataṃ
uccinivāna Kassapo
varaṃ varaṃ gacchvāna
akāsi dhammasaṅgaham.
264. Pañīnaṃ anukampāya
sāsaṇaṃ dīghakālikam
akāsi dhammasaṅgaham
tiṇṇaṃ māsaṇamaccaye
samppatte catutthe māse
dutiye vassupanāyike.
265. Sattapaṇṇasguhadvāre
Māgedhānaṃ Giribbaje
sattamāsehi niṭṭhāsi
paṭṭhamo saṅgaho ayaṃ.

- 266 Etasmim sangahe bhikkhū
 agganikkhittakā bahū
 sabbe pi pāramippattā
 lokanāthassa sasane
- 267 Dhutavādānam aggo so
 Kassapo jinaśāsane,
 bahussutanam Ānando,
 Vinaye Upālisavhayo
- 268 Dibbacakkhumhi Anuruddho,
 Vangīso patibhānavā,
 Punno ca dhammakathikānam,
 vicitrakathī Kumārakassapo
269. Vibhajjanamhi Kaccāno,
 Kotthiko patisambhidā,
 aññe patthi mahātherā
 agganikkhittakā bahū
- 270 Tehi caññehi therehi
 . katakiccehi sādhuhi
 pañcasatehi therehi
 dhammavinayo ca sangito ,
 therehi katasāṅgaho
 'Theravādo'ti vuccati.
- 271 Upālim Vinayam pucchitvā
 Dhammam Ānandapandītaṃ
 akamsu dhammasāṅgahaṃ
 Vinayaṃ cāpi keralam.

272. Jinassa santike gahitā
dhammavinayā ca te ubho
Upālithero ca Ānando
saddhamme pāramigato.
273. Pariyāyadesitañcāpi
atho nippariyāyadesitaṃ
nitatthañi ceva neyyatthaṃ
dīpiṃsu suttakovidā.
274. Aggassa santike aggaṃ
gahetvā vākyaṃ Tathāgataṃ
agganikkhittakā therā
aggaṃ akaṃsu saṅghaṃ,
tasmā hi so theravādo
'Aggavādo' ti vuccati.
275. Visuddho apagatadoso
theravādānam uttamo
pavattittha cirakālaṃ
vassānaṃ dasadhā dasāti.
276. Nikkhante paṭhame vassasate
sampatṭe dutiye sate
mahābhedo ajāyittha
theravādānamuttamo.
277. Vesālivajjiputtakā
dvādasa sabassā samāgatā
dasa vatthūni dīpesuṃ
Vesāliyaṃ puruttame.
278. Siṅgilonadvaṅgulakappaṃ gāmantarārāmaśāsanam
anumatācīppamathitajalogiñcāpi rūpiyaṃ
nisīdanamadasaṃ dipiṃsu Buddhasāsane.

- 279 Uddhammam ubbinayañ ca
 appagatam Satthusāsaṇe
 attham dhammañ ca bhinditvā
 vilomāni dīpayimsu te
- 280 Tesam niggaḥanattaya
 bahū Buddhassa sāvakā
 dvādaśa sataśaḥassāni
 jinaputta samāgatā
- 281 Etasmim sannipātasim
 pāmokkhā attā bhikkhavo
 Satthukappā mahānagā
 durāsadā mahāgani
- 282 Sabbakāmi ca Saḷho ca
 Revato Khujjasobhito
 Vāsabhagāmi Sumano ca
 Sānavāsi ca Sambhuto
- 283 Yaso Kākandakaputto
 Jinena thomito isi
 pāpānam niggaḥatthāya
 Vesālīyam samāgatā
- 284 Vāsabhagāmi ca Sumano
 Anurudhasānuvattakā,
 avasesā ther Anandissa
 diṭṭhapubbā Tathāgatam
- 285 Susunāgassa putto Asoko
 tadā asī mahīpati,
 Pāṭalīputte nagaramhī
 rajyam kāresi khattiyo

286. Tañca pakkhaṃ labhitvāna
 aṭṭha therā mahiddhikā
 dasa vatthuaṃ bhinditvā
 pāpe niddhamayimsu te.
287. Niddhametvā pāpabhikkhū
 madditvā vādapāpakaṃ
 sakavādasodhanatthāya
 aṭṭha therā mahiddhikā
288. Arāhantānaṃ sattaśataṃ
 uccinitvāna bhikkhavo
 varaṃ varaṃ gaheṭvāna
 akaṃsu dhammasaṅgahaṃ.
289. Kūṭāgārasālāyeva
 Vesāliyaṃ puruttame
 aṭṭhamāsehi niṭṭhāsi
 dutiyo saṅgaho ayanti.
290. Nikkaḍḍhitā pāpabhikkhū
 therehi Vajjiputtakā
 aññaṃ pakkhaṃ labhitvāna
 adhammavādi bahū janā,
291. Dasa sahaṣsi samāgantvā
 akaṃsu dhammasaṅgahaṃ,
 tasmāyaṃ dhammasaṅgīti
 Mahāsaṅgītiṃ vuccati.
292. Mahāsaṅgītikā bhikkhū
 vilomaṃ akaṃsu sāsanaṃ,
 bhinditvā mūlasaṅgahaṃ
 aññaṃ akaṃsu saṅgahaṃ.

- 293 Aññattha saṅgahitam suttam
aññattha akarimsu te,
attham dhammañ ca bhindimsu
ye nikayesu pañcasu
- 294 Pariyāyadesitañcāpi
atho nipariyāyadesitam
nitatthañceva neyyattham
ajānitvāna bhikkhavo
- 295 Aññam sandhāya bhanitam
aññattham t̥hapayimsu te,
byañjanacchāyāya te bhikkhū
bahu attham vināsayum
- 296 Chaddetvā el adesañca
Suttaṃ Vinayañ ca gambhīram
paṭirūpam Suttavinayam
tañ ca aññam karimsu te
- 297 Parivāram atthuddhāram
Abhidhammappakaranam
Paṭisambhidañ ca Niddesam
ekadesañca Jātakaṃ,
ettakam vissajjetvāna
aññāni akarimsu te
- 298 Nāmaṃ līgaṃ parikkhīram
ākappakaranāni ca
pakatibhāvam vajahetvā
tañca aññam akamsu te

299. Pubbaṅgamā bhinnavādā
 Mahāsaṅgītikāraḥ,
 tesañ ca anukāreṇa
 bhinnavādā babū ahū.
300. Tato aparakālamhi
 tasmim bhedo ajāyatha :
 Gokulikā Ekabyohārā
 duvidhā bhijjittha bhikkhavo.
301. Gokulikānaṃ dve bbedā
 aparakālamhi jāyatha :
 Bahussutakā ca Paññattī
 duvidhā bhijjittha bhikkhavo.
302. Cetiya ca punavādi
 Mahāsaṅgītibhedakā,
 pañca vādā ime sabbe
 Mahāsaṅgītimūlakā
303. Atthaṃ dhammaṃ ca bbindimsu
 ekadesaṃ ca saṅgaham
 gaṇṭhiṃ ca ekadesamhi
 chaḍḍetvā aññaṃ akaṃsu te.
304. Nāmaṃ liṅgaṃ parikkhāraṃ
 ākappakaraṇāni ca
 pakatibhāvaṃ vijahetvā
 tañca aññaṃ akaṃsu te.
305. Visuddhatheravādamhi
 puna bhedo ajāyatha :
 Mahimsāsakā Vajjiputtkā
 duvidhā bhijjittha bhikkhavo.

- 306 Vajjiputtakavādambī
 catudhā bhedo ajāya³ha
 Dhammuttarika Bhaddayanika \
 Chandagārikā ca Sammiti
- 307 Mahimsasakā³nam dve bheda
 aparakālamhī jāyatba
 Sabbatthivāda Dhammagu³tā
 duvidhā bhijjittha bhikkhavo
- 308 Sabbatthavāda Kassapika
 Kassapika Sanhantika,
 Suttavāda tato aññā
 anupubbena bhijjittha
- 309 Ime ekādasā vāda
 pabhinna³ theravādato,
 attham dhammañca bhindimsu
 ekadesa³ñca saṅgaham
 gaṇṭhi³ñca ekadesamhī
 chaddetvāna akamsu te
- 310 Nāman hīṅgam parikkhāram
 ikappakaraṇāni ca
 pakatibbivam vijahetvā
 tañca aññam akamsu te
- 311 Sattarasa bhinnavāda
 eko vādo abhinna³ko ,
 sabbeva³ṭṭhārasa honti
 'bhinnavādena te saha.

312. Nigrodho va mahārukko
 theravādānaṃ uttamo
 anūnaṃ anadhikañceva
 kevalaṃ jinasāsaṇaṃ,
 kaṇṭakā viya rukkhamhi
 nibbattā vādasesakā.
313. Paṭhame¹ vassasate natthi,
 dutiye vassasatantare
 bhinnā sattarasa vādā
 uppannā jinasāsane.
314. Hemavatika Rājagirikā
 Siddhattha Pabbāparaselika
 aparo Rājagiriko
 chaṭṭhā uppannā aparāparā.

Ācariyavādaṃ niṭṭhitaṃ.

315. Anāgate vassasate
 vassāniṭṭhārasāni ca
 uppajjissati so bhikkhu
 samaṇo paṭirūpakot;
316. Brahmaloکا cavitvāna
 uppajjissati mānuse,
 jacco brāhmaṇagottena
 sabbhamaṇānapārāgā.
317. Tissoti nāma nāmena
 Putto Moggallisavhayo;
 Siggavo Candavajjo ca
 pabbajessanti dārakāṃ.

318. Pabbajito tadā Tisso
 pariyattināca pāpuni
 bhinditvā tittthiyavādam
 patittthapessatī sāsanaṃ
219. Pāṭaliputte tadā rājā
 Asoko nāma nāyako
 anusāsati so rajjam
 dhammiko ratthavaḍḍhano
320. Sabbe sattaṣaṭṭha bhikkhū
 anusāsetvāna sāsanaṃ
 dasa vatthūni bhinditvā
 therā te parinibbutā
321. Brāhmaloka cāvāna
 uppanno mānuse bhava
 jātiyā soḷasaṃvasso
 sabbamantānapāragū
322. Pucchāmi samanaṃ pañhaṃ
 ime pañhe viyākara,
 Iruvedam Yajurvedam Śāṃavedaṃ
 nigbanduṃ itihāsaṃ pañcamaṃ.
323. Therena ca katokāso
 pañhaṃ pucchi anantaro,
 paripakkāñṇaṃ māpavaṃ
 Siggavo etadabrayi
324. Ahampi māpava pañhaṃ
 pucchāmi Buddhadevitaṃ,
 yadi pi kusalo pañhaṃ
 byākaroḥi yathātatham.

325. Bhāsītena saba pañhe
na me diṭṭhaṃ na me suttaṃ,
pariyāpūṇāmi taṃ mantaṃ,
pabbajjā mama ruccati
326. Sambādhāya gharāvāsā
nikkhamitvāna māpavo
anagāriyaṃ santibhāvaṃ
pabbajī jīnaśāsane.
327. Sikkhakāmaṃ garucittaṃ
Candavajjo bahussuto
anusāsīttha sāmaṇeraṃ
navaṅgaṃ satthusaṇaṃ.
328. Siggavo nīharitvāna
pabbajjāpesi dāraṇaṃ,
susikkhitaṃ mantadharmaṃ
Candavajjo bahussuto
navaṅgaṃ anusāsetvā
therā te parinibbutā.
329. Candaguttassa dvevasse
catusaṭṭhi ca Siggavo
taḍaṭṭhapaññāsa vassāni
Pakundakassa rājino,
upasaṃpanno Moggaliputto
Siggavatherasantike.
330. Tisso Moggaliputto ca
Candavajjassa santike
Vinayaṃ uggahetvāna
vimutto upadhisāṅkhaye.

- 331 Siggavo Candavajjo ca
Moggaliputtam mahājutim
vācesum pitakam sabbam
ubhatosangahapunnakam
- 332 Siggavo nānasampanno
Moggaliputtam mahājutim
katvā vinayapāṃsokkham
nibbuto so chasattati
- 333 Candagutto rajjam kāresi
vassāni catuvīsati
tasmīñ cuddasavassamhi
Siggavo parinibbuto
- 334 Āraññako dhutavādo
appiccho kāṇine rato
sabbaso so rato danto
saddhamme pāramigato
- 335 Pantasenāne ramme
ogāhetvā mahāvanam
eko adutiyo sūro
eiho va girigabbhare
- 336 Nibbuto lokanāthassa
vassāni soḷasam ahu
samasaṭṭhi tadā hoti
vassam Upāḷipanditam
- 337 Ajātasattu catuvīsam
Vijayassa soḷasam ahu
Dīako upasampanno
Upāḷitherasantike

338. Cattāḷiseva vassāni
 Dāsako nāma paṇḍito,
 Nāgadāse dasavasse,
 Pakuṇḍakassa visati,
339. Upasampanno Sonako
 thero Dāsakasantike
 cattāḷisavasso dhīro
 thero Sonakasavhāyo.
340. Kālasokassa dasavasse,
 Tambapanniantarāvāse
 vassam ekādasam bhavē,
 Siggavo upasampanno
 Sonakatherasantike.
341. Candaguttassa dvevasse,
 catusatthi Siggavo tadā,
 atthapaññāsa vassāni
 Pakuṇḍakassa rājino,
 upasampanno Moggaliputto
 Siggavatherasantike.
342. Asokadhammassa chavasse
 chasatthi Moggaliputto ahū,
 atthacattārisa vassāni
 Mōtasivassa rājino.
 Mahindo upasampanno,
 Moggaliputtassa santike.

- 343 Uggahesi Vinayañ ca
Upāhi Buddhasantike
 Dāsako Vinayam sabbañ
 Upalītherasantike
 uggahetvāna vācesi
 upajjhāyo va sācane
- 344 Vāce^o Dāsako thero
 Vinayañ Sonakassa pi
 pariyāpunitvā vāce^o
 upajjhāyassa santike
- 345 Sonako budhisampanno
 dhammavinayakovido
 vācesi Vinayam sabbañ
 Siggavassa anuppadam
- 346 Siggav^o Candavajjo ca
 Sonakasaddhivihārikā
 vācesi Vinayam thero
 ubbo^o siddhivihārike
- 347 Tisso Moggaliputto ca
 Candavajjassa santike
 Vinayam uggahetvāna
 Vimutto upadhisāṅkhaye
- 348 Moggaliputto upajjhāyo
 Mahindam saddhivihārikam
 vācesi Vinayañ sabbañ
 theravādam anūnakam

349. Parinibbute Sambuddhe
Upālithero mahājutī
Vinayaṃ tāva vācesi
timsa vassaṃ anūnakam.
350. Saddhivihārikam theram
Dāsakam nāma paṇḍitam
Vinayaṭṭhāne ṭhapetvāna
nibbuto so mahāmati.
351. Dāsako Sonakam theram
saddhivihāriṃ anuppadam
katvā vinayapāṃokkham
catusaṭṭhimhi nibbuto.
352. Sonako chaḷabhiññāpo
Siggavam ariyatrajam
Vinayaṭṭhāne ṭhapetvāna
chasatṭhimhi ca nibbuto.
353. Siggavo nāpasampanno
Moggaliputtañca dārakam
katvā vinayapāṃokkham
nibbuto so chasattati.
354. Tisso Moggaliputto ca
Mahindam saddhivihārikam
katvā vinayapāṃokkham
chāsītivassamhi nibbuto.
355. Catusattati Upāli ca,
catusaṭṭhi ca Dāsako,
chasatṭhi Sonako tbero
Siggavo tu chasattati,
asīti Moggaliputto,
sabbesam upasampadā.

- 356 Sabbakalamhi pamokkho
 Vinaye Upalipandito
 paññāsam Dāsako thero
 catucattārisaṇca Sonako
 pañcapaññāsavassam Siggavassa
 atthasatthi Moggaliputtasavhaya
- 357 Udayo soḷasa vassāni
 rajjam kāresi khattiyo ,
 chavasse Udayabhaddamhi
 Upālithero nibbuto
- 358 Susunāgo dasavassam
 rajjam kāresi issaro
 atthavasse Susunāgamhi
 Dāsako parinibbuto
- 359 Susunāgassaccayena
 honti te dasa bhātaro,
 sabbe bhāvisatī vassam
 rajjam kāresu vamsato ,
 imeṣam chattho vassānam
 Sonako parinibbuto
- 360 Candagutto rajjam kāresi
 vassāni catuvisatī ,
 tasmīṇ cuddāsavassamhi
 Siggavo parinibbuto
- 361 Bindusārasaṇṇo yo putto
 Asokadhammo mahāyaso
 vassāni sattatimāṇi
 rajjam kāresi khattiyo

362. Asokassa chavisativasse
Moggaliputtasavhayo
sāsanaṃ jotayitvāna
nibbuto ayusaṅkhaṇḍe.
363. Catusattativassamhi
thero Upālipaṇḍīto
saddhivihārikaṃ theram
Dāsakaṃ nāma paṇḍitaṃ
Vinayaṭṭhāṇe ṭhapetvāna
nibbuto so mahāgaṇī.
364. Dāsako Sōnakaṃ theram
saddhivihārikaṃ anuppadam
katvā vinayapāṃokkham
catusaṭṭhimhi nibbuto.
365. Sonako chaḷabhiññāpo
Siggavaṃ ariyatrajaṃ
Vinayaṭṭhāṇe ṭhapetvāna
chaṣaṭṭhimhi parinibbuto.
366. Siggavo ñāpasampanno
Moggaliputtaṇca dārakaṃ
katvā vinayapāṃokkham
nibbuto so chaṣattati.
367. Tisso Moggaliputto so
Mahindaṃ saddhivihārikaṃ
katvā vinayapāṃokkham
asativassamhi nibbuto.
Bhāṇavāraṃ pañcamam niṭṭhitaṃ.

DHAMMAPADA GĀTHĀ.

Selections from Dhammapada.

- 1   Nahi verena verāni,
     samantidha kudācanam,
     averena ca samanti
     esa dhammo sanantano
- 2   Asāre sāramatino,
     sāre ca asāra dassino,
     te sāram nādhigacchanti
     micchāsankappagocarā.
- 3   Idha tappatī, pecca tappatī,
     pāpākārī ubhayattha tappatī
     pāpam me katanti tappatī,
     bhīyyo tappatī duggatim gato
- 4   Akkocchī mam, avadhī mam,
     ajini maṁ ahāsi me,
     ye ca tam upanayhanti,
     veram tesam na sammati
- 5   Na pupphagandho pativātameti,
     na candanam tagaram mallikā vā,
     satañña gandho pativātameti,
     sabbadisā sappuriso pavāti
- 6   yāva jīvam pi ce bhīo
     paṇḍitam piyirūpāsati,
     na so dhammam vjānāti
     dabbī sūparasam yathā

7. Na taṃ kammaṃ kataṃ sādhu,
yaṃ katvā anutappati,
yassa assumukho rodaṃ,
vipākaṃ paṭisevati.
8. Na bhaje pāpake mitte,
na bhaje parisādhame,
bhajetha mitte kalyāṇe,
bhajetha parisuttame.
9. Abhivādanasīlissa,
niccaṃ vuddhāpacāyino,
cattāro dhammā vadḍhanti,
āyu vaṇṇo sukhaṃ balaṃ.
10. Na antalikkhe na samuddamajjhe,
na pabbatānaṃ vivaraṃ pavissa,
na vijjate so jagatippadeso,
yatra tṭṭhito muñceyya pāpakammā.
11. Sabbe tasanti dandassa,
sabbe bhāyanti maccuno,
attānaṃ upamaṃ katvā
na haṇeyya na ghātaye.
12. Sukkāmāni bhūtāni
yo dandena vibhīṃsati,
attano sukhaṃ esāno,
pecca so na labhate sukhaṃ.
13. Sukarāni asādhūni,
attano abhitāni ca,
yaṃ ce hitaṇca sādhuṇca
taṃ ve paramadukkarāṃ.

- 14 Appasutāyam puriso
 balibaddho va jirati
 mameśāni tassa vaddhanti
 pannā taesa nā vaddhati
- 15 Yassa pāpam katam kammam
 kusaleṇa p thiyati
 somam lokam pibhāseti
 ubbhā mutto va Cāndimā
- 16 Sabba pāpassa ākaranam,
 k salassa upasāmpadā
 sacitta pariyodāpanam
 etam Buddhānasāsanam
- 17 Jayam veram paśivati
 dukkham seti parājito
 upasanto sukham seti
 hitva jayaparājayam
- 18 Piyato jāyate soko
 pivato jāyate bhayam
 piyato vip̐pamuttassa
 natthi soko kuto bhayam?
- 19 Sukarāni sādhunā sādhum
 sādhum pāpena dukkaram
 pāpam pāpena sukaram
 nāma mariyehi dukkaram
-